

ספר ויקרא
Leviticus

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>. This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
 - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
vi	Usage Guide
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
34	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
59	פרשת מצרע
71	פרשת אחרי מות
84	פרשת קדשים
95	פרשת אמור
115	פרשת בהר
124	פרשת בחקתי
139	פרשת במדבר למנחה בשבת בחקתי
139	פרשת במדבר
141	הפטרות
141	הפטרת ויקרא
143	הפטרת צו
145	הפטרת שמיני
149	הפטרת תזריע
152	הפטרת מצרע
154	הפטרת אחרי מות

156	הפטרת קדשים
157	הפטרת אמור
159	הפטרת בהר
161	הפטרת בחקתי
163	מפטיר לשבת ראש חודש
163	הפטרת שבת ראש חודש
166	הפטרת שבת מחר חודש
168	פרשת זכור
169	הפטרת פרשת זכור
172	פרשת פרה
174	הפטרת פרשת פרה
176	מפטיר לפרשת החודש
178	הפטרת פרשת החודש
181	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the “Targum”—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from *Mikra al pi Masorah*.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. *Paseq* is indicated with a vertical bar with a space on both sides, but the line indicating a *munah legarme'i* has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. לוי and ישראל indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a פ or ס in parentheses. A petuḥa is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical notes.

I	And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:	ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימְרָא:	ויקרא א
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־ הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־ קֹרְבָנְכֶם:	2
3	If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.	אם עֲלֹתָ קֹרְבָנִיָּה מִן תֹּרֵי דְּכַר שְׁלִים יִקְרִיבֶיהָ לַתֶּרֶע מִשְׁכַּן זִמְנָא יִקְרִיב יְתִיָּה לְרַעוּא לִיָּה קָדָם יְיָ:	3

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אצל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן צלשון עראי וטומאה, שנאמר ויקרא ללהים אל בלעם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להצבון בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולאהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטין לדבר אמו (במדבר ז, פט), מדבר אליו (שם), וידבר אליו, ונעדרתי לך (שמות כה, כב), כולן דברות כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את הקול (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צפת, קול ה' צהר, קול ה' שחר פרוצים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול צנפי הקרובים נשמע עד הקצה החיצנה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קול אל שדי צדצרו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הצית, תלמוד לומר מעל הפפרת (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מצין שני הקרבים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבשים, בצילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל צמדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר ויהי פאשר פמו כל אנשי המלקמה למוות. וידבר ה' אלי לאמר (דברים ז, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וישב משה את דברי העם וגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרצנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר דקר ואל: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעצד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח הצאה מן המותרות (שבעות יג):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (צבורות מא): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו). לפני ה' וסמך. אין סמיכה צדקה:

4	And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְסָמַךְ יָדָיו עַל רֹשׁ עֹלֶתָּהּ וַיִּתְּרָעִי לָיָהּ לְכַפֵּרָא עָלֶיהָ:	4
5	And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנִים וַיָּבִיאוּ בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנִים יָדָם וַיִּזְרְקוּ יָת דָּמָא עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר דְּבִתְרָע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	לוי
6	And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ: וַיִּשְׁלַח יָת עֹלֶתָּהּ וַיִּפְלִיג יָתָהּ לְאַבְרָהָא:	6
7	And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וְנָתְנוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וַיִּתְּנוּ בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנִים אֵשׁ עַל מִדְבָּחָא וַיִּסְדְּרוּ אֵעִיָּא עַל אִשְׁתָּא:	7
8	And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים אֵת הַנְּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֵת הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ וַיִּסְדְּרוּ בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֵת הַתְּרֵבָא עַל אֵעִיָּא דְּעַל אִשְׁתָּא דְּעַל מִדְבָּחָא:	8

(4) על ראש העולה. להציא עולת חוצה לסמיכה, ולהציא עולת האֵלֶּן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אס תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתת צידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתייהן (ס"א ששתייהן) צניי אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם דם דם פעמים, להציא את שנתערב במינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אֵת דָּמוֹ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא זכיהונו, הא אס עזב צנזדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם זכיהונם, הא כהן הדיוט שעבד בשמונה צגדים, עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותו בשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כז.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הַזְּרִיקִין יוצאין חוץ למערכה:

9	but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַהּ עֲלֶיהָ אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)	וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַהּ עֲלֶיהָ אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)
10	And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.	וְאִם-מִן-הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן-הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן-הָעִזִּים לַעֲלֹה זָכָר תָּמִים וְקָרִיבָנוֹ:	וְאִם-מִן-הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן-הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן-הָעִזִּים לַעֲלֹה זָכָר תָּמִים וְקָרִיבָנוֹ:
11	And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.	וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-דָּמּוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-דָּמּוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
12	And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.	וַנִּתַּח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת-רֹאשׁוֹ וְאֶת-פִּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:	וַנִּתַּח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת-רֹאשׁוֹ וְאֶת-פִּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:
13	But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְרִיב וְהַכְרִעַם יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ עֲלֶיהָ הוּא אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	וְהִקְרִיב וְהַכְרִעַם יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ עֲלֶיהָ הוּא אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)
14	And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.	וְאִם מִן-הָעוֹף עֲלֹה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן-הַתּוֹרִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת-קָרְבָּנוֹ:	וְאִם מִן-הָעוֹף עֲלֹה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן-הַתּוֹרִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת-קָרְבָּנוֹ:
15	And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.	וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ וּנְמָצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:	וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ וּנְמָצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:

- (9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שחטנו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושייר צלע"ו: ניחוח. נחת רוח לַפְנֵי, שאמרתי ונעשה רצוני:
- (10) ואם מן הצאן. ו"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהם:
- (11) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צממה:
- (14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שאמר סמים זכר בַּקָּר בַּכֶּשֶׁדִּים וּבַעֲזִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צממה, ואין תמות וזכרות צממות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציוד, שצוה ושצוה שהוא פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

16	And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.	וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֻצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מִקּוֹם הַדָּשָׁן:	16
17	And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְשָׁסַע אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא יַבְדִּילֵהוּ וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)	17
II	And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.	וְנִפֶּשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרֶבֶן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֶרְבְּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָה: וְנִיחֹחַ עֹלָה לִבְנֹתָהּ:	II

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוצץ בצפרנו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסמינין וקוצץ: ונמצה דמו. לשון מין אפיס (משלי ל, ג), כי אפיס המין (ישעיה טז, ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מואה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

(16) מראחו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכאים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי נזו גס קעו (איכה ד, טו), וזהו שתרסס אונקלוס באוקליה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכאים סה). בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא בצאוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנוזן מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורחו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל זוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא):

(17) ושסע. אין שסוע אלא ביד, וכן הוא אומר צמשון ויִשְׁסַעְהוּ קֶשֶׁעַ הַגָּדִי (שופטים יד, וזכאים סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתו: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח עוצע ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצי חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתדב מנחה, עני, אמר הקד"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:). סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמחת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכן קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֶלֶת חֲטִיִּים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וְעֶשְׂרֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא). עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לזד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמחת עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שציקה וצליקה כשרים בזר:

<p>And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיאוּהָ אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מֶלֶא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֶתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכָּרְתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֵשָׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קְדָשִׁים מֵאֲשֵׁי יִהְיֶה: (ס)</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרַב קֶרְבֶּן מִנְחָה מֵאֹפֶה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחֲבֵת וְאִם מִסְרִיתָא קֶרְבֶּנָּה סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצֹּת תִּהְיֶה:</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וְיִצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)</p>

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף כי לא אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמצו. יכול קמצך, קמצך ויוצא לכל זה, תלמוד לומר במקום אחר וקמץ קמץ (להלן ו, ח), לא יחא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי קמץ יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזהו קומץ במשמע, לשון העזרה: על כל לבונה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונה והקטיר. אף הלבונה בהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה זידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלל במחלוקת, והעדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האשים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחין וחוזרין ומושחין עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחין כפי יונת, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שגאמר בו זך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפופות לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פתיחה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא אפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יניקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שכולן בעודן סלת:

7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבֶּנֶךָ וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָּא קִירְבֶּנֶךָ סֵלֶת בְּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה: סֵלֶת בְּמִשְׁחָ תִתְעַבֵּד:	שלישי
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתִיתִי יָת מִנְחָתָא דְתִתְעַבֵּד מֵאֵלֵין קֳדָם יי וְיִקְרְבֶנָה לְכֹהֵנָא וְיִקְרְבֶנָה לְמִדְבָּחָא:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהַלִּים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ אֵשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יָת אִדְכָּרְתָּהּ וַיִּסֶּק לְמִדְבָּחָא קִירְבֶן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא קֳדָם יי:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתָרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֳדָשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְדָּשׁ דִּי: וְיִשְׁחָאֵר מִן מִנְחָתָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֳדָשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְדָּשִׁין:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ בִּי כָל־שֹׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֵשֶׁה לַיהוָה: כָּל מִנְחָתָא דְתִקְרִיבוּן קֳדָם יי לֹא תִתְעַבֵּד חֻמִּיעַ אֲרִי כָל חֲמִיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקִין מִנֶּיָּה קִירְבֶּנָא קֳדָם יי:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִרְבֶּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: קִירְבֶן קֳדָמַי תִּקְרִיבוּן יְתָהוּן קֳדָם יי וְלִמִּדְבָּחָא לֹא יִתְסָקִין לְאַתְקַבֵּלָא בְּרַעְנָא:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל־קִרְבֶּן מִנְחָתְךָ בִּפְתֹלַח תִּתְּמַלֵּחַ וְלֹא תִשְׁכֹּחַ מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס) וְכָל קִירְבֶן מִנְחָתְךָ בִּפְתֹלַח תִּתְּמַלֵּחַ וְלֹא תִשְׁכֹּחַ מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִירְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:	13

(6) פתות אותה פתים. לרצות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתימה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרצות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה צמקדש עמוק, ומחוץ שהיא עמוקה שְׁמֵנָה צָדור ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוש ומנענע:

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קִמְץ תִּקְטְפוּ (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח.):

14	And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.	וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲכִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ כִּרְמֹל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:	14
15	And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.	וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְיָה מִנְחָה הִוא:	15
16	And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֵּרֶשָׁה וּמִשֶּׁמֶן עַל כָּל-לְבִנְיָתָהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)	16
III	And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.	וְאִם-זִבְחַ שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הִוא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ לִפְנֵי יְהוָה:	רביעי
2	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.	וְסָמָךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשִׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמִּכֶּסֶה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַתִּקְרֵב:	3

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי צראשית שהוצטחו המים החתחונים ליקרצ צמזמח צמלח, וניסוך המים

צמח: על כל קרבנד. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ):

(14) ואם תקריב. הרי אס משמש שלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה, וכן ואם יהיה היוצא וגו' (צמדצר לו, צ): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אצבי צשעת צישול הצבואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצבי, ונאמר להלן כי השעורה אצבי (מנחות סח:): קלוי באש. שמיצין אותו על האור באצבז של קלאים, (פירש"י צמנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שצירה וטחינה גרוסה צריחים של גרוסות, כמו ויגרס צקצן (איכה ג, טו), וכן צקצק נפשי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהצבואה לחה ומלאה צקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן צקמל צקלונז (מלכים ב ד, מז):

(1) שלמים. שמטילים שלום צעולם. דבר אחר שלמים שיש צהם שלום למזבח ולכהנים ולצעלים:

(3) ואת כל החלב וגו'. להציא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להציא חלב שעל הדקין:

4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־ הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:	וְיֵת תִּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תִּרְבָּא דְּעִלְהוֹן דְּעַל גְּסְסִיא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:
5	And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	וְיִסְקוּן יִתִּיה בְּנֵי אֶהֱרֹן לְמִדְּבָחָא עַל עֲלֹתָא דְעַל אֵשׁ דְּעַל אִישָׁתָא קִירְפֹּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא קָדָם יי:
6	And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.	וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזִבַּח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:	וְאִם מִן עֹנָא קִירְבָּנִיה לְנִכְסֵת קִוּדְשִׁיא קָדָם יי דְּכָר אוֹ נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרִיבִיה:
7	If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.	אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֹתוֹ קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:	אִם אֹמֵר הוּא מִקְרִיב יֵת קִירְבָּנִיה וְיִקְרִיב יִתִּיה קָדָם יי:
8	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמָךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמֹו עַל־ הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְיִסְמֹךְ יֵת יָדִיה עַל רִישׁ קִירְבָּנִיה וְיִכּוֹס יִתִּיה קָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דָּמִיה עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:
9	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזִּבְחַ שְׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֲלָבֹו הָאֵלִיָּה תְּמִימָה לְעִמַּת הָעֶצֶה יְסִירֶנָּה וְאֶת־ הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקָּרֶב וְאֶת־ כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב:	וְיִקְרִיב מִנְּכִסֵּת קִוּדְשִׁיא קִירְבָּנָא קָדָם יי תִּרְבִּיָּה אֵלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקַבִּיל שְׁזֵרְתָא יַעֲדִינָה וְיֵת תִּרְבָּא דְּחִפִּי יֵת גֹּנָא וְיֵת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גֹּנָא:
10	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־ הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:	וְיֵת תִּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תִּרְבָּא דְּעִלְהוֹן דְּעַל גְּסְסִיא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:

(4) הכסלים. (פלנקיי"ן צלע"ז) שהחלז שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא בגוצה הכסלים, והם מלמטה, והוא החלז שחמת המתנים שקורין צלע"ז לונצילו"ש, לונצן הנראה למעלה בגוצה הכסלים, וזתחמיתו הצשר חופהו: היותרת. היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי סַקְרָא דְכְּבִדָּא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכְּבֵד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו: (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שחלקים עולת חמילכל קרבן, על המערכה: (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכבש מה שאין צאימורי העז, שהכבש אֵלִיתו קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות: (8) וזרקו. שמי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן בצלצב אלא בצחטאת: (9) חלבו. המזבח שבו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.).

11	And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)	וְיִסְקַנְיָה כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קֹרְבָנָא קָדָם יי:
12	And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.	וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:	וְאִם מִן בְּנֵי עִזָּא קֹרְבָנִיָּה וְיִקְרְבֵנִיָּה קָדָם יי:
13	And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶל־עֵדֻת אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְיִסְמֹךְ יָת יְדִיָּה עַל רִישָׁיָה וְיִבְחֹס יְתִיָּה קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶל־עֵדֻת אֶת דָּמִיָּה עַל מִדְבָּחָא סָחֹר סָחֹר:
14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶל הַמְכֻסָּה אֶת־הַקָּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב:	וְיִקְרִיב מִנִּיָּה קֹרְבָנִיָּה קֹרְבָנָא קָדָם יי יָת תְּרֵבָא דְחִפִּי יָת גִּזָּא וְיָת כָּל תְּרֵבָא דְעַל גִּזָּא:
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־הַחֹלֶל אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלִיֹּת יִסִּירֶנָּה:	וְיָת תְּרֵתִין כּוֹלִין וְיָת תְּרֵבָא דְעַל־יָהוּן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיָת חֲצָרָא דְעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה נִיחֹחַ כָּל־חֹלֶב לַיהוָה:	וְיִסְקַנְוִן כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קֹרְבָנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא כָּל תְּרֵבָא קָדָם יי:
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֻקֹּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	קִים עָלֶם לְדֹרִיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבִיכוֹן כָּל תְּרֵבָא וְכָל דָּמָא לֹא תִכְלוּן:
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	דִּבֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֶפֶשׁ כִּי־תַחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וַעֲשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר: אֲנִשׁ אָרִי יְחֹב בְּשָׁלוּ מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעִבְדָא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:

(11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גבוה: לחם. לשון מאכל, וכן נִשְׁחִיטָהָ עַד זֶלְתָּמוֹ (ירמיה יא, יט), עַד זֶלְתָּסָ רַב (דניאל ה, א), לְשִׁחּוֹק עֲשִׂים לָקֶס (קהלת י, יט):
(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

3	if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.	אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פד בן בקר תמים ליהזה לחטאת:	אם כהנא רבא יחוב לחובת עמא ויקריב על חובתיה דחב תור בר תורי שלים קדם יי לחטאת:
4	And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.	והביא את-הפד אל-פתח אהל מועד לפני יהוה וסמך את-ידו על-ראש הפד ושחט את-הפד לפני יהוה:	וייתי ית תורא לתרע משכן זמנא לקדם יי ויסמך ית ידו על ריש תורא ויכוס ית תורא קדם יי:
5	And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.	ולקח הכהן המשיח מדם הפד והביא אתו אל-אהל מועד:	ויסב כהנא רבא מדמא דתורא ויעיל יתוה למשכן זמנא:
6	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.	וטבל הכהן את-אצבעו בדם והזה מן-הדם שבע פעמים לפני יהוה את-פני פרכת הקדש:	ויטבול כהנא ית אצבעיה בדמא וידי מן דמא שבע זמנין קדם יי קדם פרוכתא דקודשא:
7	And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	ונתן הכהן מן-הדם על-קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יהוה אשר באהל מועד ואתו כל-דם הפד ישפך אל-יסוד מזבח העולה אשר-פתח אהל מועד:	וייתן כהנא מן דמא על קרנת מדבח קטורת בסמיא קדם יי דבמשכן זמנא וית כל דמא דתורא ישפוך ליסודא דמדבחה דעלתא דבתרע משכן זמנא:
8	And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	ואת-כל-חלב פד החטאת ירים ממנו את-החלב המכסה על-הקרב ואת כל-החלב אשר על-הקרב:	וית כל תרב תורא דחטאת יפריש מניה ית תרבא דחפי על גזא וית כל תרבא דעל גזא:

- (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וכתב ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל:
- (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עס שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פד. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג':
- (5) אל אהל מועד. למשכן. ובצית עולמים להיכל:
- (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים צפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז.):
- (7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פד. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יוס הכפורים לכליות ולחלצים ויותרת: החטאת. להציא שעירי עזודת אלילים לכליות ולחלצים ויותרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלבו

9	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,	וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:	וְיָת תִּרְתִּין כּוֹלִין וְיָת תִּרְבָּא דְּעַלְיָהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיָת חֲצָרָא דְּעַל כִּבְדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעְדִּינָה:
10	as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.	כָּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירֶם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:	כִּמָּא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר גִּכְסַת קוֹדֶשִׁיָּא וְיִסְיָקוּנָן כְּהֵנָּא עַל מִדְּבַחָא דְּעֹלָתָא:
11	But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,	וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעָיו וְקַרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:	וְיָת מִשְׁךְ תּוֹרָא וְיָת כָּל בְּסָרִיָּה עַל רִישִׁיָּה וְעַל כַּרְעוּהִי וְגוּיָה וְאוֹכְלִיָּה:
12	even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.	וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)	וְיַפִּיק יָת כָּל תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמַשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא וְיִקִּיד יִתִּיה עַל אֵעִיָּא בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא יִתּוֹקֵד:
13	And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:	וְאִם כָּל־עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנַעֲלָם דְּבָר מֵעֵינֵי הַקְהָל וְעָשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:	וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁתָּלוּן וְיִהִי מְכּוּסָא פְתִיגָמָא מֵעֵינֵי קְהֵלָא וְיַעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָּא דִּי דִּלָּא כְּשָׂרִין לְאַתְעֲבָדָא וְיַחֲבוּבוּן:
14	when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.	וְנִזְדַּעַה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקְהָל פָּר בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:	וְתַתִּידַע חֻבְתָּא דְּחִבּוּ עָלֶיהָ וְיַקְרִיבוּן קְהֵלָא תּוֹר בֶּר תּוֹרֵי לַחֲטָתָא וְיִיתָנוּן יִתִּיה לְקִדָּם מִשְׁכַּן זִמְנָא:

(ת"כ פרק ד, ה):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש צנח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחטת קדשים (וצחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזוהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלצד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשהו רבותינו במס' יומא (סח). ובסנהדרין (מז): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למִשְׁכָּה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שבתורה שהוא מותר (הוריות ז): הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחֵט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	וְסִמְכוּן סְבִי כְּנִשְׁתָּא יֵת יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ תּוֹרָא קֳדָם יי וַיִּפּוֹס יֵת תּוֹרָא קֳדָם יי:
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמָם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְּתּוֹרָא לְמִשְׁכַּן זְמָנָא:
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנָי הַפָּרֹכֶת:	וְיִטְבּוֹל כְּהֵנָא אֶצְבָּעִיהּ מִן דָּמָא וַיְזִי שִׁבְעָ זְמַנִּין קֳדָם יי קֳדָם פְּרוּכְתָּא:
18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּמִן דָּמָא יִתֵּין עַל קַרְנֹת מִדְּבָחָא דְקֳדָם יי דְּבִמְשָׁכֵן זְמָנָא וְיֵת כָּל דָּמָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא דְּעֹלָתָא דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְאֵת כָּל־חֲלָבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה:	וְיֵת כָּל תְּרֻבִּיהּ יַפְרִישׁ מִנֶּיהּ וַיִּסִּיק לְמִדְּבָחָא:
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַעֲשֵׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחֲטָאתָ כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֹּר עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:	וַיַּעֲבִיד לְתּוֹרָא כְּמָא דְּעָבַד לְתּוֹרָא דְּחֲטָאתָ כֵּן יַעֲבִיד לֵיהּ וַיְכַפֵּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָא וַיִּשְׁתַּבֵּיכּ לְהוֹן:
21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חֲטָאת הַקָּהָל הִוא: (פ)	וַיִּפִּיק יֵת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיּוֹקִיד יִתִּיהּ כְּמָא דְּאוֹקִיד יֵת תּוֹרָא קֳדָמָהּ חֲטַת קָהָל הִוא:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זכאים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:
(19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועָה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו צו, תנא דזיר ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):
(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול במזות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בניתינן על המזבח החיצון שנחנן במתנה אחת כפר, הולך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

22	When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:	אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעָשָׂה אֶחַת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאָשָׁם:	אם רבא יחוב ויעביר חד מכל פקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאתעבדא בשלו ויחוב:
23	if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.	אֹז-הוֹדֶעַ אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וַהֲבִיֵּא אֶת-קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:	או אתידע ליה חובתיה דחב ביה וייתי ית קורבניה צפיר בר עזין דכר שלים:
24	And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשַׁחֲט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִשְׁחַט אֶת-הַעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חֲטָאת הוּא:	ויסמוך ידיה על ריש צפירא ויפוס יתיה באתרא דיפוס ית עלתא קדם יי חטאתא הוא:
25	And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הַחֲטָאתָּ בְּאֶצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-דָּמּוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:	ויסב כהנא מדמא דחטאתא באצבעיה וייתן על קרנת מדבחה דעלתא וית דמיה ישפוך ליסודא דמדבחה דעלתא:
26	And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.	וְאֶת-כָּל-חִלְבּוֹ הַמִּזְבֵּחַ כַּחֲלָב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ: (פ)	וית כל תרביה וסיק למדבחה כתרב נכסת קודשיא וכפר עלוהי כהנא מחובתיה וישתביק ליה:
27	And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:	וְאִם-אֶנְשׁ אֶחַת תַּחֲטֵא בְּשִׁגְגָה מִעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׂתָּהּ אֶחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשָׁם:	ואם אנש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במעבדיה חד מפקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ויחוב:
28	if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.	אֹז הוֹדֶעַ אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וַהֲבִיֵּא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נִקְיָה עַל-חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:	או אתידע ליה חובתיה דחב וייתי קורבניה צפירת עזי שלמא נוקבא על חובתיה דחב:

(22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:

(23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה לו יש שמשמשי צלשון אם, ואם במקום אם, וכן אז נודע כי שור נקח הוא (שמות

כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכן נודע לו שאיסור היה:

(24) במקום אשר ישחט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

(25) ואת דמו. שירי הדם:

(26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

29	<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>
30	<p>And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיָסַב כֹּהֵנָא מִדָּמָה בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֵת מִדְּבַחַת דְּעֹלָתָא וַיִּתְּ כָּל דָּמָה יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחַת:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
31	<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיֵּת כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶּמֶא דְּאַתְעֵדָא תַּרְבַּח מִעַל נִכְסַת קוּדְשִׁיא וַיִּסִּיק כֹּהֵנָא לְמִדְּבַחַת לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יי וּכְפָר עֲלוּהֵי כֹהֵנָא וַיִּשְׁתַּבֵּיב לֵיהּ:</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֲלֶבֶה יֹסִיר בְּאֶשֶׁר הוֹסֵר חֲלֶב־מִעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
32	<p>And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם אִמֹר יִיתִי קוֹרְבָנִיה לַחֲטָאתָ נִקְבָּא נִקְבָּא שְׁלֵמָא יִיתִינָה:</p>	<p>וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קֹרְבָנוֹ לַחֲטָאתָ נִקְבָּה תְּמִימָה וְיִבְיָאנָה:</p>
33	<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:</p>
34	<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיָסַב כֹּהֵנָא מִדָּמָה דְּחֲטָאתָ בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֵת מִדְּבַחַת דְּעֹלָתָא וַיִּתְּ כָּל דָּמָה יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחַת:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאתָ בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
35	<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיֵּת כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶּמֶא דְּמִתְעֵדָא תַּרְבֵּיב אִמֹר מִנְכַּסַּת קוּדְשִׁיא וַיִּסִּיק כֹּהֵנָא יְתִהוֹן לְמִדְּבַחַת עַל קוֹרְבָנֵי דְּיי וּכְפָר עֲלוּהֵי כֹהֵנָא עַל חֻבַּתִּיה דְּחָב וַיִּשְׁתַּבֵּיב לֵיהּ:</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֲלֶבֶה יֹסִיר בְּאֶשֶׁר יוֹסֵר חֲלֶב־הַכֶּשֶׁב מִזְבֵּחַ הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַה עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים צלמים:

(33) ושחט אותה לחטאת. שמה שחטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרצו אמורין ואלֵיהּ, אף חטאת כשהיא צאה כצבה טעונה חֲלִיָה עם האמורין: על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש צלע"ו:

v	And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;	וְנָפֶשׁ כִּי־תִחְטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהָיָה עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ:	*ב
2	or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;	אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַל בְּכָל־דִּבָּר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרָץ טָמֵא וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה טָמֵא וְאַשָּׁם:	2
3	or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;	אוֹ כִי יִגְעַל בְּטִמְאַת אָדָם לְכָל טִמְאַתוֹ אֲשֶׁר יִטְמֵא בָּהּ וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה יָדַע וְאַשָּׁם:	3
4	or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;	אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתָּיִם לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה יָדַע וְאַשָּׁם לְאַחַת מֵאלֵה:	4
5	and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;	וְהָיָה כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאלֵה וְהִתְנַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:	5
6	and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.	וְהָבִיָּא אֶת־אֲשָׁמּוֹ לִיהוָה עַל חָטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאן כִּשְׁפָה אוֹ־שְׁעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וּכְפָר עָלָיו הִפְקִין מִחַטָּאתוֹ:	6

- (1) ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד צו, שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:
 (2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שבועות (1). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע זבין וזבות: אשר ישמא. לרבות הנוגע בצוועל נדה: בה. לרבות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (4) בשפתיים. ולא בלב: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעבר (שבועות כו.). ונעלם ממנו. ועבר על שבועתו. כל אלה צקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שבועה שיש בה כפירת ממון אינה צקרבן וזו אלא צאשם:

<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת סִיִּיא וְיִיתִי יָת חֹבֶבְתִּיהָ דָּחֵב תִּרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה לְקֹדֶם יְיָ חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לַעֲלֹתָ:</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת סִיִּיא וְיִיתִי יָת חֹבֶבְתִּיהָ דָּחֵב תִּרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה לְקֹדֶם יְיָ חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לַעֲלֹתָ:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וְיִיתִי יָתָהוֹן לָוֶת כְּהֵנָּה וּיִקְרִיב יָת דְּלַחֲטָא קֹדְמוֹתָּא וְיִמְלֹק יָת רִישָׁהּ מִקְבִּיל קְדָלֶיהָ וְלֹא יִפְרֹשׁ:</p>	<p>וְיִיתִי יָתָהוֹן לָוֶת כְּהֵנָּה וּיִקְרִיב יָת דְּלַחֲטָא קֹדְמוֹתָּא וְיִמְלֹק יָת רִישָׁהּ מִקְבִּיל קְדָלֶיהָ וְלֹא יִפְרֹשׁ:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיָדֵי מִדְּמָא דְּחַטָּאתָּא עַל כְּתָל מִדְּבָחָא וּדְיִשְׁתָּאֵר בְּדְמָא יִתְמָצִי לִיסוּדָּא דְּמִדְּבָחָא חַטָּאתָּא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם חַטָּאתָּא עַל-קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר בְּדָם יִמָּצֵה אֶל-יִסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאתָּא הוּא:</p>
<p>And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיָת תִּנְיָנָא יַעֲבִיד עֲלֹתָּא כְּדָחוּזֵי וּיְכַפֵּר עֲלוֹהֵי כְּהֵנָּה מִחֹבֶבְתִּיהָ דָּחֵב וְיִשְׁתַּבֵּי לִיהָ:</p>	<p>וְיָת תִּנְיָנָא יַעֲשֶׂה עֲלֶה כְּמִשְׁפָּט וְכַפֵּר עָלָיו חֲכֹתֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר-חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)</p>
<p>But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִדְבִּיק יָדָיו לְתִרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ לְתִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְיִיתִי יָת קוֹרְבָּנֶיהָ דָּחֵב חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סוּלְתָּא לְחַטָּאתָּא לֹא יִשְׁנִי עֲלֶה מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עֲלֶה לְבוֹנָתָא אֲרִי חַטָּאתָּא הִיא:</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לְשְׁתֵּי תִרְיִם אוֹ לְשְׁנֵי בְנֵי-יוֹנָה וְהִבִּיא אֶת-קֹרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֶת הָאֶפֶה סֵלֶת לְחַטָּאת לֹא-יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנֶה כִּי חַטָּאתָּא הוּא:</p>
<p>And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיִיתִינָהּ לָוֶת כְּהֵנָּה וּיִקְמוֹץ כְּהֵנָּה מִנָּה מְלִי קִמְצִיָּה יָת אֲדָכְרָתָהּ וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא עַל קוֹרְבָּנֶיהָ דִּי חַטָּאתָּא הִיא:</p>	<p>וְהִבִּיאָהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְקִמֹּץ חֲכֹתֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קִמְצוֹ אֶת-אֲזָכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חַטָּאתָּא הוּא:</p>

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחרייו (זכאים): ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא): עורף. הוא גובה הראש המסופע לזד הנאמר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורח כל אחורי הנאמר:
- (9) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזזה ומזוי, אחוז בעורף ומזוי, והדם ניתן והולך למזבח (זכאים קד): חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
- (10) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה זראש הפרשה:
- (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרצנו מהדר (מנחות ו):

- 13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering. וַיִּכַּפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ וַיִּכַּפֶּר עָלֹהֵי כֹהֵנָּה עַל אֲשֶׁר־חָטָא מֵאַחַת מֵאלֵה וַיִּנְסַלַח לוֹ וְהִיתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ט)
- 14 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יֵי עַם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
- 15 If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering. נָפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחַטָּאָה בְשִׁגְגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בַּעֲרֹכָה כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:
- 16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven. וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ וְיָת דָּחַב מִן קוֹדֶשׁ יִשְׁלִים וְיָת חוֹמְשִׁיהּ יוֹסִיף עָלֹהֵי וַיִּתֵּן יָתִיה לַכֹּהֵן וְכֹהֵנָּה וַיִּכַּפֶּר עָלֹהֵי בְּדָכְרָא דְאֲשָׁמָא וַיִּשְׁתַּבֵּי־לָיָה:
- 17 And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity. וְאִם־נָפֶשׁ כִּי תַחֲטִא וַעֲשֶׂתָה אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדַע וְאֲשָׁם וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ:

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקמרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:
 (13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות וצדלות נאמר מחטאתו, וכאן צדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדור רבותינו (כריתות כו:) מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתן עשירית האופה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האופה והעשיר, יוסיף עליה ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות צענין, או בעשירות, או צדלות, או צדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול העומרים שזהם יהיו בכשזה או שעירה, והקלין יהיו צענין, והקלין שצקלין יהיו בעשירות האופה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירות האופה צדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שירה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל פהיה לא תאכל (ויקרא ו, טז):
 (15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יצ), וכן הוא אומר וימעלי צאלהי צבתיקהם ויזינו אחרי צאלהי עמי הארץ (דברי הימים"א ה, כה), וכן הוא אומר בצוטה וימעלה צו מעל (במדבר ה, יצ): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בתרומה ולא יצאו עלי חטא (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח:). מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יצאו קדשים קלים: איל. לי קשה, כמו ואת אילי הארץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שתי סלעים:
 (16) ואת אשר חטא מן הקדש ישרם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

18	And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.	וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגִגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ: וַיִּתֵּי דָכַר שְׁלִים מִן עֹנָא בְּפָרְסָנִיה לְאַשְׁמָא לֹת כְּהֵנָא וְכַפֵּר עָלוּהִי כְהֵנָא עַל שְׁלוּתִיה דְּאַשְׁתְּלִי וְהוּא לֹא יָדַע וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיה:	18
19	It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.	אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבְתִּיה דְּחָב לִיהוָה: (פ) אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי:	19
20	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֵר:	20
21	If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;	נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בְּעֵמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אֹרְבִתְשׁוּמַת יָד אֹו בְגִזָּל אֹו עָשָׂק אֶת־עֵמִיתוֹ: אִנְשׁ אָרִי יְחֹוב וַיִּשְׁקֵר שְׁקֵר קָדָם יי וַיִּכְדֹּיב בְּחִבְרִיה בְּפִקְדָנָא אֹו בְּשׁוֹתְפוֹת יָדָא אֹו בְּגִזָּלָא אֹו עָשָׂק יֵת חִבְרִיה:	21
22	or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;	אֹרְמָצָא אֲבִדָּה וּכְחָשׁ בָּהּ אֹו אֲשָׁכַח אֲבִידָתָא וַיִּכְדֵּיב בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שְׁקֵר עַל־אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהֵנָה: אוֹ אֲשָׁכַח אֲבִידָתָא וַיִּכְדֵּיב בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שְׁקֵר עַל־אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהֵנָה: מִכָּל דִּיעֲבִיד אִנְשָׁא לְמַחֲב בְּהֵנָה:	22

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שזא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסוד ששחיתוהו היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב הייתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם חלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שזדאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, זא ולמד מאדם הראשון, שלא נטוה אלף על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלף להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שיטלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תְּקַזֹּר קְזִיךְ בְּשָׁדָךְ (דברים כד, יט) וְשָׁכַס עוֹמֵר בְּשָׁדָךְ (שם יג), הרי הוא אומר למען יזכרך וגו', קצב הכתוב זכרה למי שזאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע זרורה בזנפיו, וגפלה הימנו, ומלאה העני ונתפרנס בה, הרי הקב"ה קובע לו זכרה: (18) בערכך לאשם. צערך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נחכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ירהג (ת"כ פרק כא, ב): (19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לזרך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שתי שנים) [שה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא: (21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים וצטטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים וצטטר, אצל המפקיד אלל חזירו ואינו רואה שחמד צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. שָׁשׁ צידו ממון להסתפק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

23	then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,	וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאָשֵׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקִד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:	23
24	or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.	אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִשָּׁבַע עָלָיו לְשָׁקֵר וְשָׁלֵם אֹתוֹ בְּרֵאשֵׁוֹ וְחִמְשָׁתָיו יִסֵּף עָלָיו לְדָהוּא דִּילִיָּה וְתַנְנִיָּה בְיוֹמָא דְחֻבְתִּיהּ:	מפטיר
25	And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.	וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאֲשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:	25
26	And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.	וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאֲשָׁמָה בָּהּ: (פ)	ק"ה

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 141. For Shabbat Zachor the Maftir and Haftara are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftara on page 176.

VI	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יי עם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	10
2	Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.	צוּ אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הַעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָּה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַפֶּקֶר וְאֵשׁ תִּמְזַבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ:	2

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:
(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר בעצמו לשוץ צחשונה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג"ס"א וצדעתו להתודות כי חטא) ואשם:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. (צ"ק קח). רצתה תורה חמשיות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשבע עליו פחות משהו פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי בנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:

(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זכרון מיד ולדורות אר"ש ציור נרין הכתוב לזכרון צמקום שיש בו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגר. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא), וללמד על הפסולין איזה

3	And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.	וְלִבֶּשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ וּמְכַנְסֵי בָד יִלְבֹּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ:	3
4	And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.	וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדָיו וְלִבֶּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת-הַדָּשָׁן אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מְקוֹם טָהוֹר:	4
5	And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.	וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד-בּוֹ לֹא תִכָּבֶה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעֶרֶךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:	5
6	Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.	אֵשׁ תָּמִיד תִּוָּקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס)	6
7	And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.	וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:	7

אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרצוע ואת הנרצע, וכיוצא בזה, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין צ"כ (פרשתא, ח) וזנחים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכמות, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדתו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנתיים (ערכין ג:). והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח:). הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אצרים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך צהובא דדשן בגדים שהוא משמש בזה תמיד, בגדים שצשל בזה קדשה לרבו אל ימזוג בזה כוס לרבו, לכך ולבש בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:). והוציא את הדשן. הקצור צפופה כשהוא קצה ואין מקום למערכה, מוציא משם (תמיד כח:). ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (צ"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט.) למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה להעלות נר תמיד (שמות כו, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה:). לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

<p>8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה וְאֶת כָּל-הַלֵּבָנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֶזְכְּרָתָה לַיהוָה:</p>	<p>8 והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחוח אזכרתה ליהוה:</p>
<p>9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנֶּה יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכַל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>	<p>9 והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל-מועד יאכלוה:</p>
<p>10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֲמִיעַ חוֹלְקֶהוּן יִהְיֶה בֵּית יְהוָה קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁם:</p>	<p>10 לא תאפה חמץ חלקם נתתי אותה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם:</p>
<p>11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֶהֱרֹן חֹק-עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשִׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>	<p>11 כל-זכר בבני אהרן יאכלנה חק-עולם לדורותיכם מאשי יהוה כל אשר-יגע בהם יקדש: (פ)</p>
<p>12 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>שני 12 וידבר יהוה אל-משה לאמר:</p>
<p>13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קֶרְבֶּן אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֹלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>	<p>13 זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליהוה ביום המשח אתו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב:</p>

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקממת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לזד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהמחוצר, שיהא עשרון שלם צבת אחת צשעת קמיצה. צר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז:). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנחרצה שמנה (סוטה יד:). המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה:). ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמיצה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות דויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה:). כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד:).

(11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לקם ללבוש מקדשי הקדשים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרבות צעלי מומין למחלוקת (זבחים קז:). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו:). יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים נז:).

14	On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.	עַל־מַחְבֵּת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִדְּבַכָּת תְּבִיאֶנָּה תְּפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב קִיח־נִיחֹחַ לִיהוָה:	14
15	And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.	וְהִפְלֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לִיהוָה כָּל־לֵיל תִּקְטָר:	15
16	And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.	וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּל־לֵיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	17
18	Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָאֹת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִּשְׁחַט הַחֹטָאֹת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:	18
19	The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.	הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטֵא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר אַהֲל מוֹעֵד:	19
20	Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.	כָּל אֲשֶׁר־יִגַע בַּבֶּשֶׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִּכְבֵּס בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ:	20

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית האיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אצל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:):

(14) מרבכת. חלוטה צרותמין כל צרכה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפויה אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטגנה במחצת (מנחות נ:): מנחת פתים. מלמד שטעונה פחיתה:

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטור. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:

(16) כליל. כולה שזה לגזרה:

(19) המחטא אותה. העובד עבודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בצער (זבחים כט.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:

(20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויזבל ממנה: יקדש. להיות כמוה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם נז:): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּכְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכֵלִי נִחְשֶׁת בִּשְׁלָה וּמָרְקָה וְשִׁטְףָה בַּמַּיִם:	וּמִן דַּחֲסָף דַּתִּתְבַּשַּׁל בֵּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּא דִּנְחָשָׁא תִתְבַּשַּׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בְּמַיָּא:
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל-זָכָר בִּכְהֹנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:	כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנָיָא יִכּוּל יִתְהּ קֳדָשׁ קֳדָשִׁין הִיא:
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׁרָף: (פ)	וְכָל חֲטָתָא דִּיתְעַל מִדָּמָה לְמַשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּרָא בְּקֹדֶשׁ לֹא תִתְאָכִיל בְּנוּרָא תִתְקַד:
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תֹּרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:	וְדֹא אֲוִרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין הִוא:
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטּוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחַטּוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָּו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	בְּאַתְרָא דִּיכְסוּן יִתְ עֲלֵתָא יְכַסּוּן יִתְ אֲשָׁמָא וְיִתְ דָּמִיהּ יִזְרוֹק עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלֶּיָּהּ וְאֶת-הַחֲלָב הַמְכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב:	וְיִתְ כָּל תַּרְבִּיָּהּ יִקְרִיב מִנֶּיהּ יִתְ אֵלֶיָּתָא וְיִתְ תַּרְבָּא דְחָפִי יִתְ גִּנָּא:
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-חֵיתָרָתָהּ עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיִת יִסִּירָנָהּ:	וְיִתְ תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיִתְ תַּרְבָּא דְעֲלֵיהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיִתְ חֲצָרָא דְעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָהּ:
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהַקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ אֲשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הִוא:	וְיִסִּיק יִתְהוֹן כְּהֵנָּא לְמִדְּבָחָא קֹרְבָנָא קָדָם יְיָ אֲשָׁמָא הִוא:

יזה עליה) תכנס בתוך העזרה (מ"ב פרק ו, 1): אשר יזה. יזה נזה כמו ולא יטה לארץ מנגלס (איוב טו, כט), יזה נטוי: (21) ישבר. לפי שהנלעיה שנלעת בו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון שמרוקי הגסים (אסתר ז, יב) אשקורי"ר צלע"ו: ומרק ושטף. לפלוט את בליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמקטא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לקטוי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החיונה לפנים פסולה (זבחים פג, ב): וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרב ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: מ"ב פרשתא ד, ז, ב):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחיתות הרבה, לפי שמצינו אשם צבור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להביא עולת צבור לזפון:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נמפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נמפרשו בה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נמרבז באליה:

6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ כָּל דְּכוּרָא בַּכֹּהֲנִיָּא יִיכְלִינִיה בְּמִקְוֶה קֹדֶשׁ יֹאכֵל קֹדֶשׁ בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ יִתְאַכִּיל קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא:
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תֹּרַה אֶחָת כַּחֲטָאת לְהֶם הִפְתָּן אֲשֶׁר יִכְפֹּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:
8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עֹזֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְתָּן לוֹ יִהְיֶה:
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֵּנּוֹר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבֹת לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה:
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בְּשֶׁמֶן וְחֹרֶבֶת לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תֹּרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ אִם עַל תּוֹדָתָא יִקְרִבִּינִיה וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת תּוֹדָה וְהִקְרִיבוּ עַל נִכְסַת תּוֹדָתָא חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן גְּרִיצָן פִּטִּירִין דְּפִילָן בְּמִשַּׁח וְרִיקִי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלַּת מְרֻבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו צעליו או שנתכפרו צעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אש שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צמח, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (צחסי: ה' וע"ש צרש"י):

(6) קדש קדשים הוא. צמרת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצו זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עזר העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים בעזרות (צחסי: קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכוון, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לביטא אז של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחורבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

13	With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.	על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת שלמיו: יקריב קורבניה על נכסת תודת קודשיו:	13
14	And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.	והקריב ממנו אחד מכל-קרבן תרומה ליהוה לפתח הזרק את-דם השלמים לו יהיה: ויקריב מניה חד מכל קורבנא אפרשותא קדם יי לכהנא דיוזוק ית דם נכסת קודשא דיליה יהי:	14
15	And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.	ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא-יניח ממנו עד-בקר: ובשר נכסת תודת קודשיו ביום קורבניה יתאכיל לא יצנע מניה עד צפרא:	15
16	But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.	ואם-נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את-זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל: ואם נדרא או נדבתא נכסת קורבניה ביומא דיקריב ית נכסתיה יתאכיל וביומא דבתרוהי ודישתאר מניה יתאכיל:	16
17	But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.	והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ודישתאר מבשר נכסתא ביומא תליתאה בנוקד יתוקד:	17

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחזושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכחצו צהן יודו לה' סקדו ונסלאסיו לגני אדם. וינצחו ונצחי תודה (תהלים קו, כא-כז), אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, טעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנח, וכתב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עו.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:) ליפסל ציוא וטבול יוס, ומלצאת לחולין צפדין עד שיטפט הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עבודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עז:), ונשרה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ז:).

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שהיה נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יז, א): ביום קרבנו יאכל. וכומן צשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (ברכות ז:):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הציאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לב' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. צראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו זו יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה צגי קציעו ואלה יענה (צראשית לו, כד) תת וקדש וצא מרמס (דניאל ח, יג):

24	And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.	וְחֶלֶב גְּבִלָה וְחֶלֶב טָרֶפֶה יַעֲשֶׂה לְכֹל-מִלְאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ: וְתָרַב גְּבִילָא וְתָרַב תְּבִירָא יִתְעַבֵּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִיכְלוּנִיהּ:	24
25	For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.	כִּי כָל-אָכַל חֶלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ: אָרִי כָל דִּיכּוֹל תִּרְבָּא מִן בְּעִירָא דִּיקְרִיב מִנָּה קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא דִּיכּוֹל מֵעַמִּיהָ:	25
26	And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.	וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבֵהֶמָה: וְכָל דָּמָא לֹא תִיכְלוּן בְּכָל מוֹתְבֵיכּוֹן דְּעוֹפָא וְדְבִעִירָא:	26
27	Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.	כָּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל כָּל-דָּם וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)	27
28	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	28
29	Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.	דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת-זִבְח שְׁלָמֹו לַיהוָה יָבִיא אֶת-קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְח שְׁלָמֹו: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר דְּמִקְרִיב יֵת נִכְסָת קוֹדְשׁוֹהִי קָדָם יְיָ וְיִתִּי יֵת קוֹרְבָנִיהָ לְקָדָם יְיָ מִנִּכְסָת קוֹדְשׁוֹהִי:	29
30	His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.	יָדָיו תְּבִיאֲנָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת-הַחֶלֶב עַל-הַחֹזֶה יְבִיאֲנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה: יְדוּהִי יִיתִין יֵת קוֹרְבָנִיהָ דִּי יֵת תִּרְבָּא עַל חֲדָא יִיתִינִיהָ יֵת חֲדָא לְאַרְמָא יִתִּיהָ אֲרָמָא קָדָם יְיָ:	30

(24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יצא איסור נצילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יחייבו אף על לאו של נצילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגזים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"פ (לז): מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים למעלה והחלצ נחנין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא): את אשׁי ד'. ומה הן האשים, את החלב על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המטבחים נותן החלב על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלב למטה, וזהו האמור במקום אחר שזק הקרומה וסגסוגה הקנופה על אשׁי התלגזים יביאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וישימו את התלגזים על הקזות ויקטיר התלגזים המנופסה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סב): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מביא, להניף אותו הוא מביאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשׁי ה' את החלב על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

31	And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב וְהַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	וְיָסִיק כֶּהֱנָא יֵת תִּרְבָּא לְמִדְבָּחָא וְיֵהִי חֲדָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:
32	And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.	וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לְכֹהֵן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם	וְיֵת שְׁקָא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֲפֻרְשׁוּתָא לְכֶהֱנָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיכוֹן:
33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמֹנֶה	דְּמִקְרִיב יֵת דָּם נְכֶסֶת קוּדְשִׁיא וְיֵת תִּרְבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילֵיהּ תִּהִי שְׁקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק:
34	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֵּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אֲרִי יֵת חֲדָא דְאַרְמוּתָא וְיֵת שְׁקָא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיהוֹן וְיִתְּבִית יְתָהוֹן לְאַהֲרֹן כֶּהֱנָא וּלְבָנָיו לְקִים עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקִּרְיָב אֹתָם לְכֹהֵן לִיהְוָה	דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְבוּת בָּנָיו מִקּוּרְבָנָא דִּי בְיוֹמָא דִּיקְרְבוּן יְתָהוֹן לְשִׁמְשָׁא קֳדָם יי:
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	אֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם	דְּפָקִיד יי לְמַתָּן לְהוֹן בְּיוֹמָא דִּיקְרְבוּן יְתָהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלֵם לְדֹרֵיהוֹן:
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאָשָׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים	דָּא אוּרִיתָא לְעֹלָתָא לְמִנְחָתָא וּלְחֻטָּתָא וּלְאָשָׁמָא וּלְקוּרְבָנָא וּלְנְכֶסֶת קוּדְשִׁיא:

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה להארוך למדנו שאין הצטר נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (מ"כ פרק טז, ד):

(32) שוק. מן הפרק של ארכוזה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סוּבָךְ של ירך (חולין קלד:):

(33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלזי, יא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלזים שאינו חולק בצער:

(34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לו:):

(37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה:

38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בַּיּוֹם צִוָּהוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	רביעי ד
2	'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;	קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־הַפָּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת כֹּל הַמִּצּוֹת:	2
3	and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'	וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	3
4	And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	4
5	And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:	5
6	And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:	6
7	And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבִּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֵּאָפֶד לוֹ בּוֹ:	7
8	And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתּוֹמִים:	8

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צמורה: קח את אהרן. קמנו דברים ומשכנו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלוואים צואתה תזוה (שמות כט) ועכשיו זיוס ראשון למלוואים חזר וזרזו שבעת מעשה:
- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:
- (5) זה הדבר. דברים שמראו שאני עושה לפניכם זוני הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בפרשת המלוואים פירשתי צואתה תזוה (שם):

9	<p>And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.</p>	9	<p>וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹלַת פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב בְּזָר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>
10	<p>And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.</p>	10	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃</p>
11	<p>And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.</p>	11	<p>וַיִּזֵּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקֹדֶשׁ׃</p>
12	<p>And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.</p>	12	<p>וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקֹדֶשׁ׃</p>
13	<p>And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.</p>	13	<p>וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כִּתְיֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבִנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>
14	<p>And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.</p>	תמישי	<p>וַיָּגֵשׁ אֶת פֶּר הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּר הַחֲטָאת׃</p>
15	<p>And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.</p>	15	<p>וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיָּחֹב עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדֵּשׁוּהוּ לְכַפֵּר עָלָיו׃</p>

(8) את האורים. כחז של שם המפורש:

(9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים ציץ נתן על המצנפת נמצא הציץ חלוי במצנפת:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נטעה זהזאת הללו:

(12) ויצק. וימשח. במחלה יונק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה:):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. חטאו וטפרו מראות ליכנס לקדושה: ויקדשוהו. צעודה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות:

16	And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.	וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכֶּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלֻבָּתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ׃	וַיִּקַּח יֵת כָּל תְּרֵבָא דְעַל גִּוָּא וְיֵת חֲצֵר כְּבִדָּא וְיֵת תְּרֵתִין כּוּלָּיו וְיֵת תְּרֵבָהוֹן וְאַסִּיק מֹשֶׁה לְמִדְבָּחָא׃
17	But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בִּשְׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	וְיֵת תּוֹרָא וְיֵת מִשְׁכִּיָּה וְיֵת בִּשְׂרִיָּה וְיֵת אוֹכְלִיָּה אוֹקִיד בְּנוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׂרִיתָא כְּמָא דְפִקִּיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה׃
18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃	וְקָרִיב יֵת דְּכָרָא דְעֹלָתָא וְסִמְכוּ אֹהֲרֹן וּבְנֵיהּ יֵת יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ דְּכָרָא׃
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	וַיַּכֵּס וַיִּזְרַק מֹשֶׁה יֵת דְּמָא עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר׃
20	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לִנְתָחוֹ וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדִר׃	וְיֵת דְּכָרָא פְּלִיג לְאַבְרוּהִי וְאַסִּיק מֹשֶׁה יֵת רִישָׁא וְיֵת אֲבָרֵיָא וְיֵת תְּרֵבָא׃
21	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכַּרְעִים רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	וְיֵת גִּוָּא וְיֵת כַּרְעֵיָא חֲלִיל בְּמֵיָא וְאַסִּיק מֹשֶׁה יֵת כָּל דְּכָרָא לְמִדְבָּחָא עֹלָתָא הוּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קוֹרְבָּנָא הוּא קָדָם יְיָ כְּמָא דְפִקִּיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה׃
22	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃	וְקָרִיב יֵת דְּכָרָא תַּנְיָנָא דְכַר קוֹרְבָּנָא וְסִמְכוּ אֹהֲרֹן וּבְנֵיהּ יֵת יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ דְּכָרָא׃
23	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמָו וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּד אֹזֶן־אֹהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃	וַיַּכֵּס וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמִיהּ וַיַּהֲב עַל רוֹם אוֹדְנָא דְאֹהֲרֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא׃

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:
(22) אֵיל הַמִּלֻּאִים. אֵיל הַשְּׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים לְשׁוֹן שְׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים וּמִשְׁלִימִים אֶת הַכֹּהֲנִים כְּכֹהֲנֵיהֶם׃

24	<p>And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיָּהֶב מֹשֶׁה מִן דָּמָא עַל רוֹם אוֹדְנֵהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יָדֵהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלֵהוֹן דִּימִינָא וַיִּזְרַק מֹשֶׁה יָת דָּמָא עַל מִדְבַּחָא סָחוּר סָבוּי:</p>	<p>וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיָּהֶב מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּדָא אֲזָנִים הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבוּי:</p>
25	<p>And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.</p>	<p>וַנְּסִיב יָת תַּרְבָּא וַיָּת אֲלִיתָא וַיָּת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גּוּא וַיָּת חֲצֵר כְּבִדָּא וַיָּת תַּרְתִּין כּוֹלִין וַיָּת תַּרְבֵּהוֹן וַיָּת שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>וַיִּקָּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאֵלֶיהָ וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת יִתְרַת הַכֶּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהוֹן וְאֶת שׁוֹק הַיְמִינִי:</p>
26	<p>And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסֵּלָא דְּפִטְרִיא דְּקִדָּם יִי נְסִיב גְּרִיצָתָא פִּטְרִיתָא חֲדָא וְגְרִיצָתָא דְּלַחִים מֹשֶׁח חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲד וּשְׁנֵי עַל תַּרְבִּיא וְעַל שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לֶקַח חֶלֶת מִצָּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שְׁמֹן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמִינִי:</p>
27	<p>And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיָּהֶב יָת כּוֹלָא עַל יְדֵי אֶהֱרֹן וְעַל יְדֵי בְּנוֹהֵי וְאַרְיִים יִתְהוֹן אֲרָמָא קִדָּם יִי:</p>	<p>וַיָּתֵן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אֶהֱרֹן וְעַל כַּפֵּי בְּנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
28	<p>And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַנְּסִיב מֹשֶׁה יִתְהוֹן מֵעַל יָדֵהוֹן וְאַסִּיק לְמִדְבַּחָא עַל עֲלִיתָא קוֹרְבָּנָא אֲנוֹן לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קוֹרְבָּנָא הוּא קִדָּם יִי:</p>	<p>וַיִּקָּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לִיהוָה:</p>
29	<p>And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַנְּסִיב מֹשֶׁה יָת חֲדָיא וְאַרְיִמָה אֲרָמָא קִדָּם יִי מִדְּכַר קוֹרְבָּנָא לְמֹשֶׁה הָיָה לְחֵלֶק כְּמָא דְּפִקִּיר יִי יָת מֹשֶׁה:</p>	<p>וַיִּקָּח מֹשֶׁה אֶת־הַחֹזֶה וַיַּנִּיפֵהוּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאִיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמִנְחָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוכה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיין, כך מפורש בזמנחות (עח).
(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שזעמ ימי המלואים בחלוק לזן (עבודה זרה לד). על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

30	And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his sons, and his sons' garments with him.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁה מִמִּשְׁחָא דְרַבּוּתָא וּמִן דָּמָא דְעַל מִדְבַּחָא וְאָדִי עַל אֶהְרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עִמִּיהּ וְקִדִּישׁ יְת אֶהְרֹן יְת לְבוּשׁוֹהִי וְיְת בְּנוֹהִי וְיְת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עִמִּיהּ:	וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזֶן עַל־אֶהְרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת־אֶהְרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ:	שביעי
31	And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בְּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהְרֹן וּבְנָיו יֹאכְלֻהוּ:	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בְּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהְרֹן וּבְנָיו יֹאכְלֻהוּ:	31
32	And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.	וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:	וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:	32
33	And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.	וּמִתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹון שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלָם יוֹמֵי קוֹרְבָנִכֹּן אֲרִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנִכֹּן:	וּמִפְתָּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מִלֹּאת יָמֵי מִלֻּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת־יְדֵיכֶם:	מפטיר
34	As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.	כַּמָּא דַּעֲבַד בְּיוֹמָא הַדִּין פִּקִּיד יִי לְמַעַבַד לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֹן:	כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צִוָּה יִהְיֶה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:	34
35	And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.	וּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא תִתְבּוּן יִימָם וְלַיְלָא שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִטְרוּן יְת מִטְרַת מִימְרָא דִּיִּי וְלֹא תָמוּתוּן אֲרִי כֵן אֶתְפַּקְדִּית:	וּפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד תִּשְׁבּוּ יוֹמָם וְלַיְלָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי:	35
36	And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.	וַיַּעַבְדוּ אֶהְרֹן וּבְנוֹהִי יְת כָּל פְּתֻגְמֵי דַּפְסִיד יִי בִידָא דַּמִּשְׁחָה:	וַיַּעַשׂ אֶהְרֹן וּבְנָיו אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)	15

(34) צוה ה' לעשות. כל שבעת הימים וכו' (ל דרשו) (יוםא צ): לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יוס הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יוס הכפורים שזנע ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:
 (35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אחס חייבים מימה:
 (36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזנען שלא הטו ימין ושמאל:

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 143. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 181.

IX	And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;	וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	שמיני
2	and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.	וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִידם וְהִקְרֵב לִפְנֵי יְהוָה:	וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִידם וְהִקְרֵב לִפְנֵי יְהוָה:	2
3	And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;	וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִידם לְעֹלָה:	וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִידם לְעֹלָה:	3
4	and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'	וְשׁוֹר וְאַיִל לְשִׁלָּמִים לְזִבְחַת לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלִילָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:	וְשׁוֹר וְאַיִל לְשִׁלָּמִים לְזִבְחַת לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלִילָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:	4
5	And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:	וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:	5
6	And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:	6
7	And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קִרְב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֶדְם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קִרְב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֶדְם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:	7

- (1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בסדר עולם (פרק 1): ולזקני ישראל. להשמייעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:
(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקצ"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשירות שכינתו במעשה ידיכם, לכך קרצנות הללו באין חוצה ליום זה:
(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן נוס וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה נוס, לכך נצחרת (ת"כ פרשת א, ח): את

8	So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.	וַיִּקְרַב אֶהָרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לֹו: וקָרִיב אֶהָרֹן לַמִּדְבָּחָה וַיִּנְכַּס יֵת עֹגֶלָה דַּחֲטָא דִּילִיה:	8
9	And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהָרֹן אֶת-הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצַק אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: וקָרִיבוּ בְנֵי אֶהָרֹן יֵת דָּמָא לִיה וטָבַל אֶצְבָּעִיה בַּדָּמָא וַיִּהַב עַל קַרְנֵת מִדְבָּחָה וַיִּת דָּמָא אַרִיק לִיסוּדָה דַּמִּדְבָּחָה:	9
10	But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכְּלִיֹּת וְאֶת-הִיתְרֵת מִן-הַכֹּפֶד מִן-הַחֲטָאת הַקָּטִיר הַמִּזְבֵּחַה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יַהֲוָה אֶת-מֹשֶׁה: וַיִּת תַּרְבָּא וַיִּת פּוֹלֵתָא וַיִּת חֲטָא מִן כֹּפֶדָּא מִן חֲטָא אַסִּיק לַמִּדְבָּחָה כְּמָא דַּפְקִיד וַיִּת מֹשֶׁה:	10
11	And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: וַיִּת בָּשָׂרָה וַיִּת מִשְׁכָּא אוֹקִיד בְּנוֹרָה מִבְּרָא לַמִּשְׁרִיתָה:	ישראל
12	And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהָרֹן אֵלָיו אֶת-הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וַיִּנְכַּס יֵת עֲלֵתָה וַאֲמָטִיאוּ בְנֵי אֶהָרֹן לִיה יֵת דָּמָא וַיִּזְרְקִיה עַל מִדְבָּחָה סָחוֹר סָחוֹר:	12
13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת-הָעֹלָה הַמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתֻחֶיהָ וְאֶת-הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹּר עַל-הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּת עֲלֵתָה אֲמָטִיאוּ לִיה לְאַבְרָהָא וַיִּת רִישָׁא וַאֲסִיק עַל מִדְבָּחָה:	13
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְחֹץ אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הַפְּרָעִים וַיִּקְטֹּר עַל-הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַה: וַחֲלִיל יֵת גּוֹא וַיִּת פְּרָעִיָּא וַאֲסִיק עַל עֲלֵתָה לַמִּדְבָּחָה:	14
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרַב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקָּח אֶת-שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחַטְהוּ וַיַּחֲטִאֵהוּ כְּרֹאשֹׁן: וקָרִיב יֵת קוֹרְבָּן עָמָא וַיִּנְסִיב יֵת צִפִּירָא דַּחֲטָא דִּלְעָמָא וַיִּנְכַּסִּיה וַיִּכְפֹּר בַּדָּמִיָּה כְּקַדְמָאָה:	15
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרַב אֶת-הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ כְּמִשְׁפָּט: וקָרִיב יֵת עֲלֵתָה וַעֲבָדָה כְּדַחֲוִי:	16

חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שער עזים ועגל וכזש. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מצינו חטאת חיונה נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימציאו. לשון הושטת והזמנה:

(15) ויחטאוהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹרַע עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עַל־תְּלַת הַבֹּקֶר:	שני
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן וַיִּזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	18
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָן הָאֵלִיָּה וְהַמְכַסֶּה וְהַכְּלִיָּת וְיִתְרַת הַכֶּבֶד:	19
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשִׁימוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹרַע הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	20
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֶת הַחֲזוֹת וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין הַיָּיִף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	21
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֶכֶם וַיֵּרֶד מֵעֹשֶׂת הַחַטָּאת וּמֵעֹשֶׂת הַבִּרְיָה וּמֵעֹשֶׂת הַשְּׁלָמִים:	22
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	23

- (16) ויעשה כמשפט. המפורש בעולת נדבה צויקרא (צילה כ).
 (17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:
 (19) והמכסה. חלז המכסה את הקרצ:
 (20) וישימו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתנו כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמלאו העליונים למטה (מנחות סג).
 (22) ויברכם. צרכת כהנים, יצרכך, יאר, יאר: וירד. מעל המזבח:
 (23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מצאתי צפרשת מלואים בצרייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וצילה טעונות צרכה, מה ירידה מעין עבודה, אף צילה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו

24	<p>And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּנָּנוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>	שלישי
X	<p>And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשִּׂימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>	X
2	<p>And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	2
3	<p>Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם אֶפְבֶּד וַיִּדָּם אַהֲרֹן:</p>	3
4	<p>And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֲזִיָּאל בְּנֵי עֲזִיָּאל אֲחֵיבְהֵי וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרִיבוּ שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה:</p>	4

כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מזטער ואומר, יודע אני שכעס הקצ"ה עלי, וצבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונצטייטשתי, מיד נכנס משה עמו וצקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה צמעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמשו בו, ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר לזה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום צחר בו:

(24) וירנו. כתרנומו:

(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיו יין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיו יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיחא בויקרא רבה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדי שמה לזני ישראֵל ונקדש בצבדי (שמות כט, מג), אל תקרי בצבדי אלא במכובדי (זכחים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או צי או צך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רבה יב, ב): וידום אהרן. קבל שכר על שיתקדש, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שחיו יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. צנחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקצ"ה עושה דין בצדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלס, אם כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נזף אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁךָ (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

5	וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכַתְנֵיהֶם אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:	5
6	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְלֵאֵלֶּזֶר וְלֵאִיתָמָר בְּנָיו וְלֵאִיתָמָר פִּירוֹעַ וְלִבְשִׁיכֹן לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמּוּתוּ וְעַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ וְיִקְרְאוּ בְּיֶדְהֶם אֶת־הַשֹּׁרֶפֶת אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:	6
7	וּמִתְרַע מִשָּׁפֶן זִמְנָא לֹא תִפְקֹן דְּלִמָּא תִּמּוּתוּן אַרִי מִשַּׁח רַבּוּתָא דִּי עֲלִיכֹן וְעַבְדֵי כְּפַתְגָּמָא דְּמִשָּׁה:	7
8	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: וַיִּמְלִיל יְיָ עִם אַהֲרֹן לְמִימֶר:	8
9	חֲמַר וּמְרוֹי לֹא תִשְׁתִּי אֶת־וּבְנֶיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמּוּתוּ חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	9
10	וְלִתְבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין תְּהֵל וּבֵין תְּהֵל וּבֵין מִסְּאָבָא וּבֵין דְּכִיָּא:	10
11	וְלִהוֹרֵת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־תַּחֲקִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)	11

(4) דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וַיָּגֵי קָסֶת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחזירו, העביר את המט מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכתנחם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו בגדיהם, אלא נשמטם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין נג. עס כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׁאֵבֵל אסור בתפורות (מועד קטן יד:), אבל אתם אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמוותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל זה:

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צוואם להיכל, צגשתם למזבח מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר צקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח צציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח צציאת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתבדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ת. וצחים יז:):

12	<p>And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-אֶלְעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר בָּנָיו הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא:</p>	רביעי
13	<p>And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.</p>	<p>וְאִכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֻקְךָ וְחֻק-בְּנֶיךָ הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:</p>	13
14	<p>And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.</p>	<p>וְאֵת חֶזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אִתָּהּ וּבְנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ כִּי-חֻקְךָ וְחֻק-בְּנֶיךָ נָתַנּוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	14
15	<p>The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'</p>	<p>שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֶזֶה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהִנִּיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבְנֶיךָ אִתְּךָ לְחֶק-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צֻוֶּה יְהוָה:</p>	15

(11) ולהודות. למד, שאסור שיכור בהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וצניך אֶתְךָ ולא תמותו, כהנים בעבודתם מיתה, ואין חכמים בהוראתם במיתה:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וּבְאֶהֱלֹךְ הַתְּאֵנָה ה' מֵאֶד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי בנים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיז מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מחנה, שנאמר וְאֶתְפַּלֵּל גַּם צַעַד אֶהְלֹךְ צִעַת הַהוּא (דברים טז): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אונגין, וקדשים אסורים לאונן (זבחים קא): את המנחה. זו מנחת שמייני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לָגִזוֹת חק בקדשים: כי כן צויתי. צאנינו יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זבחים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכיאת הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצק אכילתם במקום קדוש, אכלו אין צריכים תוך הקלעים, אכל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזרעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה וצניך צחלק, אכל צנותיך לא צחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק צניך נתנו, חק לצנים, ואין חק לצנות (ת"כ שם י):

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורס. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה צחזה. לא ידענו. שגנייהם בהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישבו המקראות שלא יכחישו זה את זה כנר פרשתי שלשמן צנו את אהרן (לעיל ז, ל):

16	And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:	וַיִּתֵּן צִפּוֹרָא דְחַטָּאת מִתְּבַע תִּבְעִיהָ מִשָּׁה וְהָא אֶתְוֹקֵד וַיִּגְזִיז עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ לְמִימָר: הַנּוֹתָרִם לְאִמָּר:	חמישי
17	'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?	מָדוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא וְאֶתְּהוּ נָתַן לָכֶם לְשֹׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:	17
18	Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'	הֵן לֹא-הוּבֵא אֶת-דָּמָהּ אֶל- הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי:	18
19	And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?	וַיְדַבֵּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאֶת- עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרָאנִי אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַיֵּיטֵב בְּעֵינֵי יְהוָה:	19

(16) שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חודש. ושלושה שעירי חטאות קרבו צו ציוס שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכולן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (ב"כ פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוהו ממות: דרוש דרש. שמי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צמנחה כהנים (פרק ז, ב) על אלעזר ועל איתמר. צמנל כצודו של אהרן הפך פניו כנגד הבנים וכעס: לאמר. אמר להם השיבוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוהו, והלא שרפוהו, ומהו אומר צמקום הקדש, אלא אמר להם שמא חוץ לקלעים יאכלו ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציואל, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמקום הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיני וחטאת נחשון לא לכפרה צאו:

(18) הן לא הובא וגו'. שאלו הוצא היה לכם לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יִזְבֹּחַ מִדְּמָהּ וְגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכם לאכלה אף על פי שאחס אוגנים: כאשר צויתי. לכם צמנחה:

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עז, שנאמר וַיְדַבֵּר רָעָם וְגו' (צמדבר כא, ה). אפשר משה קנף על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו צדין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו צדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה צאלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיִּאֲמָר אֶלְעָזָר הִפְּהוּ אֶל אֲנִי הַצָּבָא וְגו' (שם לא, כא). הרי כשראה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, וזמנתי צספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוגנים, שהאונן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדייטות, אני הקרבתי, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (זכחיס קא). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים צני, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב

20	And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂבַּח וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂבַּח בְּעֵינָיו: (פ)	20
XI	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֱלֹהִים: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֵאחֲרָיו לְמִימַר לְהוֹן:	שעי 1
2	Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:	2
3	Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.	כָּל מִפְרָסֶת פֶּרֶסָה וְשֹׁסֶעַת שֹׁסֶעַ פֶּרֶסֶת מַעֲלַת גֶּרֶה בִּבְהֵמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ: כָּל דִּסְדִּיקָא פֶּרֶסֶתָהּ וּמִטְלָפִין טְלָפִין פֶּרֶסֶתָהּ מִסְקָא פִּשְׁרָא בִּבְעִירָא יִתְהוּ תִּיכְלוּן:	3
4	Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	אֲדָ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרֶה וּמִמִּפְרָסֵי הַפֶּרֶסָה אֲתֵּי הַגִּמְלָה כִּי־מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפֶרֶסָה אֵינָנוּ מִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם: בָּרֶם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִפְסָקִי פִּשְׁרָא וּמִפְסָדִיקֵי פֶּרֶסֶתָהּ יֵת גִּמְלָא אַרְי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפֶרֶסֶתִּיהּ לֹא סְדִיקָא מִסָּבָה הוּא לָכֹון:	4
5	And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	וְאֶת־הַשֹּׁפָן כִּי־מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפֶרֶסָה לֹא יִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם: וְיֵת טַבָּא אַרְי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפֶרֶסֶתִּיהּ לֹא סְדִיקָא מִסָּבָה הוּא לָכֹון:	5

וגו': היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק): הייטב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות:

(20) וייטב בעיניו. הודה ולא צוה לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ז, יז):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשווה בדמיונה וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילים מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, ז): זאת החיה. מלמד שהיה משה אומר צחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשאר המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן צונו ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן בשאר המים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא):

(3) מפרסת. כתרומתו סדיקא: פרסה. פלאגט"ה צלע"ו: ושעשת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה בשתי צדדין, כתרומתו ומטלף טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מים הנקראים (שמואל"ז יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פשקא, שע"י הגרה האוכל נפטר ונמוח: בבהמה. תיבה זו יחירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא במעיי אמו: אותה תאכלו. ולא צהמה טמאה, והלא צהמה היא, אלא לעזור עליה עשה ולא תעשה (זבחים לד):

6	And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you	וְאֶת־הָאֲרֵנֶכֶת כִּי־מַעֲלֶת גֵּרָה הִוא וּפְרָסָה לֹא הִפְרִסָה טְמֵאָה הִוא לָכֶם: וְיֵת אֲרֵנְכָא אֲרִי מִסְקָא פִשְׁרָא הִיא וּפְרָסָתָהּ לֹא סָדִיקָא מִסְאָבָא הִיא לָכֹון:	6
7	And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.	וְאֶת־תַּחֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פְּרָסָה הִוא וְשֹׁסַע שֹׁסַע פְּרָסָה וְהִוא גֵּרָה לֹא־יִגֵּר טְמֵאָה הִוא לָכֶם: וְיֵת חֲזִירָא אֲרִי סָדִיק פְּרָסָתָהּ הִוא וּמִטְלָפִין טְלָפִין פְּרָסָתָהּ וְהִוא פִשְׁרָא לֹא פֶשֶׁר מִסְאָב הִוא לָכֹון:	7
8	Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מִבִּשְׂרָמָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טְמֵאִים הֵם לָכֶם: מִבִּשְׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּן וּבְנִבְלַתְהוֹן לֹא תִקְרְבוּן מִסְאָבִין אֲנֹון לָכֹון:	8
9	These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, they may ye eat.	אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בַּיָּמִים וּבְנִחְלִים אֲתֶם תֹאכְלוּ: יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקִלְפִין בַּמְיָא בַּיָּמִים בַּיָּמִים וּבְנִחְלִיא יִתְהוֹן תִּיכְלוּן:	9
10	And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּיָּמִים וּבְנִחְלִים מִכָּל שְׂרָץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שִׁשְׁקִין הֵם לָכֶם: בַּיָּמִים בַּיָּמִים וּבְנִחְלִיא מִכָּל רַחֲשָׂא דְּבַמְיָא וּבְנִחְלִיא מִכָּל נֶפֶשׂ חַיָּתָא דְּבַמְיָא שִׁקְצָא אֲנֹון לָכֹון:	10
11	and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	וְשִׁשְׁקִין יִהְיוּ לָכֶם מִבִּשְׂרָמָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקֹצוּ: וְשִׁקְצָא יִהְיוּ לָכֹון מִבִּשְׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּן וְיֵת נִבְלַתְהוֹן תִּשְׁקֹצוּן:	11
12	Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם שִׁשְׁקִין הִוא לָכֶם: כָּל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בַּמְיָא שִׁקְצָא הִוא לָכֹון:	12

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צ"ח פ"ק דג, ב): מבשרם. על צהרם באזהרה, ולא על עצמותם וגידין וקרניים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לומר לא תגעו וכו' (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, דרגל (ראש השנה טז). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו דרגל):

(9) סנפיר. אלו ששט צהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים בו (חולין נט), כמו שנאמר וְשִׁרְיוֹן קֶשֶׁשִׁים הִוא לְבוֹשׁ (שמואל"א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש בו צנות טעם (חולין נט). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינין (חולין סז), יבחושין מושיילינ"ש צלע"ז:

13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;	וְאֶת־אֲלֵה־תִּשְׁקָצוֹ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֲזַיִּיחַ:	וְיָת אֲלֵין תִּשְׁקָצוֹן מִן עוֹפָא לֹא יִתְאָכְלוּן שִׁקְצָא אֲנִין נִשְׂרָא וְעֶר וְעֲזַיָּא:
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָה לְמִינֶיהָ:	וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזִנְהָ:
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֶרְב לְמִינֵו:	יָת כָּל עוֹרְבָא לְזִנְיָה:
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת־בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחֲמָס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּגֶץ לְמִינֵהוּ:	וְיָת בֵּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְצִפּוֹר שִׁחָפָא וְנִצָּא לְזִנְיָה:
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשִּׁלְיָד וְאֶת־הַיִּנְשׁוּף:	וְקִדְיָא וְשְׁלִינִינָא וְקַפּוּפָא:
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאֵת וְאֶת־הַרְחֵם:	וּבִזָּתָא וְקִתָּא וְיִרְקִיָּקָא:
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת־הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינֶיהָ וְאֶת־הַדּוֹכִיפֶת וְאֶת־הָעֵטְלָף:	וְחִירִיתָא וְאֲבֹ לְזִנְהָ וְנִגְרָ טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	כָּל רַחֲשָׂא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיד עַל אַרְבַּע שִׁקְצָא הוּא לְכוּן:

(12) אשר אין לו גור. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יבמות קיד.), שכן משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש בזהו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

(16) הנץ. אישפרו"ר:

(17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג.) זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזה שתרגס אונקלוס ושלגנוגא: כוס וינשוף. הם נואיטי"ש הזועקים צלילה, ויש להם לסחות כחדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ץ:

(18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, דומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה צמזומות (שם): האנפה.

היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירון: הדוכיפת. תרגול הבר, וְכַךְ צִלְתָּו כפולה, וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנִגְרָ טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו צמס' גיטין בפרק מי שחזו (דף סח):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון צבאים ולרעין ויתושין וחגבים:

21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	אֵף אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַחֵלֶקֶד עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לא) ק' לון כְּרַעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְפִתּוֹר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ: אֲרָעָא: בָּרָם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רַחֲשָׂא דְעוֹפָא דְמַחֲלִיד עַל אַרְבַּע דְּלִיה קְרַסוּלִין מַעֲלִין רַגְלוֹהִי לְקַפְצָא בָּהוֹן עַל אֲרָעָא:	אֵף אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַחֵלֶקֶד עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לא) ק' לון כְּרַעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְפִתּוֹר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ: אֲרָעָא:	21
22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	אֶת־אַלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֹה וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ: יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן יֵת גּוֹבָא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוּנָא לְזִנְיָה וְיֵת חֲרָגָל לְזִנְיָה וְיֵת חֲגָבָא לְזִנְיָה:	אֶת־אַלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֹה וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ: יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן יֵת גּוֹבָא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוּנָא לְזִנְיָה וְיֵת חֲרָגָל לְזִנְיָה וְיֵת חֲגָבָא לְזִנְיָה:	22
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שָׂקִץ הוּא לָכֶם: וְכָל רַחֲשָׂא דְעוֹפָא דְלִיה אַרְבַּע רַגְלִין שָׂקִצָא הוּא לָכוֹן:	וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שָׂקִץ הוּא לָכֶם:	23
24	And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.	וְלֹא־לֶה תִטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְלֹא־לִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מְסָאָב עַד רַמְשָׂא:	וְלֹא־לֶה תִטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	24
25	And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנֶּשֶׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל דִּיטוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן יִצַּבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאָב עַד רַמְשָׂא:	וְכָל־הַנֶּשֶׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	25
26	Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.	לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסַּת פְּרִסָּה וְשִׁנְסָה אֵינָנָה שִׁסְעֵת וְגִרָה אֵינָנָה מֵעֵלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בָּהֶם יִטְמָא: לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא פְּרִסָּתָה וְטִלְפִין לִיתְהָא מִטְלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מִסְקָא מְסָאָבִין אֲנִין לָכוֹן כָּל דִּיקָרָב בָּהוֹן יְהִי מְסָאָב:	לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסַּת פְּרִסָּה וְשִׁנְסָה אֵינָנָה שִׁסְעֵת וְגִרָה אֵינָנָה מֵעֵלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בָּהֶם יִטְמָא:	26

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אבל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים הכתוצים כאן, וכנפיו חופין את רוצו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מזויין באותן שצינתינו, אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ולריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:

(23) וכל שרץ העוף וגו'. בא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):

(24) ולא לה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה בענין: תטמאו. כלומר בנגיעתם יש טומאה:

(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כבוס בגדים (שם פרשתא 1, 7):

(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסמו סדוקה למעלה, אבל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנבלת בהמה טמאה מטמאה, ובענין שנסוף הפרשה פירש על בהמה טהורה:

27	And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.	וְכָל הַחַיָּה הַחֹלֶקֶת עַל-כַּפָּיו בְּכָל-הַחַיָּה הַחֹלֶקֶת עַל-אֲרָבַע טַמְאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגָּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל דְּמִתְלִיד עַל יְדוּהִי בְּכָל חֵיתָא דְּמִתְלִקָא עַל אֲרָבַע מְסֻאֲבִין אֲנִין לְכֹן כָּל דִּיקְרַב בְּנִבְלַתְהוֹן יְהִי מְסֻאֲב עַד רַמְשָׂא:
28	And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.	וְהַנֶּשֶׂא אֶת-נִבְלָתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב טַמְאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)	וְדִישׁוּל יֵת נְבִילַתְהוֹן יַצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסֻאֲב עַד רַמְשָׂא מְסֻאֲבִין אֲנִין לְכֹן:
29	And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,	וְזֶה לָכֶם הַטְּמָא בַּשָּׂרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֲלָד וְהַעֲכָבֵר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ:	וְדִין לְכֹן דְּמְסֻאֲב בְּרַחֲשָׂא דְּרַחֲשִׁישׁ עַל אֲרֻעָא חוּלְדָא וְעַכְבָּרָא וְצִבָּא לְזִנְהִי:
30	and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.	וְהָאֲנָקָה וְתִכְתֹּךְ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמֶת:	וְיֵלָא וְכוּחָא וְהַלְטָתָא וְחוּמְטָא וְאַשׁוּתָא:
31	These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.	אֵלֶּה הַטְּמָאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֶץ כָּל-הַנִּגָּע בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	אֵלִין דְּמְסֻאֲבִין לְכֹן בְּכָל רַחֲשָׂא כָּל דִּיקְרַב בָּהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יְהִי מְסֻאֲב עַד רַמְשָׂא:
32	And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.	וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל-כְּלִי-עֵץ אֹז בִּגְד אוֹ-עוֹר אֹז שֶׁק כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מֵלֶאכָה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבָא וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב וְשִׁהַר:	וְכָל דִּיפּוֹל עָלוֹהִי מִנְהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יְהִי מְסֻאֲב מִכָּל מֵאן דָּאֵע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מְשָׁד אוֹ שֶׁק כָּל מֵאן דִּיתַעֲבִיד עֲבִידָא בָּהוֹן בְּמֵיא יַתְעַל וְיְהִי מְסֻאֲב עַד רַמְשָׂא וְיִדְכִּי:
33	And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.	וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבְּרוּ:	וְכָל מֵאן דְּחֶסֶף דִּיפּוֹל מִנְהוֹן לְגִנְיָה כָּל דְּבִגְיָיָה יִסְתָּאֵב וְיִתִּיָּה תִתְּבָרוּן:

(27) על כפיו. כגון כלז ודוז וחמול: טמאים הם לכם. למגע:
(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פוי"ט, עדומה ללפרדע:
(30) אנקה. הרינ"ן: הלשאה. לשרד"ה: החמט. לימנ"ל: תנשמת. טלפ"א:
(32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך ושהר. צהערצ השמש (יצמות עה).
(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצא אירו (ס"א ל"ל צמכו): ואתו תשברו. למד שאין לו טהרה צמקוה (ת"כ פרשתא ז. יג):

34	All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.	מִכֹּל-הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל אָדָם מִכֹּל דְּיִישְׁלֹון עָלוּהוּ מֵיָא יְהִי מִשְׁקָהוּ אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכֹל-כֵּלִי יִטְמָא:	34
35	And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.	וְכֹל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְבִּילָתָהוּן עָלוּהוּ יְהִי מִסָּאב תַּנּוּר וְכִירִים יִתְרַעֲוּ מִסָּאבִין אֲנֹן וּמִסָּאבִין יִהְיוּ לָכֵן:	35
36	Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.	אֶךְ מַעֵין וּבֹר מְקוּה-מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:	36
37	And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.	וְכִי יִפֹּל מִנְבִּילָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא:	37
38	But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.	וְכִי יִתֵּן-מַיִם עַל-זֶרַע וְנָפַל מִנְבִּילָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֵן: (ס)	38

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסד על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יצוא עליו מים, והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים פעם אחת, ומשצאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר ורעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יצוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדנו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצ הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת בתוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אהא אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ציאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אהא אומר מקצלין הכשר במחוצר, אין לך שלא צאו עליו מים, ומהו אומר אשר יצוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מציצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתץ. שאין לכלי חרס טהרה בצבילה: ושמאים יהיו לכם. שלא תאמר מזוהה אני לנותרם, תלמוד לומר ושמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקצלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונגוע בנבלתם יטמא. אפי' הוא בתוך מעין ובור ונוגע בצבלתם יטמא, (ת"כ פרשחא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטמא את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיציל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בצבלתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונים. זרוע שם דבר הוא, כמו ויִשְׁתַּחֲוּ לְגִמְלָתוֹ מִן הַצִּלְעִים (דניאל א, יצ): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים:

39	And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.	וְאִרִי יָמוֹת מִן בְּעִירָא דְהִיא לְכוֹן לְמִיכַל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהּ יְהִי מְסֻאָב עַד רְמָשָׁא	וְכִי יָמוֹת מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר-הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	39
40	And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְדִיכֹל מִנִּבְלָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיְהִי מְסֻאָב עַד רְמָשָׁא וְדִישׁוּל יֵת נִבְלָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיְהִי מְסֻאָב עַד רְמָשָׁא	וְהָאָכַל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְהַנִּשָּׂא אֶת-נִבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	40
41	And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.	וְכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל-הָאָרֶץ שִׁקָּץ הוּא לֹא יִתְאָכֵל:	וְכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל-הָאָרֶץ שִׁקָּץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:	41
42	Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.	כָּל הַמְהַלִּיךְ עַל מַעוֹהֵי עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-מַרְבָּה עַד כָּל סִגִּיּוֹת רַגְלִין בְּכָל רֶחֶשׂ דְּרָחִישׁ עַל אֲרֻעָא לֹא תִכְלוּנְהוּן אֲרִי שִׁקָּץ אֲנוּן:	כָּל הַיּוֹלֵךְ עַל-גִּחְזוֹן וְכָל הַיּוֹלֵךְ עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-מַרְבָּה רִגְלִים לְכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֵאָכְלוּם כִּי-שִׁקָּץ הֵם:	42
43	Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.	לֹא תִשְׁקָצוּן יֵת נִפְשָׁתְכוֹן בְּכָל רֶחֶשׂ דְּרָחִישׁ וְלֹא תִתְאָבֹן בָּהוֹן וְתִתְאָבֹן פֹּון בָּהוֹן:	אַל-תִּשְׁקָצוּ אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ וְלֹא תִטְמָאוּ בָּהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם:	43

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח): מים על זרע. בין מים, בין שאר משקין, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לתוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגזר מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צעזעמו וגידים, ולא צקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנשא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר בו יכבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול מטמאנו אכילתו, כשהוא אומר צנצלת עוף טהור נצלה ותרקה לא יאכל לטמאָהָה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חזירו צדית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מז): וטמא עד הערב. אף על פי שצנצל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוסיף את היתושין וצפליסין וצפולין, ואת הזיוזין שצעדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיאלו לאויר ושרצו ושרצו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחיה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להביא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להביא את החפשיית, אשקרב"ט צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נחל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתו, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקץ נפש במגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונשמתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה:

44	For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.	כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הֹרֵמֶשׁ עַל־הָאָרֶץ:	44
45	For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .	כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי:	מפטיר
46	This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;	זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הֹרֵמֶשׁ בַּמַּיִם וְכָל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ:	46
47	to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.	לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכַל: (פ)	47

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 145. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 176.

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	תזריע
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דֹּתָהּ תִטְמָא: מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר אֶתְהָא אֲרִי תַעֲדִי וְתֵלִיד דְּכָר וְתִהִי מְסֻבָּא שִׁבְעָא יוֹמִין כִּיּוֹמֵי רִיחֻק סְאוּבָתָהּ תִהִי מְסֻבָּא:	2

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזה שאמרו בגמ' (מכות טו): אבל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:
(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מזוית העליונה אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, כולן כתיב הוואחי, וכאן כתיב המעלה, חנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממזרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעלייתא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)).
(47) להבדיל. לא בלבד השונה אלא שמהא יודע ומכיר ובקיעהו: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר בין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך, לטהורה לך, בין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רובו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר בין צבי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין שגולדו זה סימני טרפה כשרה, לנולדו זה סימני טרפה פסולה:

3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וביום השמיני ימול בשר ערלתו: וביומא תמינא יתגזר בשרא דערליתו:
4	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדם בטהרה בכל קדש לא תגע ולא המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה: ותלתין ותלתא יומין תתיב בדם דכו בכל קודשא לא תקרב ולמקדשא לא תיעול עד משלם ימי דכותרה:
5	But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.	ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדתה ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה: ואם נוקבתא תליד ותהי מסאבא ארבעת עשר פריחוקה ושתי יומין תתיב על דם דכו:
6	And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.	ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או לחטאת אל פתח אהל מועד אל הכהן: ובמשלם ימי דכותרה לברא או לברתא תיתי אמר בר שתיה לעלתא ובר יונה או שפנינא לחטאת לתרע משפן זמנא לות כהנא:
7	And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.	והקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקור דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה: ויקרבניה לקדם יי וכפר עליה ותדפי מסואבת דמיה דא אוריתא דילידתא לזכר או לנקבא:
8	And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.	ואם לא תמצא ידה די שנה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה: (פ) ואם לא תשכח ידה כמסת אמרא ותסב תרין שפנינין או תרין בני יונה חד לעלתא וחד לחטאת ויכפר עליה כהנא ותדפי:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעה צראשית, כך תורתו נחפרה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדמו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:). כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה צנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דותה. לשון דבר הוצ מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה: (4) תשב. אין תשצ לאל לשון עכבה, כמו וטשצו בקדש (דברים א, מו), ויטשצו אלני ממקרא (צראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיקה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיקה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ציצמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: ציצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שצולה לסוף שצעה ואין שמשה מעריצ לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תציא את כפרת טהרתה: (7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכבה לאכול צקדשים אלא אחד מהם, ואיזה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, זו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זבחים יט: סנהדרין פג:):

XIII	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	ישראל
2	When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.	אִם בְּיִיחֻיָּהּ בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ שָׂאתָ אוֹ-סִפְחָת אוֹ בַּהֲרַת וְיִיחֻיָּה בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:	2
3	And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה לְבָן וּמֵרָאָה הַנֶּגַע עֲמֹק מֵעוֹר בָּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְשָׂמָא אֹתוֹ:	3
4	And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.	וְאִם-בַּהֲרַת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וְעֲמֹק אֵין-מֵרָאָה מִן-הָעוֹר וְשָׁעַרָה לֹא-הָפִיךְ לְבָן וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:	4
5	And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עֲמֵד בְּעִינָיו לֹא-פָשָׂה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:	5

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (5) צפ"ל כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרורות טיאל"ר צלע"ו, וכן צהיר הוא צִשְׁקִים (איז לז, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתם אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא, ט):

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ג, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שבעות ו): ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צינת אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. נמראהו וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט:

6	<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כְּתָה הַנֶּגַע וְלֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַתְּהִרֻּהּ הַכֹּהֵן מִסְפַּחַת הוּא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וַתְּהַרֵּר: וְיָדָּבִי: וְיָדָּבִי: וְיָדָּבִי:</p>	שני
7	<p>But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם-פָּשָׁה תִפָּשֶׂה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל-הַכֹּהֵן: וְאִם-פָּשָׁה תִפָּשֶׂה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל-הַכֹּהֵן: וְאִם-פָּשָׁה תִפָּשֶׂה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל-הַכֹּהֵן:</p>	7
8	<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָשְׁתָה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְטִמְאָו הַכֹּהֵן צִרְעַת הוּא: (פ)</p>	8
9	<p>When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>נִגַּע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוֹבִיָּא אֶל-הַכֹּהֵן: מִכְתָּשׁ סִגְרִיּוֹ אֲרִי תִּהְיֶה בְּאִנְשָׁא וְיִתִּיתִי לוֹת כֹּהֵנָּא: וְיִתִּיתִי לוֹת כֹּהֵנָּא:</p>	9
10	<p>And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לְבָנָה בְּעוֹר וְהִיא הַפֶּכֶה שֹׁעַר לְבָן וּמַחִית בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת: וְיָחִיו כֹּהֵנָּא וְהָא עֲמָקָא חוֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הַפֶּכֶת שֹׁעַר לְמַחֲנֵר וְרִשָּׁם בָּשָׂר חַי בְּעִמְיֻקְתָּא: וְיָחִיו כֹּהֵנָּא וְהָא עֲמָקָא חוֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הַפֶּכֶת שֹׁעַר לְמַחֲנֵר וְרִשָּׁם בָּשָׂר חַי בְּעִמְיֻקְתָּא:</p>	10
11	<p>it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וְטִמְאָו הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרֵנוּ כִּי טִמְאָ הוּא: סִגְרִיּוֹת עֲתִיקָא הֵיא בְּמִשְׁדָּ בָּשָׂרִיהּ וְיִסְגְּרִיהּ וְיִסְגְּרִיהּ אֲרִי מִסְאֵב הוּא: סִגְרִיּוֹת עֲתִיקָא הֵיא בְּמִשְׁדָּ בָּשָׂרִיהּ וְיִסְגְּרִיהּ וְיִסְגְּרִיהּ אֲרִי מִסְאֵב הוּא:</p>	11
12	<p>And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מִרָאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מִרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן: וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מִרָאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מִרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן: וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מִרָאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מִרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>	12

- (6) כהה. הוכה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונוקק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:
- (8) וטמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לזכריו ולמגלחת ולקרצן האמור צפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:
- (10) ומחית. שנימי"ט בלע"ז, שנהפך מקצת הלבון שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
- (11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:
- (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:

13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה כִּסְתָה הַצִּרְעָת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְטָהַר אֶת-הַנֶּגַע כֻּלּוֹ הַפֶּה לָבָן טָהוֹר הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּה וְהָאֵת חֲפַת סְגִירוֹתָא יֵת כָּל בְּשָׂרִיה וַיִּדְכִי יֵת מִכְתָּשָׂא כָלִיה אֶתְהַפִּיד לְמַחְנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיוֹם הָרְאוֹת בּוֹ בֶּשֶׂר חַי וְטָמֵא:	וּבְיוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה בְּשָׂרָא חַיָּא יְהִי מְסָאב:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבֶּשֶׂר הַחַי וְטָמֵא הַבֶּשֶׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעַת הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּה יֵת בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּסְאֲבִינִיה בְּשָׂרָא חַיָּא מְסָאב הוּא סְגִירוֹתָא הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אֹי כִי יָשׁוּב הַבֶּשֶׂר הַחַי וְנִהְפָּךְ לָלָבָן וְבָא אֶל-הַכֹּהֵן:	אוֹ אַרִי יִתּוּב בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּתְהַפִּיד לְמַחְנֹר וַיִּיְתִי לֵוִית כֹּהֵנָּה:
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה נִהְפָּךְ הַנֶּגַע לָלָבָן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָּה וְהָאֵת חֲפַת מִכְתָּשָׂא לְמַחְנֹר וַיִּדְכִי כֹהֵנָּה יֵת מִכְתָּשָׂא דְּכִי הוּא:
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וּבֶשֶׂר כִּי-יְהִיָּה בּוֹ-בַעֲרוֹ שָׁחִין וְנִרְפָּא:	וְאַנְשׁ אַרִי יְהִי בֵּיה בְּמַשְׁפִּיה שָׁחִנָּה וַיִּתְסִי:
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשָּׁחִין שְׂאֵת לִבְנָה אוֹ בַּהֲרַת לִבְנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:	וַיְהִי בְּאַתֵּר שָׁחִנָּה עֲמָקָא חוּרָא אוֹ בַּהֲרַת חוּרָא סְמָקָא וַיִּתְחַזִּי לְכֹהֵנָּה:
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה מֵרָאֵה שְׁפָל מִן-הָעוֹר וְשַׁעֲרֵה הַפֶּה לָבָן וְטָמֵא הַכֹּהֵן נֶגַע-צִרְעַת הוּא בְּשָׁחִין פִּרְחָה:	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּה וְהָאֵת מַחְזֵהָ מִפִּיָּה מִן מַשְׁכָּא וְשַׁעֲרֵה אֶתְהַפִּיד לְמַחְנֹר וַיִּסְאֲבִינִיה כֹּהֵנָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא בְּשָׁחִנָּה סְגִיָּאת:

(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמצה בו מקיף הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צאי מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע חילך וחילך, וחזר ראש האבר ונחגלה שפועו ע"ש שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב וגררית בו המחיה, למדנו הכתוב שטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חסן נותנין לו כל שצעת ימי המשחה, לו ולאטלימו ולכסותו ולצימו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:

(15) צרעת הוא. הצער הוא, צער לשון זכר: (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס הצער בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר:

(19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוך ומעורב צשמי מראות לזון ואודם:

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לגניותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הצל:

21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָּה אֵין בָּהּ שֹׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהָיָא כְּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָּה אֵין בָּהּ שֹׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהָיָא כְּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:
22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם אִסְפָּא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהָנָא יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הָיָא:	וְאִם־פָּשָׁה תִּפְשָׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע הוּא:
23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם בְּאַתְרָה קִמַּת בְּהִרְתָּא לֹא אוֹסִיפַת רֶשֶׁם שְׁחָנָא הָיָא וַיִּדְפִּינִיה כְּהָנָא:	וְאִם־תִּחְלִיף תַּעֲמֹד הַבִּהֲרֹת לֹא פִשְׁתָּה צָרְבַת הַשֹּׁחִין הוּא וַיִּתְּהֵרוּ הַכֹּהֵן: (ס)
24	Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;	אוֹ אִנְשׁ אָרִי יְהִי בְּמִשְׁכִּיָּה פְּנֹאֶה דְּנוֹר וְיְהִי רֶשֶׁם פְּנֹאֶה בְּהָרָא חוֹרָא סְמָקָא אוֹ חוֹרָא:	אוֹ בָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיָּתָה מִחֵית הַמִּכּוֹת בְּהִרְתָּ לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה:
25	then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וַיַּחְזִי יְתֵה כְּהָנָא וְהָא אֶת־הַפִּיף שֹׁעַר לְמַחֲנֹר בְּבִהֲרֹתָּ וּמִחֻזָּהָ עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוֹתָּא הָיָא בְּכֹאֶה סְגִיָּאת וְיִסְאִיב יִתִּיה כְּהָנָא מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָּא הָיָא:	וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהָנָּה נִהְפָּךְ שֹׁעַר לָבָן בְּבִהֲרֹת וּמִרְאָהָ עֲמִיק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הוּא בְּמִכּוֹתָּ פָּרַחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צָרַעַת הוּא:
26	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִחְזִינָה כְּהָנָא וְהָא לִית בְּבִהֲרֹתָּ סְעַר חִיּוֹר וּמִפִּיכָא לִיתָהָ מִן מִשְׁכָּא וְהָיָא עֲמִיא וַיִּסְגְּרִינָה כְּהָנָא שִׁבְעָא יוֹמִין:	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָּה אֵין בְּבִהֲרֹת שֹׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:
27	And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וַיַּחְזִינָה כְּהָנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אִסְפָּא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהָנָא יִתִּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָּא הָיָא:	וְרָאָהּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשָׁה תִּפְשָׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צָרַעַת הוּא:

- (22) נגע הוא. השאלת הזאת או הצהרת:
 (23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרומתו רשם שָׁמָּה, אינו אלא רשם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמום, כמו וְנִקְרָצוּ צֶה קֶל פְּגִים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד זלע"ז: צרבת. רייטרי"ד שמענט זלע"ז:
 (24) מחית המכוח. שנימיני"ט זלע"ז, כשחיתה המכוח נהפכה לצהרת פתוחה או לבנה חלקה. וסימיני מכוח וסימיני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכחוש, לומר שאין מטריפין זה עם זה, נולד חצי גריס בשחין וחצי גריס במכוח, לא ידונו כגריס (חולין שס):

28	And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.	וְאִם־תִּחְתֶּיָּהּ תַעֲמֹד הַבֹּהֶרֶת לֹא־פָשְׂתָהּ בְּעוֹר וְהוּא כְהָה שְׂאֵת הַמִּכּוֹה הוּא וְשִׁתְּרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צָרְבֶת הַמִּכּוֹה הוּא: (פ)	28
29	And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,	וְגִבֹר אוֹ אִתָּא אֲרִי יְהִי בֵיהּ מִכְתָּשָׁא בְּרִישׁ אוֹ בְּדָקָן:	חמישי ח
30	then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.	וַיַּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מַחְזוּהֵי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיָּה שְׂעֵר סוּמָק דְּעֵדֵק וַיִּסְאִיב יִתְּיָה כִהְנָא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אוֹ דְּקָנָא הוּא:	30
31	And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.	וְאֲרִי יַחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשׁ נִתְקָא וְהָא לִית מַחְזוּהֵי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְשְׂעֵר אוּקָם לִית בֵּיהּ וַיִּסְגֹר כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשׁ נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין:	31
32	And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,	וַיַּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוּסִיף נִתְקָא וְלֹא הוּהּ בִיָּה שְׂעֵר סוּמָק וּמַחְזֵי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:	32
33	then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.	וַיִּגְלַח סַחְרֵי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֹר כִּהְנָא יֵת נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין תְּנִינּוֹת:	33

(29) בראש או בזקן. צא הכתוב לחלק בין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום בשר, שזה סימנו צשער לבן, וזה סימנו צשער זהוב (ת"כ פרשתא ה, ה):
(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לזהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:
(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא בנתקים, כמו שנאמר ושער שחור למח בו וגו':
(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, לו היה בו שער זהוב, טמא:
(33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שמי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ויאל למקום הגילוח:

34	And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.	וַיַּחְזִי כַּהֲנָא ית נִתְקָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא וּמַחְזִיחִי לִיתְהִי עֵמִיק מִן מִשְׁכָּא וַיִּדְכִּי יִתְהִי כַּהֲנָא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמֵרָאֵהוּ אֵינְנוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכֹּבֵס בְּגָדָיו וְטָהַר:	34
35	But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,	וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכוּתִיהּ:	וְאִם־פֶּשֶׁה יִפֹּשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:	35
36	then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.	וַיַּחְזִינִיָּה כַּהֲנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקַר כַּהֲנָא לְשַׁעַר לְשַׁעַר סוּמָק מְסָאב הוּא:	וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָיָה פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקַר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא:	36
37	But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם כֹּד הָיָה קָם נִתְקָא וְסַעַר אוּכְסָם צִמַּח בִּיהּ אֶתְסִי נִתְקָא דְכִי הוּא וַיִּדְכִּינִיָּה כַּהֲנָא:	וְאִם־בְּעִינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צִמַּח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהַר הַכֹּהֵן: (ס)	37
38	And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;	וַגְּבַר אוֹ אִתָּא אַרִי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרֹן בְּהָרֹן חֹרֶן:	וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֹת בְּהָרֹת לְבָנֹת:	38
39	then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.	וַיַּחְזִי כַּהֲנָא וְהָא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרֹן עָמָן חֹרֶן בְּהָקָא הוּא סִגִּי בְּמִשְׁכָּא דְכִי הוּא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֹת כְּהוֹת לְבָנֹת בְּהָק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)	39
40	And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.	וַגְּבַר אַרִי יִתַּר שַׁעַר רִישִׁיהּ קָרִיחַ הוּא דְכִי הוּא:	וְאִישׁ כִּי יִמְרָט רֹאשׁוֹ קָרַח הוּא טָהוֹר הוּא:	ששי (שלישי)
41	And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.	וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹהִי יִתַּר שַׁעַר רִישִׁיהּ גָּלִישׁ הוּא דְכִי הוּא:	וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו יִמְרָט רֹאשׁוֹ גִבֵּחַ הוּא טָהוֹר הוּא:	41

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אף צסוף שצוב ראשון וצסוף שצוב שני, תלמוד לומר פשה יפשה: (37) ושער שחר. מניין אף הירוק והאדום שאינו צהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון צהוב, דומה לצבנית הזהב. צהוב כמו זהוב, אור צלל צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:): (38) בהרת. מצרצורות: (39) כהות לבנות. שאין לובן שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לובן, הנראה צנצר אדם, אדם שקורין רוש"ז צין מצרצורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצנצר צלובן נח: (40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון צסימני ראש וקן שהם מקום שער, אלא צסימני נגעי עור צנצר, צנצר לזן ומחיה ופשיון: (41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי צצחת, ואף הצדעין שמכאן ומכאן צכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְכִי־יְהִי בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחַתוֹ אוֹ בְּגִלְשׁוּתִיהָ בְּגִלְשׁוּתָא מִכְתֵּשׁ חִינּוֹר סְמוּק סְגִירוֹת סָגִיא הִיא בְּקַרְחוּתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוּתֶיהָ:	וְכִי־יְהִי בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחַתוֹ נֹגַע לְבָן אֲדָמָדָם צֹרַעַת פֶּרַחַת הוּא בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחָתוֹ:	42
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וַיַּחְזֵי יְתִיהָ פָּהֲנָא וְהָא עוֹמֵק מִכְתֵּשָׁא חִינּוֹר סְמוּק בְּקַרְחוּתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוּתֶיהָ כְּמַחְזֵי סְגִירוֹת מִשְׁדָּ בִשְׂרָא:	וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת הַנֹּגַע לְבָנָה אֲדָמָדָמַת בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחָתוֹ כְּמַרְאֵה צֹרַעַת עוֹר בָּשָׂר:	43
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .	גִּבֹּר סְגִיר הוּא מְסֻבָּא הוּא סֹאבָא יִסְאֲבִינָה פָּהֲנָא בְּרִישִׁיהָ מִכְתֵּשִׁיהָ:	אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמְאֵנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נֹגַעַו:	44
45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וּסְגִירָא דְּבִיהָ מִכְתֵּשָׁא לְבוּשׁוֹ יִהְיוּ מְבוֹזְעִין וְרִישִׁיהָ יְהִי פְרִיעַ וְעַל שִׁפְם כַּאֲבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתָּאבוּ וְלֹא תִסְתָּאבוּ יִקְרִי:	וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֹּגַע בְּגִדָיו יִהְיוּ פָרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל־שִׁפְם יַעֲטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא:	45
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כָּל יוֹמֵין דְּמִכְתֵּשָׁא בִּיהָ יְהִי מְסֻבָּא מְסֻבָּא הוּא בְּלַחוּדֵיהָ יִתִּיב מִבֶּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיהָ:	כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֹּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ: (ס)	46
47	And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;	וּלְבוּשָׁא אֲרִי יְהִי בִיהָ מִכְתֵּשׁ סְגִירוֹ בְּלָבוּשׁ עֵמֹר אוֹ בְּלָבוּשׁ כֶּתֶן:	וְהַפֶּגֶד כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע צֹרַעַת בְּבִגְד צֹמֶר אוֹ בְּבִגְד פִּשְׁתִּים:	47
48	or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.	אוֹ בִשְׂתֵיָא אוֹ בְּעֶרְפָא לְכַתְנָא וְלַעֲמָרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדָּ:	אוֹ בִשְׂתֵיָא אוֹ בְּעֶרְבַּ לְפִשְׁתִּים וְלַעֲמָר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר:	48

(42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה זרעת עור זשר, כמראה הזרעת האמור כפרשת עור זשר, אדם כי יהיה זעור זשרו, ומהו אמור זו, שמתמא בארבע מראות, ונדון בז' שזועות, ולא כמראה זרעת האמור זשחין ומכה שהוא נדון זשזוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, זהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לזכות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר זגדיו יהיו פרומים וגו':

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מגדל שער: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפמים, גרינו"ן זלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.):

(46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו זבנותיו (ערכין טז:), מה זשתנה משאר טמאים לישב זזדד, הואיל והוא הזדיל זזשון הרע זין איש לאשמו זזין איש לרעהו, אף הוא יזדל: מחוץ למחנה. חוץ לזשלש מחנות (פסחים טז:):

49	<p>If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.</p>	<p>וְהָיָה הַנֶּגַע יֶרֶקְקוֹ א֥וֹ אֲדָמָדִם בִּבְגָד א֥וֹ בְעוֹר א֥וֹ בְשֹׁתֵי אֹרֶב־א֥וֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נֹגַע צֹרֶעַת הִוא וְהִרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן:</p>	49
50	<p>And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.</p>	<p>וְהִרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהַסִּגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>	50
51	<p>And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.</p>	<p>וְהִרְאָה אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי־פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד א֥וֹ בְשֹׁתֵי אֹרֶב־א֥וֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמִלְאכָה צֹרֶעַת מִמַּאֲרַת הַנֶּגַע טָמֵא הִוא:</p>	51
52	<p>And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.</p>	<p>וְשָׂרַף אֶת־הַבְּגָד א֥וֹ אֶת־הַשְּׂתִי א֥וֹ אֶת־הָעֹרֶב בַּצֹּמֶר א֥וֹ בַּבִּשְׁתִּים א֥וֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי־צֹרֶעַת מִמַּאֲרַת הִוא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>	52
53	<p>And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;</p>	<p>וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה לֹא אֲוִסִּיף פָּשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד א֥וֹ בְשֹׁתֵי א֥וֹ בְּעֹרֶב א֥וֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר:</p>	53
54	<p>then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.</p>	<p>וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּכְבָּסוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע וְהַסִּגִּירוּ שִׁבְעַת־יָמִים שְׁנִית:</p>	54

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:
(49) ירקרק. ירוק שזירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:
(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויי"נטש צלע"ו. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:
(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, זה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גזי צמר ואניני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה זריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או צפשתים, להוציא את הקאימריזות שבו שהן ממין אחר אימירות לשון שפה, כמו אימרא:
(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כצום, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכנס מן הבגד עמו:

55	<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיַּחֲזֵי כֹהֵנָא בְּתֵר דִּחְזִירוּ ית מְכַתְּשָׁא וְהָא לֹא שְׁנָא מְכַתְּשָׁא מִן כַּד הָהּ וּמְכַתְּשָׁא לֹא אוֹסִיף מְסָאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה תִּבְרָא הִיא בְּשַׁחֲיוֹתֶיהָ אוּ בְּחִדְתֹּתֶיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־פָשַׁה טָמֵא הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ פִּתְחָתָהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוּ בִּגְבֻחָתוֹ:</p>
56	<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עֲמָא מְכַתְּשָׁא בְּתֵר דִּחְזִירוּ יִתִּיה וַיִּבְזַע יִתִּיה מִן לְבוּשָׁא אוּ מִן מְשָׁכָא אוּ מִן שְׁתֵּינָא אוּ מִן עֲרָבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כֶּתֶה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וְקִרַּע אֹתוֹ מִן־הַבֶּגֶד אוּ מִן־הָעוֹר אוּ מִן־הַשִּׁטִּי אוּ מִן־הָעֵרֶב:</p>
57	<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְּחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוּ בְּשֵׁטִי אוּ בְּעֵרֶב אוּ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחָתָהּ הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע:</p>	<p>וְאִם־תִּרְאָה עוֹד בִּבְגָד אוּ בְּשֵׁטִי אוּ בְּעֵרֶב אוּ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחָתָהּ הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע:</p>
58	<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוּ שְׁתֵּינָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁךְ דִּתְחַזֵּר וַיַּעֲדֵי מְהֵרָא מְכַתְּשָׁא וַיִּצְטַבַּע תְּנִינֹת וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וְהַבֶּגֶד אוּ־הַשִּׁטִּי אוּ־הָעֵרֶב אוּ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֵּס שְׁנִית וְטָהַר:</p>
59	<p>This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אֲרִיטָא דְּמְכַתְּשָׁ סִגִּירוּ לְבוּשׁ עֲמָר אוּ כֹהֵנָא אוּ שְׁתֵּינָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁךְ לְדַבְּאוּתֶיהָ אוּ לְסַאֲבוּתֶיהָ:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צִרְעַת בֶּגֶד הַצִּמְרוּ אוּ הַפְּשָׁטִים אוּ הַשִּׁטִּי אוּ הָעֵרֶב אוּ כָל־כְּלִי־עוֹר לְטַהֲרוֹ אוּ לְטַמְּאוֹ: (פ)</p>

The Haftarah is II Kings 4:42 - 5:19 on page 149. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 176.

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיתא בתורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צִלְעַת הַפְּסָקִים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרומתו צִלְעַת הַפְּסָקִים או צִלְעַת הַפְּסָקִים: קרחתו. שמקיס, ישנים. ומפני המדרש שהורץ לגזרה שזה, מניין לפריחה צגגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צגגדים, ונאמרה קרחת וגזחת צגגדים מה להלן פרח צכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צכולו טהור. לכך אחז הכחזב לשון קרחת וגזחת. ולענין פירושו ותרומתו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נכתב צאחריטו או צקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחוריו, כך מפורש בתורת כהנים (פרק טו, ט): (56) וקרע אותו. יקרע מקום הנגע מן הצגד, וישרפנו: (57) פרחת הוא. דבר החוזר ואומח: באש תשרפנו. את כל הצגד: (58) וסר מזה הנגע. אם כשכבסוהו צחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויִטְמַר, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו וַיִּצְטַבַּע, וכן כל כבוסין צגגדים שהן לטבילה מתורגמין וַיִּצְטַבַּע:

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	מִצְרַע ט
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תְּהִי־הַתּוֹרַת הַמְצַרֵּעַ בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וְהִבָּא אֶל־הַכֹּהֵן: דָּא תְּהִי אוֹרִיתָא דְסִגְיָא בְּיוֹמָא דְדְכוּתִיָּה וְיִתִּיתִי לְוֹת כְּהֵנָּא:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֻץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֹגַע־הַצִּרְעָת מִן־הַצָּרוּעַ: וַיִּפּוֹק כְּהֵנָּא לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיַּחְזִי כְהֵנָּא וְהָא אַתְסִי מִכְתָּשׁ סִגְיֹותָא מִן סִגְיָא:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיֹּצִיֵּא הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמַטְהַר שְׁתֵּי־צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיֹּסֶב לְדַמְדִּבִּי תַרְתִּין צִפְּרִין חַיִּין דְּכִיִּין וְאַעֲא דְאֶרֶזָא וְצִבְעָא זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיֹּצִיֵּא הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כֵּל־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים: וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּכּוֹס יֵת צִפְּרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְפָּא עַל מַי מַבּוּעַ:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאִזְבִּי וְשָׁבַל אוֹתָם וְאָתוּ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: יֵת צִפְּרָא חַיָּתָא יֹסֵב יְתָהּ וְיֵת אֲעָא דְאֶרֶזָא וְיֵת צִבְעָא זְהוּרִי וְיֵת אִיזוּבָא וַיִּטְבּוֹל יְתָהוֹן וְיֵת צִפְּרָא חַיָּתָא בְּדָמָא דְצִפְּרָא דְנִכְסְתָא עַל מַי מַבּוּעַ:	וִי, 6
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמַּטְהַר מִן־הַצִּרְעָת שִׁבְעָ פַּעַמִּים וְיַטְהַרְוּ וְיִשְׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה: וַיַּדִּי עַל דְּמַדְבִּי מִן סִגְיֹותָא שִׁבְעָ זְמַנִּין וַיִּדְבִּינִיָּה וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְּרָא חַיָּתָא עַל אִפִּי חֲקִלָא:	7

- (2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו בזילה (מגילה כא.).
- (3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם דימי חלוטיו:
- (4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ.). טהורות. פרט לעוף טמא (שם). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פְּטוּמִי דְּזָרִים, לפיכך הוזקקו לטהרתם זָרִים, שֶׁמִּפְּטוּמִין תָּמִיד בְּצַפְצוֹף קוֹל (ערכין טז:). ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (שם). ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאולתו כתולעת וכאזוב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של זמר צדוע זהורית (צ"מ כא.).
- (5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם פזור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז:):
- (6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני המולעת ואת האזוב, קימה אחת לשלשמן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

<p>8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצְבַּע דְּמִדְּכֵי יָת לְבוּשׁוֹ וַיְגַלַּח יָת כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיֵּדְכֵי וּבְתֵר כֵּן יִיעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהָ שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>8 וְכַבֵּס הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וּרְחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לָאֹהֶל שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>9 And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה וַיְגַלַּח יָת כָּל שַׁעְרֵיהָ יָת רִישֶׁיהָ וַיִּתְּ דְּקַנְיָהּ וַיִּתְּ גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וַיִּתְּ כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיִּצְבַּע יָת לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי יָת בְּשָׂרֵיהָ בְּמֵיָא וַיֵּדְכֵי:</p>	<p>9 וַהֲיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֵת גִּבְתָּהּ עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ יְגַלַּח וְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וּרְחַץ אֶת־בָּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:</p>
<p>10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב תְּרִין אִמְרִין שְׁלָמִין וְאַמְרֵתָא חֲדָא בֵּת שְׁתֵּי שְׁלָמָתָא וְתִלְתָּא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלֹגָא חֵד דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אַחַת בֵּת־שְׁנֵתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּקֵּים כֹּהֵנָא דְּמִדְּכֵי יָת גּוֹבְרָא דְּמִדְּכֵי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יי בֵּתֵרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>11 וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת־הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא יָת אִמְרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יִתִּיהָ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּ לֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יִתְּהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבְשׁ הָאֶחָד וַהֲקָרִיב אוֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַהֲנִיף אוֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיִּכּוֹס יָת אִמְרָא בְּאַתְרָא דְּיִכּוֹס יָת חַטָּאתָא וַיִּתְּ עֲלֵתָא בְּאַתֵּר קוּדְשָׁא אֲרִי כַּחַטָּאתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֹהֵנָא קוּדְשׁ קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>13 וַיַּשְׁחֵט אֶת־הַכִּבְשׁ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָט אֶת־הַחַטָּאת וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחַטָּאת הָאֲשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:</p>

- (8) וישב מחוץ לאהל. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).
(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער וגראה (סוטה טז).
(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזרע טעוין נסכים (מנחות 65). ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לטווח אזור ומתן זהונות:
(11) לפני ה'. זשער נקנור, ולא בעזרה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה 1).
(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו למוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותו. את האשם ואת הלוג:

14	And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּסֹב כֹהֵנָא מִדָּמָא דְאַשְׁמָא וַיִּתֵּן כֹהֵנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיָּה דִימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלִיָּה דִימִינָא:	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאָשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תִּנּוּךְ אָזְן הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:	14
15	And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.	וַיִּסֹב כֹהֵנָא מִלֹּגָא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יָדָא דְכֹהֵנָא דְשִׁמְאָלָא:	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:	15
16	And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.	וַיִּטְבֹּל כֹהֵנָא יָת אַצְבָּעִיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדִּי מִן מִשְׁחָא בְּאַצְבָּעִיה שֶׁבַע זְמָנִין קֳדָם יְיָ:	וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת-אַצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית וַהֲזָה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאַצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:	16
17	And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.	וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה וְתִין כֹהֵנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיָּה דִימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלִיָּה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאַשְׁמָא:	וּמִיתֵּר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יָתֵן הַכֹּהֵן עַל-תִּנּוּךְ אָזְן הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאָשָׁם:	17
18	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.	וְדִישְׁתָּאר בְּמִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכֹהֵנָא וְתִין עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיִּכַּפֵּר עֲלֹהֵי כֹהֵנָא קֳדָם יְיָ:	וַהֲנוֹתֵר בְּשִׁמְן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהַר וַיִּכַּפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:	18
19	And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.	וַיַּעֲבִיד כֹהֵנָא יָת חַטָּאת וַיִּכַּפֵּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאוּבְתִיָּה וּבִתֵּר בֶּן יָפוּס יָת עֲלֵתָא:	וַעֲשֵׂה חֹלֶתִן אֶת-חַטָּאת וַיִּכַּפֵּר עַל-הַמִּטְהַר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת-הָעֵלָה:	19

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח צפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בתורת אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה צפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדה, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט.). כי כחטאת. כי ככל הטענות: האשם. הזה: הוא לכהן. ככל עבודות התלויות בכהן השואה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך ובהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יחא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', בתורת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמנעי שבאזון, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (מ"כ ש ט):

<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וְהִעֲלָה הַכֹּהֵן אֶת־הַעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַהּ וּכְפַר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)</p>	<p>20 וְהִעֲלָה הַכֹּהֵן אֶת־הַעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַהּ וּכְפַר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)</p>
<p>21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא וְלֹא יִדְיָה מִדְּבָקָא וְיֹסֵב אָמַר חֵד אֲשָׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּרָא עֲלֹהֵי וְעֶשְׂרֹנָא סֹלֶתָא חֵד דְּפִיל בְּמִשַּׁח לְמִנְחָתָא וְלֹגָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>21 וְאִם־תֵּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁנֶה וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלִיל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:</p>
<p>22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.</p>	<p>וְתָרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תָרִין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יְדִיהֶּ וְיִהִי חֵד חֲטָאתָא וְחֵד עֹלָתָא:</p>	<p>22 וּשְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חֲטָאתָא וְהָאֶחָד עֹלָה:</p>
<p>23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.</p>	<p>וּבְיוֹמֵי יְתֵהוֹן בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה לְדַכּוּתִּיהָ לְזֹת כְּהֵנָּה לְתִרְעָה מִשְׁכָּן זְמַנָּה לְקָדֶם יי:</p>	<p>23 וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטָהָרְתּוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וְיֹסֵב כְּהֵנָּה יִתְּ אִמְרָא דְּאֲשָׁמָא וְיִתְּ לֹגָא דְּמִשְׁחָא וְיִרִים יְתֵהוֹן כְּהֵנָּה אֲרִמָּא קָדֶם יי:</p>	<p>24 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וְיִכּוֹס יִתְּ אִמְרָא דְּאֲשָׁמָא וְיֹסֵב כְּהֵנָּה מִדְּמָא דְּאֲשָׁמָא וְיִתִּין עַל רוּם אוֹדָנָא דְּמַדְכֵּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיהָ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלֶיהָ דִּימִינָא:</p>	<p>25 וְשַׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וְנָתַן עַל־תְּנוּדָא אֲזִן־הַמִּטְהָר הַיְּמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְּמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית:</p>
<p>26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.</p>	<p>וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כְּהֵנָּה עַל יָדָא דְּכְהֵנָּה דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>26 וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׁמָאלִית:</p>
<p>27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.</p>	<p>וְיָדִי כְּהֵנָּה בְּאַצְבָּעִיהָ דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיהָ דְּשִׁמְאָלָא שִׁבְעָה זְמַנִּין קָדֶם יי:</p>	<p>27 וְהָיָה הַכֹּהֵן בְּאַצְבָּעוֹ הַיְּמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׁמָאלִית שִׁבְעָה פַּעַמִּים לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכזש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהונות, ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואוזב ושני תולעת:

28	And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.	וַיָּתִין כֹּהֵן מִן־מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה עַל רוֹם אֹזְנָא דְמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא עַל אֶתֶר דְּמָא דְאַשְׁמָא:	וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אָזְן הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאֵשֶׁם:	28
29	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	29
30	And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;	וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּלִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ:	וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּלִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ:	30
31	even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.	אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיֵג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאָת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפַר הַכֹּהֵן עַל־הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:	אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיֵג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאָת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפַר הַכֹּהֵן עַל־הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:	31
32	This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נָגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֵג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נָגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֵג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)	32
33	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	רצעי (שני)
34	When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נֹגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נֹגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:	34
35	then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'	וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:	וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:	35

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יו, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלץ: (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דצר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פ"ב מ"ה):

36	And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּפְנֹו אֶת־הַבַּיִת בְּטָרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:	36
37	And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;	וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שֶׁקַּע־רוֹרֹת יִרְקָן אוֹ סָמָן וּמַחֲזִיאוֹן מִכִּיד מִן־שֹׁפֵל מִן־הַקִּיר:	37
38	then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:	38
39	And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;	וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:	39
40	then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּחַלְצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיִּשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־מִתּוֹץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:	40
41	And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.	וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וְשָׁפְכוּ אֶת־הָעֹפָר אֲשֶׁר הִקְצֹו אֶל־מִתּוֹץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:	41
42	And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.	וְלָקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת וַהֲבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וַיִּטָּח אֶת־הַבַּיִת:	42

(36) בטרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא יטמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצמחו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם ויטמאו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה צמקה (ת"כ שם יצ): (37) שקערוורת. שוקעות צמראיהן (ת"כ פרשמהו, ה): (40) וחלצו את האבנים. כחרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן בו (ת"כ פרק ד, ד): (41) יקצע. (דרינ"ר צלע"ו), וצלשון משנה יש הרצה: מביח. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלוף הטיח שסביב אבני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצו צקצוע הנגע סביב:

43	And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;	וְאִם-יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת-הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת-הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטּוֹחַ וּבִיתָא וּבִתֵּר דְּקַלְיָפוֹ יֵת מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִּי בְּבֵיתָא בִּתְרָא דְשִׁלְיָפוֹ יֵת אֲבָנָא וּבִתֵּר דְּקַלְיָפוֹ יֵת בֵּיתָא וּבִתֵּר דְּאִתְשָׁע:	43
44	then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.	וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָּא וַיַּחְזִי וְהָא אִסְיָר מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת מְחֻסְרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסֻאָב הוּא:	44
45	And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.	וַיִּתְרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנֹהִי וְיֵת אֲעוּזֵי וְיֵת כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסֻאָב:	45
46	Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.	וְדִיַּעֲלֵל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דְּיִסְגֵּר יִתִּיהּ יְהִי מְסֻאָב עַד רְמָשָׁא:	46
47	And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְדִישְׁכּוֹב בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְדִיִּיכּוֹל בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי:	47

(43) הקצרות. לשון העשות, וכן הטוח. אצל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כזד, כמו פפר, דָּבָר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו ציוס יהא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שזוע, אף שיצה האמורה כאן בסוף שזוע (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבחים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשזוע ראשון וצא בסוף שזוע שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בעיניו בשזוע ראשון, ולמדך כאן בפשיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, וצא הכהן, נלמד ביאה משיצה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שזוע, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שזוע, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שזוע, תלמוד לומר (וצא), ואם צא יצא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם צא יצא, אלא את שצא בסוף שזוע ראשון וצא בסוף שזוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שזוע, דגמר לה זהו שיצה זהו ביאה, אף בפתחונה כך וכו', כדאיתא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיא אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פשיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והצא אל הבית, והאוכל צבית, וצא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שזוע שני להסגרו, ובסוף שזוע שני להסגרו צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שזוע, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שזועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פג:):

48	And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם-בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וַרְאָה וְהִנֵּה לֹא-פָשָׁה הַנִּגַּע בְּבֵית אַחֲרֵי הַטָּח אֶת-הַבַּיִת וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנִּגַּע: וְאִם מִיֵּעוֹל כָּהֵנָּה וַיְחִיז וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא בְּתַר דְּאַתְשָׁע יֵת בֵּיתָא וַיִּדְכִי כְהֵנָּה יֵת בֵּיתָא אַרִי אֶתְסִי מִכְתָּשָׁא:	48
49	And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְלָקַח לְחַטָּא אֶת-הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְרִיִּים וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאַזְב:	49
50	And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל-כְּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם חַיִּים: וַיְכַסּוּ עַל מֵי מְבוּעַ: וַיִּכְסּוּ יֵת בֵּיתָא חֲדָא לְמָאן דְּחֶסֶף עַל מֵי מְבוּעַ:	50
51	And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְלָקַח אֶת-עֵץ-הָאֲרִז וְאֶת-הָאֲזָב וְאֶת-הַחַיָּה וְשְׁנֵי הַתוֹלְעֹת וְאֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדַם הַצִּפֹּר הַשָּׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהִנִּיחַ אֶל-הַבַּיִת שֶׁבַע פְּעָמִים:	51
52	And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וְחִטָּא אֶת-הַבַּיִת בְּדַם הַצִּפֹּר וּבַמַּיִם הַחַיִּים וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרִז וּבְאֲזָב וּבְשְׁנֵי הַתוֹלְעֹת:	52
53	But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וְשָׁלַח אֶת-הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל-מְחוּז לְעִיר אֶל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיַּכְפֵּר עַל-הַבַּיִת וְטָהַר:	53
54	This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל-נִגַּע הַצָּרַעַת וּלְנִתְקָא:	חמישי
55	and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְצָרַעַת הַבְּגָד וּלְבֵית:	55
56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וּלְשָׂאָת וּלְסַפְּחַת וּלְבִהְרָת:	56

(48) ואם בא יבא. לסוף שזוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה צא ללמד צעומד צעיניו צראשון וצשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה וצצוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יבא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השצוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החזור שטעון נתיצה:

57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹדִיֹת בַּיּוֹם הַטָּמֵא לְאֵלֶּפָא בַּיּוֹם מְסֻבָּא וּבַיּוֹם וּבַיּוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצִּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמִימֹר:	יא
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תִּהְיֶה טְמֵאתוֹ בְּזָבֹו רָר בְּשָׁרוֹ אֶת-זָבֹו אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזָּבֹו טְמֵאתוֹ הוּא: וְדָא תִּהְיֶה סְאוֹבְתִיה בְּדֹבִיָּה רִיר בְּסָרִיָּה יֵת דֹּבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסָרִיָּה מִדֹּבִיָּה סְאוֹבְתִיה הִיא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא: כָּל מִשְׁכָּבָא דִּישְׁכָּב עָלֹהִי דֹבְנָא יִהְיֶה מְסֻבָּא וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֹהִי יִהְיֶה מְסֻבָּא:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בְּמִשְׁכָּבוֹ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְגִבְרַת דִּיקְרַב בְּמִשְׁכָּבִיהָ יִצְבַּע לְבוּשֹׁתֶיהָ וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מְסֻבָּא עַד רַמְשָׁא:	5
6	And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהִישֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו הָזָב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְדִיתִיב עַל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֹהִי דֹבְנָא יִצְבַּע לְבוּשֹׁתֶיהָ וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מְסֻבָּא עַד רַמְשָׁא:	6

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרע, ולא כל צרעו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין צרע לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זב טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. זב דומה למי צנק של שעורין ודחוי, ודומה לזבן צינה המוזרת, שכבת זרע קשור כלובן צינה שאינה מוזרת (נדה לה:):

(3) רר. לשון ריר שזב את צרעו: את זבבו. כמו ריר שיואל ללול: או החתים. שיואל עז וקוּתם את פי האמה, ונקתם צרעו מטפת זבו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג:): מנה הכתוב הראשון ראיות שתיים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזבו רר צרעו את זובו או החתים צרעו מוזבו טומאתו היא, הא כיצד, שתיים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט:):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

7	And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הָזֶב וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וַיִּקְרַב בְּבֶשֶׂר דּוֹבְנָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְמֵיא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:
8	And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכִי־יִרְק הָזֶב בַּטְּהוֹר וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וְאִרִי יִדּוֹק דּוֹבְנָא בְּדִכְיָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְמֵיא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:
9	And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.	וְכָל־הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הָזֶב וְטָמֵא:	וְכָל מָרְכָבָא דִּיִּרְכֹּב עָלֵהִי דּוֹבְנָא יְהִי מְסָאב:
10	And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנִּגַּע בְּכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וְכָל דִּיִּקְרַב בְּכָל דִּיִּהִי תַּחְתּוֹתָהִי יְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא וְדִיִּטּוֹל יִתְהוֹן וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְמֵיא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:
11	And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־אֲשֶׁר יַגַּע־בּוֹ הָזֶב וַיִּדְּיוֹ לֹא־שָׁטַף בַּמַּיִם וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וְכָל דִּיִּקְרַב בִּיה דּוֹבְנָא וַיִּדּוּהִי לֹא שָׁטִיף בְּמֵיא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְמֵיא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:
12	And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.	וְכָל־יֵרֶשׁ אֲשֶׁר־יַגַּע־בּוֹ הָזֶב יִשְׁבֵּר וְכָל־כֵּל־עֵץ יִשְׁטַף בַּמַּיִם:	וּמֵאן דִּיִּחַסַּף דִּיִּקְרַב בִּיה דּוֹבְנָא יִתְבַּר וְכָל מֵאן דִּאֶע יִשְׁתַּטֵּף בְּמֵיא:
13	And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.	וְכִי־יִטְהַר הָזֶב מִזּוּבּוֹ וַיִּסְפֹּר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וְרָחַץ בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:	וְאִרִי יִדְכִי דּוֹבְנָא מִדּוֹבִיָּה וַיִּמְנֵי לִיה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדִכּוּתִיה וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּשָׂרִיה בְּמֵי מְבוּעַ וַיִּדְכִי:

- (6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן צמסכ (ת"כ פרק ג, א):
 (8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמסא (גדה נה):
 (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הספים של סרנא שקורין ארנ"ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):
 (10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של צ (ת"כ פרק ד, א), בא ולימד על המרכב שיהא הנוגע צו טמא ואין טעון כזום בגדים, והוא חומר צמסכ צמסכ: והנושא אותם. כל האמור צענין הזב, וצו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:
 (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שבעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של צו צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ שס ה גדה סו):
 (12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע צו מאחוריו וכו', כדאיתא צ"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הו"א חומר זה היסטו:

14	And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.	ובינֹם הַשָּׁמַיִם יִקַּח־לּוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּתְּנֵם אֶל־הַכֹּהֵן:	14
15	And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.	וַעֲשֶׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּבְחוֹ: (ס)	15
16	And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת זֶרַע וּרְחֵץ בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ וְשָׁמָּה עַד־הָעֶרֶב:	ששי (שזיעי)
17	And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.	וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִי עָלָיו שִׁכְבַּת־זֶרַע וַיִּכְבֶּס בַּמַּיִם וְשָׁמָּה עַד־הָעֶרֶב:	17
18	The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וּרְחֵצוּ בַּמַּיִם וְשָׁמָּה עַד־הָעֶרֶב: (פ)	18
19	And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.	וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זִבָּה דָּם יְהִי זִבָּה בַּבֶּשֶׂר שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בַּנִּדָּתָהּ וְכָל־הַנִּגַּע בָּהּ יִשָּׁמָה עַד־הָעֶרֶב:	19
20	And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.	וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בַּנִּדָּתָהּ יִשָּׁמָה וְכָל־אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִשָּׁמָה:	20
21	And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנִּגַּע בַּמִּשְׁכָּבָה יִכְבֶּס בְּגָדָיו וּרְחֵץ בַּמַּיִם וְשָׁמָּה עַד־הָעֶרֶב:	21

(13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ח.). שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן רלוּפין (נדה סח):
 (18) ורחצו במים. גזירת מלך היא ששטמא האשה צדיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע צית הסתרים היא (נדה מא):
 (19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלמה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הבא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זיבה קרוי זוב לטמא אלא אם כן הוא אדום (נדה יט): בנדתה. כמו ומפגל ינדהו (איז יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

22	And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-כְּלִי אֲשֶׁר- תִּשָּׁב עָלָיו יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל דִּיקָרָב בְּכָל מֵאֵנָה דְּתַתִּיב עֲלוּהִי יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּמַּיָּא וְיִהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׁא:
23	And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.	וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל- הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יִשְׁבֹּת-עָלָיו בְּנוֹעֲוֹ-בּוֹ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	וְאִם עַל מִשְׁכָּבָא הוּא אֹו עַל מֵאֵנָה דְּהִיא יִתְבָּא עֲלוּהִי בְּמִקְרָבֶיהָ בִּיהָ יִהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׁא:
24	And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.	וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וְתִהְיֶה נִדְתָּהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: (ס)	וְאִם מִשְׁכָּב יִשְׁכַּב גִּבְרָה יִתְהִי וְיִהִי רִיחֻקָּהּ עֲלוּהִי וְיִהִי מְסֻאָב שִׁבְעָא יוֹמִין וְכָל מִשְׁכָּבָא דִּישְׁכַּב עֲלוּהִי יִהִי מְסֻאָב:
25	And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.	וְאִשָּׁה כִּי-יִזְוֹב זֹב דְּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת-נִדְתָּהּ אֹו כִּי- תִזְוֹב עַל-נִדְתָּהּ כָּל-יָמֶיהָ זֹב טָמְאָתָהּ כִּימֶיהָ נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טָמְאָה הוּא:	וְאִתְתָּא אַרִי יְדוּב דֹּב דְּמָה יוֹמִין סְגִיִּין בְּלֹא עֵדֵן רִיחֻקָּהּ אֹו אַרִי תְדוּב עַל רִיחֻקָּהּ כָּל יוֹמֵי דֹב סְאוּבָתָהּ כִּיּוֹמֵי רִיחֻקָּהּ תִּהִי מְסֻאָבָא הִיא:
26	Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יָמֶיהָ זֹבָהּ כְּמִשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטָמְאָת נִדְתָּהּ:	כָּל מִשְׁכָּבָא דְּתִשְׁכַּב עֲלוּהִי כָּל יוֹמֵי דֹבָהּ כְּמִשְׁכָּב רִיחֻקָּהּ יִהִי לָהּ וְכָל מֵאֵנָה דְּתַתִּיב עֲלוּהִי מְסֻאָב יִהִי כְּסְאוּבָתָהּ רִיחֻקָּהּ:
27	And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנִּגַּע בָּם יִטְמָא וְכִבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד- הָעֶרֶב:	וְכָל דִּיקָרָב בְּהוֹן יִהִי מְסֻאָב וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּמַּיָּא וְיִהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׁא:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושע על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא כדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנותרה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזום בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים: (24) ויהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ויהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ו, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שינא שבעת ימי נדתה: או כי תזוּב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ בפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדתה, בין רואה בין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). בפרשה זו, י"א יום שזין סוף נדה לחלת נדה, שכל שלשה רמזין שתרצה באחד עשר יום הללו תהא זבה:

28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם־טָהְרָה מִזּוּבָהּ וְסִפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרֵי תִטְהָר׃ וְאִם דְּכִיאת מְדוּבָה וְתִמְנִי לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וּבִתֵּר כֵּן תִּדְפִי׃	28
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבַיּוֹמָא תִּמְנִינָא תִּסֵּב לָהּ תְּרִין שְׁפָנִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִיתִי יְתִהוֹן לְדֹת כְּהֵנָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תְּרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהִבִּיאָהּ אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	שביעי
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וּכְפַר עָלֶיהָ יְהִיָּה הַכֹּהֵן לַפָּנִי יְהוָה מִזּוּב טִמְאַתָּה׃ וַיַּעֲבִיד כְּהֵנָא יֵת חַטָּאת וְיֵת חַד עֹלָתָא וּכְפַר עָלֶיהָ כְּהֵנָא קָדָם יי מְדוּב סְאוּבָתָה׃	30
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרַתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטִּמְאַתָּם וְלֹא יָמָתוּ בְּטִמְאַתָּם בְּטִמְאָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃ וְתִפְרְשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטִּמְאַתָּם וְלֹא יָמָתוּן בְּטִמְאַתָּהוֹן וְלֹא יָמָתוּן בְּטִמְאָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃	מפטיר
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזֵּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע לְטִמְאַה־בָּהּ׃ זֹאת תּוֹרַת הַזֵּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת זֶרַע לְטִמְאַה־בָּהּ׃	32
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדָּוָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזֵּב אֶת־זוּבּוֹ לִזְכָּר וְלִנְקֵבָהּ וְלֵאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טִמְאַהּ׃ (פ) וְהַדָּוָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזֵּב אֶת־זוּבּוֹ לִזְכָּר וְלִדְדָאִיב יֵת דּוּבִיָּה לְדָכָר וְלִנְקֵבָא וְלִזְכָּר דִּישְׁכּוּב עִם מִסְאֲבָתָא׃	5

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 152. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 166.

XVI	And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לַפָּנִי־יְהוָה וַיָּמָתוּ׃ וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה בְּתֵר דְּמִיתוּ תְּרִין בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבֵּיהוֹן אִישְׁתָּא נֹכְרִיתָא קָדָם יי וּמִיתוּ׃	אחרי מות
-----	---	--	----------

(31) והזרתם. אין נזירה אלא פרישה, וכן גזרו אחר (ישעי' א, 7), וכן נזיר אחיו (בראשית מט, כו): ולא ימתו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:

(32) זאת תורת הזב. צעל ראייה אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ער:

(33) והזב את זובו. צעל שמי ראיות וצעל שלש ראיות, שמורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה

2	and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן אֶחָיִךְ וְאֵל-יָבֹא בְּכָל-עֵת אֶל-הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל-פְּנֵי הַכַּפֹּת אֲשֶׁר עַל-הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֵז אֶרְאֶה עַל-הַכַּפֹּת:
3	Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.	בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל-הַקֹּדֶשׁ בְּפָר בֶּן-בָּקָר לַחֲטָאת וְאַיִל לְעֹלָה:
4	He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.	כְּתֹנֶת-בֹּד קָדֹשׁ יִלְבָּשׁ וּמְכַנְסֵי- בֹד יִהְיוּ עַל-בְּשָׁרוֹ וּבֹאֲכֻנֶט בֹּד יַחְגֹּר וּבִמְצַנֶפֶת בֹּד יִצְנַף בְּגָדֵי- קָדֹשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת- בְּשָׁרוֹ וּלְבָשָׁם:
5	And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.	וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי-שְׂעִירֵי עִזִּים לַחֲטָאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:
6	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.	וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת-פֶּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר-לֹו וּכְפָר בְּעֵדֹו וּבְעַד בֵּיתֹו:

שנכנס אלנו רופא, אמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטחז, צא אחר ואמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטחז שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם צא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לצא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.):

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי צעשור לחודש:

(4) כתנת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב, לפי שאין קטיוגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של בוך: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כמרגומו יחת צריפה, יניח צראש, כמו ומנח בגדו (צראשית לט, טז), וְאֶסְתַּמֵּיה: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפניו, ומשנה מצבדי זהב לצבדי לבן, ומצבדי לבן לצבדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא נג.):

(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג.): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשת צ, ג):

7	And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.	וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וַיָּבִיאוּ יָתֶיהֶן קֹדֶם יְיָ בַּתְּרֵעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא:	לוי
8	And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.	וַיִּתֵּן אֶהָרֹן עַל־תְּרֵין צִפְּרִיִּין עַדְבִּין עַדְבָּא חַד לְשֵׁמָא דִּי וְעַדְבָּא חַד לְעִזָּאזֵל:	8
9	And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.	וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת צִפְּרָא דְסָלִיק עֲלוּהִי עַדְבָּא לְשֵׁמָא דִּי וַיַּעֲבֹדְנִיהָ חֲטָאָה:	9
10	But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.	וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאזֵל יַעֲמַד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאזֵל הַמִּדְבָּרָה:	10
11	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.	וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת תּוֹרָא דְחֲטָאָה דִּילֵיהּ וַיַּכְפֵּר עֲלוּהִי וְעַל אֹנְשׁ בֵּיתֵיהּ וַיַּכּוּס יֵת תּוֹרָא דְחֲטָאָה דִּילֵיהּ:	11
12	And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.	וַיִּסַּב מְלִי מַחְתֵּיתָא גּוֹמְרִין דְּאִישָׁא מִעֲלֵי מִדְּבָחָא מִן קֹדֶם יְיָ וּמְלִי חוֹפְנֵהִי קִטְרֶת בּוֹסְמִין דְּקִרְקִין וַיַּעֲלֵל מִגְּזֵי לְפָרוּכְתָּא:	ישראל

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל בימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.). עזאזל. הוא הר עז וקשה, לוק גזזה (ת"כ פרק ז, ח יומא סז.), שנאמר קֶרֶן גִּזְרָה, חטובה:
(9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שס ה):
(10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו וְקָסַם בְּדָסִי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שס ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוַדָּה עָלָיו וגו':
(11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר בֵּית אֶהָרֹן בָּרְכוּ אֵת ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֹּמְאֹת וגו' (ת"כ פרק ד, ז):
(12) מעל המזבח. החינוך (יומא מה:): מלפני ה'. מזל שלפני הפתח, והוא זל מערבי (שם): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׁסַקָם מִמְּנֶה דָקָה (שמות ל, לו), אלא שתהא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יוס הכפורים היה מחזירה למכתשת:

<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן יְת קִטְרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִשְׁתָּא קֳדָם יי וַיֹּחֲפִי עָנָן קִטְרֶתָא יְת כְּפֹרֶתָא דְעַל סְחָדוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13 וַנִּתֵּן אֶת־הַקִּטְרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּהוּ עָנָן הַקִּטְרֶת אֶת־הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>
<p>14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.</p>	<p>וַיֹּסֵב מִדָּמָא דְתוֹרָא וַיִּדְּי בְּאֶצְבָּעֵיהּ עַל אָפִי כְּפֹרֶתָא קֳדָמָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַ וְזִמְנִין מִן דָּמָא בְּאֶצְבָּעֵיהּ:</p>	<p>14 וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכְּפֹרֶת קֳדָמָה וּלְפָנֵי הַכְּפֹרֶת יִזָּה שִׁבְע־פְּעָמִים מִן הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ:</p>
<p>15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.</p>	<p>וַיַּכּוּס יְת צִפְיָא דְחֻטְאָא דְלַעֲמָא וַיִּשִׁיל יְת דָּמִיהּ לְמַגְוִי לְפָרוּכְתָּא וַיַּעֲבִיד לְדָמִיהּ כָּמָא דְעַבֵּד לְדָמָא דְתוֹרָא וַיִּדְּי יְתִיהּ עַל כְּפֹרֶתָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא:</p>	<p>15 וְשָׁחַט אֶת־שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהָבִיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשֵׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכְּפֹרֶת וּלְפָנֵי הַכְּפֹרֶת:</p>
<p>16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.</p>	<p>וַיִּכְפֹּר עַל קֹדֶשׁא מְסוֹאֲבַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמַּרְדֵּיהוֹן לְכָל חֲטָאֵיהוֹן וְכֵן יַעֲבִיד לְמִשְׁכַּן זִמְנָא דְשָׂרֵי עֲמָהוֹן בְּגוֹ סוֹאֲבָתָהוֹן:</p>	<p>16 וַיִּכְפֹּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:</p>
<p>17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.</p>	<p>וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכַפֵּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־קְהָל יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>17 וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכַפֵּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־קְהָל יִשְׂרָאֵל:</p>
<p>18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.</p>	<p>וַיִּפּוֹק לְמַדְבָּחָא דְקֳדָם יי וַיִּכְפֹּר עָלּוּהִי וַיֹּסֵב מִדָּמָא דְתוֹרָא וּמִדָּמָא דְצִפְיָא וַיִּתֵּן עַל קַרְנֹת מַדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>18 וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנֵי־יְהוָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר וַנִּתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

- (13) על האש. שנתוך המחתה: ולא ימות. הא אם לא עשאה כחקנה חייב מיתה (יומא נג).
(14) והזה באצבעו. הואה אחת צממע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה).
(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא).
כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה).
(16) משמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שבועות יז: ח"ב פרק ז, 3): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג).
וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחון משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נו):
השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה צינייהם:

19	And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.	וַיִּדְּי עֲלוֹהֵי מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ שִׁבְעָ זְמַנִּין וַיִּדְּפִינִיהּ וַיְקַדְּשִׁיהּ מִסּוּאֲבַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ שִׁבְעָ פְעָמִים וַיְטַהְרֵהוּ וַיְקַדְּשֵׁהוּ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	19
20	And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.	וַיִּשְׁיִצִי מִלְכַּפָּרָא עַל קוֹדֶשֶׁת וְעַל מִשְׁכַּן וְעַל זִמְנָא וְעַל מִדְּבַחָא וַיִּקְרִיב יָת צִפְיָרָא חַיָּא:	וְכִלְהּ מִכַּפָּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת־הַשְּׂעִיר הַחַי:	20
21	And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.	וַיִּסְמֹךְ אַחֲרָיו יָת תְּרֵינִין יְדָוְהִי עַל רִישׁ צִפְיָרָא חַיָּא וַיְנַדֵּי עֲלוֹהֵי יָת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּת כָּל מַרְדֵּיהוֹן לְכָל חַטָּאֵיהוֹן וַיִּתִּין יָתְהוֹן עַל רִישׁ צִפְיָרָא וַיִּשְׁלַח בְּיַד גִּבֹּר דְּזִמִּין לְמַהֲדָּ לְמִדְּבַרָּא:	וַיִּסְמֹךְ אַחֲרָיו אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וַיִּשְׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:	21
22	And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.	וַיִּטּוֹל צִפְיָרָא עֲלוֹהֵי יָת כָּל חֻבִּיּהוֹן לְאַרְעָא דְּלֹא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יָת צִפְיָרָא בְּמִדְבָּרָא:	וַנִּשָּׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גִּזְרָה וַיִּשְׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּר:	22
23	And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.	וַיַּעֲזֹב אַחֲרָיו לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּשְׁלַח יָת לְבוּשֵׁי בּוּצָא דְּלִבָּשׁ בְּמִיעֲלִיָּה לְקוֹדֶשֶׁת וַיַּצְנַעְנוּן תַּמָּן:	וּבָא אַחֲרָיו אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:	23

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' בהיכל. ומה תלמוד לומר ויבא, לפי שהזהב הזהב על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפניו והזהב, ובמחנות המזבח הזקיקו לנאח מן המזבח ולחוך, ויתחיל מקרן מזרחית לפונית (יומא נח): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לתוך זה (יומא נז):

(19) והזהב עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות בלבוש על קרנותיו, מזהב הזהב על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לבא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אתמול (יומא סו):

(23) ובא אחריו אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לב), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולבוש בגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחמה שהקטיר בה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולבוש בגדי זהב למימד של בין הערצים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימיים וקטרת של מחמה בצגדי לבן, ואילו ואלו העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחמה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של בין הערצים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, ושלח את השעיר במדבר, וקטן את צפורי וגו', וקטן את עזרה את עלתו וגו', ואת חלב הספוא וגו', וכל הפרשה עד ופארי כן יבוא אל המזבח, ואחר כך יבא אל: והניחם שם. מלמד שטעוניהם גזירה, ולא ישתמש בזה ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יב):

24	And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.	וְיִסְחִי יָת בְּשָׂרָהּ בַּמָּיָא בְּאַתָּר קָדִישׁ וְיִלְבָּשׁ יָת לְבוּשֹׁהִי וְיַפְזֹק וְיַעֲבִיד יָת עַלְתִּיהּ וְיַת עַלְת עַמָּא וְיַכְפֹּר עַלְוֵהּ וְעַל עַמָּא:	וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת הָעָם:	24
25	And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.	וְיָת תַּרְבִּי חֲטוֹתָא יִסִּיק לְמִדְבָּחָא:	וְיָת חֶלֶב הַחֲטָאת יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:	שלישי (שני)
26	And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְדַמּוּבִיל יָת צִפְרָא לַעֲזָאזֵל יַצְבֵּעַ לְבוּשֹׁהִי וְיִסְחִי יָת בְּשָׂרָהּ בַּמָּיָא וּבְתַר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:	וְהַמְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר לַעֲזָאזֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:	26
27	And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.	וְיָת תּוֹרָא דְחֲטָאתָא וְיָת צִפְרָא דְחֲטָאתָא דְאִתְעַל מִדְמָהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא וְיִתְפָּקוּן לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיִקְדוּן בְּנוֹרָא יָת מִשְׁפָּהוֹן וְיָת בְּשָׂרָהוֹן וְיָת אוֹכְלָהוֹן:	וְאֵת פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וְאֵת שְׂעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֹרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם:	27
28	And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְדַמּוּקִיד יִתְהוֹן יַצְבֵּעַ לְבוּשֹׁהִי וְיִסְחִי יָת בְּשָׂרָהּ בַּמָּיָא וּבְתַר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:	וְהַשְׂרֹף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:	28
29	And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.	וְיִתְּהִי לְכוֹן לְקִיָּם עָלֵם בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה בַּעֲשָׂרָא לִירְחָא תַעֲנֹזוּן יָת נַפְשָׁתְכוֹן וְכָל עַבִּידָא לֹא תַעֲבִידוּן יַצִּיבִיא וְגִירִיא דִּיתְגִּירוּן בִּיעֵיכוֹן:	וְהִיתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִיזוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִרח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	29

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולזשם שכשהוא מְשָׁה מזגדי זהב לזגדי לזן טעון טבילה, שנאומה טבילה פשט זגדי זהב שעבד בהן עבודה חמיד של שחר ולזש זגדי לזן לעבודה היום וכאן למדנו שכשהוא מְשָׁה מזגדי לזן לזגדי זהב טעון טבילה (שם לז). במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא הייתה בגג בית הפְּקֻדָּה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה הייתה בחיל (שם ל). ת"כ פרק י, ח). ולבש את בגדיו. שמנה זגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה בְּזֹאת יֵצֵא אֶהְלֵךְ וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמִאֵת עֶדְתְּךָ יִשְׁרָאֵל וגו': (25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החינוך, דאלו צפנימי כתיב לא תעלו עליהם טקטת וְזֶה וְעֹלָה וּמִנְחָה (שמות ל). (27) אשר הובא את דמם. להיכל לְפָנַי ולפנים:

30	For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.	כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לַטְהָר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:	אֲרִי בְיוֹמָא הַדִּין יִכָּפֵר עֲלֵיכֻן לְדַכָּאָה יִתְכֻן מִכָּל חוּבֵיכֻן קֳדָם יְיָ תִּדְכֻן:
31	It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.	שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֲקַת עוֹלָם:	שָׁבָא שְׁבָתָא הִיא לְכֻן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשָׁתְכֻן קַיָּם עָלָם:
32	And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.	וְכַפֵּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת־יָדוֹ לַכֹּהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבָּשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:	וְיִכָּפֵר כְּהֵנָא דִּירֵבִי יִתִּיה וְדִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה לְשִׁמְשָׁא תַּחֲוֹת אָבוּהִי וְלִבָּשׁ יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא לְבוּשֵׁי קוֹדֶשָׁא:
33	And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.	וְכַפֵּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקָּהָל יִכָּפֵר:	וְיִכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קוֹדֶשָׁא וְעַל מִשְׁכָּן זִמְנָא וְעַל מִדְּבָחָא יִכָּפֵר וְעַל כְּהֵנָא וְעַל כָּל עַמָּא דִּקְהָלָא יִכָּפֵר:
34	And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.	וְהָיְתָה־זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)	וְתִהִי דָא לְכֻן לְקַיָּם עָלָם לְכַפְרָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חוּבֵיהֻן חֲדָא בְּשָׂתָא וְעַבְד כְּמָא דְּפִשְׁדִּי יְיָ יֵת מֹשֶׁה:
XVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
2	Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:	מַלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן דִּין פְּתִגְמָא דְּפִשְׁדִּי יְיָ לְמִימַר:

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרח ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה צהרן הוצרך לומר צכהן גדול הצא אחרי שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ ס), והם כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילן, שצימיו נגזרו לנחית של שמן המשחה (יומא נז:). לכהן תחת אביו. ללמד שאם צנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לובשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

3	What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,	אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׂב אוֹ-עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: גִּבֹּר גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דִּיבּוֹס תּוֹר אוֹ אֲמֹר אוֹ עֵז בַּמִּשְׁרִיתָא אוֹ דִּיבּוֹס מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא: לַמַּחֲנֶה:
4	and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.	וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוֹ לְהִקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחֹשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפַךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: וְלִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא אֵיתִיָּה לְקַרְבָּא קוֹדֶשֶׁת קָדָם יְיָ קָדָם מִשְׁכָּנָא דִּי דָּמָא יִתְחַשֵּׁב לְגוֹבְרָא הַהוּא דָּמָא אֲשֶׁר וַיִּשְׁתִּיץ אֲנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמִּיהָ:
5	To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.	לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַהֲבִיֵּאם לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זֹבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם: בְּדִיל דִּינִיתוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דְּבַחֲהוֹן דְּאִנּוּן דְּבַחֲהוֹן עַל אִפִּי חֲקֵלָא וַיִּתְּנוּן לְקָדָם יְיָ לְתַרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לִוְת פְּהִנָּא וַיַּכְסוּן נְכֹסֶת קוֹדֶשֶׁת קָדָם יְיָ יִתְהוֹן:
6	And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.	וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת-הַדָּם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב לִרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּזְרוֹק כְּהֵנָּא יֵת דָּמָא עַל מִדְּבַחָא דִּי בְּתַרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּסִּיק תַּרְבָּא לְאַחַקְבָּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יְיָ:
7	And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations. .	וְלֹא-יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לְשָׁעִירִם אֲשֶׁר זָנִים אַחֲרֵיהֶם חֲקַת עוֹלָם תִּהְיֶה-זֹּאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: וְלֹא יִדְּבַחוּן עוֹד יֵת דְּבַחֲהוֹן לְשִׁידִין דְּאִנּוּן טַעַן בְּתַרִּיהוֹן קַיָּם עֲלֵם תַּחֲי דָּא לְהוֹן לְדַרְיָהוֹן:
8	And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,	וְאָלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר אֲשֶׁר-יִגּוֹר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זֶבֶח: וְלִהוֹן תִּימַר גִּבֹּר גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵיָא דִּיתְגִּיירוּן בִּינִיהוֹן דִּיִּסִיק עֹלָתָא אוֹ נְכֹסֶת קוֹדֶשֶׁתָא:

חמישי (שלישי)

- (3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכחוז מדצר, שנאמר להקריז קרצן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז:):
 (4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרבות את הזורק דמים בחוץ (שם):
 (5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזבוח:
 (7) לשעירם. לשדים, כמו וּשְׁעִירִים וְקִדְדוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):
 (8) אשר יעלה עלה. לחייב על המקטיר איזרים בחוץ, (עי' צרא"ס) כשומט בחוץ, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט:):

- 9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people. וְאֵל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאֲנֹו לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ:
- 10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people. וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל-דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנֶפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת-הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:
- 11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל-נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי-הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יְכַפֵּר:
- 12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood. עַל-כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל-נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא-תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא-יֹאכַל דָּם:
- 13 And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust. וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצּוֹד צִיד חַיָּה אוֹ-עוֹף אֲכָל צִיד אֶת-דָּמֹו וְכִסָּהּ בְּעָפָר:
- 14 For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off. כִּי-נֶפֶשׁ כָּל-בָּשָׂר דָּמֹו בְּנֶפֶשׁוֹ הוּא וְאָמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל-בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל-בָּשָׂר דָּמֹו הוּא כָּל-אֹכְלוֹ יִכְרַת:

- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
 (10) כל דם. לפי שנאמר צנפש יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריעות ד): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו:
 (11) כי נפש הבהר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נחתיו על המוצח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:
 (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד):
 (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אווין ותרגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל צד אלא צהומנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, צ): אשר יאכל. פטו לטמאים:
 (14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו צמקוס הנפש שהנפש תלויה צו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם

15	And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.	וְכָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נֶבֶלָה וְטֶרֶף בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְטָהָר:	וְכָל אִנֶּשׁ דִּי יִכּוֹל וְנִבְלָה וְתִבְרָא בְּיַבְיָא וּבְגִיזְרִיא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי בַמַּיָא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְזָא וַיִּדְכִּי:
16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׁרָו לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)	וְאִם לֹא יִצְבַּע וּבִשְׁרִיה לֹא יִסְחִי וְיִקְבִּיל חֻבִּיָּה:
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אָנָּה יִי אֱלֹהֵכֶן:
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יֹשְׁבֹתֶם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתִיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	כַּעֲבָדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְמִצְרַיִם דִּיתִיבְתוּן בָּהּ לֹא תַעֲבֹדוּן וְכַעֲבָדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְכְנַעַן דְאַנָּה מַעֲלִי תִכּוֹן לְתַמָּן לֹא תַעֲבֹדוּן וּבְנִמּוּסֵיהוֹן לֹא תִתְּכֹן:
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת-מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת-חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לֵלְכֶת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	יֵת דִּינֵי תַעֲבֹדוּן וְיֵת קִנְיֵי תִשְׁרֹן לְהִלְכָא בְּהוֹן אָנָּה יִי אֱלֹהֵכֶן:

ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:
(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצלת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כהן מטמאה באכילתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה:
(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים צנצלות:
(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקצלתם עליכם מלכותי, מעתה קצלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו סופן לנאק בעריות זימי עזרא, לפיכך צא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גזור עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר:
(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אמר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טקטואות ואקטואות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמו חכמים:
(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בחורה צמשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרון: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרון, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חויר, ולבישת שטנזו, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אחס רשאים להפטר: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדיים:

5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱדָם וְחִי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	וְחָטְרוּן יִתְּקִימוּ וְיִתְּקִימוּ יְחִי בָהֶן יְחִי אֲנִי יְהוָה: (ס)
6	None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.	אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בְּשָׁרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)	גִּבְרָה גִבְרָה לְכָל קָרִיב בְּשָׁרָהּ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)
7	The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה אִמְּךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה אִמְּךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)
8	The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁתְּ־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אִשְׁתְּ־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ דִּאֲבִיךָ הִוא: (ס)
9	The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .	עֲרוֹת אָחֻתְךָ בֶּת־אָבִיךָ אוֹ בֶּת־אִמְּךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרוֹת אָחֻתְךָ בֶּת־אָבִיךָ אוֹ בֶּת־אִמְּךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)
10	The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.	עֲרוֹת בֶּת־בְּנֶךָ אוֹ בֶּת־בָּתְּלָהּ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ כִּי עֲרוֹתָהּ הִנֵּה: (ס)	עֲרוֹת בֶּת־בְּנֶךָ אוֹ בֶּת־בָּתְּלָהּ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ אֲרִי עֲרוֹתָהּ אֲנִי: (ס)
11	The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת בֶּת־אִשְׁתְּ־אָבִיךָ מוֹלְדֶת אָבִיךָ אָחֻתְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרוֹת בֶּת־אִשְׁתְּ־אָבִיךָ מוֹלְדֶת אָבִיךָ אָחֻתְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)

- (5) ושמרתם את חקותי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב זהם (ת"כ ש"ס יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרש"א ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הזה, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מות: אני ד'. נאמן לשלם שכר:
- (6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ד'. נאמן לשלם שכר:
- (7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן ערות אביך (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביך, אף כאן אשת אביך: וערות אבך. להציא אמו שאינה אשת אביך:
- (8) ערות אשת אביך. לרצות לאחר מיתה:
- (9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמעו: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יבמות כג), כגון ממזרת או נתינה:
- (10) ערות בת בנך וגו'. צנתו מאנוסו הכתוב מדבר (סנהדרין עו), וצנתו צנתו מאשמו או למדין מערות אשה וצנתו שנאמר צנתו לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצנתך, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוה מגזרה שוה, (במסכת יבמות ג).
- (11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צנת אשת אביך, צראויה לקידושין (יבמות כג):

12	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.	עֲרוֹת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה שָׂאֵר אָבִיךָ הוּא: (ס) עֲרִית אַחַת אֲבוֹךָ לֹא תִגְלִי קְרִיבַת אֲבוֹךָ הִיא:
13	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.	עֲרוֹת אֲחוֹת־אִמְךָ לֹא תִגְלֶה כִּי־שָׂאֵר אִמְךָ הוּא: (ס) עֲרִית אַחַת אִמְךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי קְרִיבַת אִמְךָ הִיא:
14	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.	עֲרוֹת אֲחִי־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דִּדְתָּהּ הוּא: (ס) עֲרִית אַחֲבוֹךָ לֹא תִגְלִי לְאִתְּתִיהָ לֹא תִקְרַב אֶתָּה אֲחֲבוֹךָ הִיא:
15	Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת כְּלִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אִשְׁתִּי בְנִי הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס) עֲרִית כְּלִתָּהּ לֹא תִגְלִי אֶתָּה בְּרִיךְ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ:
16	Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁת־אֲחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אֲחִיךָ הוּא: (ס) עֲרִית אֶתָּה אֲחוֹךָ לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָ דְאֲחוֹךָ הִיא:
17	Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.	עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בִּת־בְּנֶיהָ וְאֶת־בִּת־בָּתְּלָהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה הֵנָּה זִמָּה הוּא: עֲרִית אֶתָּהּ וּבִתָּהּ לֹא תִגְלִי יֵת בֵּת בְּרָהּ וְיֵת בֵּת בִּתְּלָהּ לֹא תִסַּב לְגִלְעָה עֲרוֹתָהּ קְרִיבָן אֲנִין עֵיצַת חֲטָאִין הִיא:
18	And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.	וְאִשָּׁה אֶל־אֲחִתָּהּ לֹא תִקַּח לְצַדִּיר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עֲלֶיהָ בַּחַיָּיהָ: וְאֶתָּהּ עִם אֲחִתָּהּ לֹא תִסַּב לְאֶעְקָא לָהּ לְגִלְעָה עֲרוֹתָהּ עֲלֶיהָ בַּחַיָּיהָ:
19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדָּת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ: וְלֹאֲתָהּ בְּרִיחוֹק סְאוֹבְתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרוֹתָהּ:
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וְאֶל־אִשְׁתִּי עֲמִיתִי לֹא־תִתֵּן שְׁכִבְתָּהּ לְזָרַע לְטִמְאָה־בָּהּ: וּבִאֲתָת חֲבֵרְךָ לֹא תִתֵּן שְׁכִיבְתָּהּ לְזָרַע לְאִסְתַּאֲבָא בָּהּ:

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערומו, אל אשתו לא תקרצ:
 (15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא צניע לזנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
 (17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכחוש אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות 15), לכך נאמר לא תקם, לשון קיחה, וכן לענין העונש הַשָּׂר: יקם את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר לישא בתה: שארה הנדה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כתרגומו עַלֵּת קָטָאִין, שיכרך יועץ לחטוא:
 (18) אל אחותה. שמהן כחמה (קידושין כ:): לצרר. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יצמות ח:):

21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא-תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֶּלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	21
22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְאֶת-זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי וְיִת דְּכוּרָא לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעֵבָא הִיא:	22
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל-בְּהֵמָה לֹא-תִתֵּן שְׁכָבְתֶּךָ לְטַמְּאָתָהּ וְאִשָּׁה לֹא-תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרַבְּעָה תָּבֵל הוּא:	23
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	אֲלֹהֵי-טִמְאָו בְּכָל-אֱלֹהֵי כִּי בְּכָל-אֱלֹהֵי נִטְמָאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם:	24
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וַאֲפָקַד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתִּקָּא הָאָרֶץ אֶת-יֹשְׁבֵיהָ:	25
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וּשְׁמַרְתֶּם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזֻלָּה וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	26
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אַנְשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ:	27
28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקֵּא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַכֶּם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם:	28

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעבירים את הניצנים בגלגול צינן שתי מדורות האש (סנהדרין 57:). לא תתן. זו היא מסירתם לכומרים: להעביר למלך. זוהי העבירה האש:

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סבליס (ישע"י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון בליה וערצוב, זרע אדם וזרע בהמה:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזן מלך שהאכילהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עבירה. ומרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:

29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל אֲרֵי כָל דִּיעֲבִיד מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:	29
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	פ'
		וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 154. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 181.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	קדשים טו
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.	דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדֻת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.	אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	3
4	Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.	אֶל-תִּפְנוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאֶל-הֵיחָלָם מִסִּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צמשמע (צ"ק לז).
(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. האם תטמאו איני אלהיכם, ואתם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בצם, ואתם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:
(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הווי פרושים מן העריות ומן העצירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר סו, ו), אשה זנה ופללה וגו' (ויקרא כא, ו), חני ה' מקדשכם. (ת"כ פרשתא, ח, א) ולא יסלל וקרעו חני ה' מקדשו (שם פסוק טו). קדשים יהיו (שם פסוק ו), אשה זנה ופללה וגו' (שם פסוק ז):
(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכס תיראו אביו ואמו, זהו פשוט. ומדרשו (ת"כ סו ג קידושין ל:). אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים חס לאב, לפי שגלוי לפניו שהזן אביו יותר מאביו, וזהו פשוט. וצדקו הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהזן מכד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו דברים (קידושין לא). ואת שבתותי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לז): אני ה' אלהיכם. אתה ואבך חייבים בצדודי (יצמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לבטל את דברי (צ"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו קדו, מאכיל ומשקה, מלביש ומגעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא):

5	And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.	וְאִרִי תִקְסֹן נִכְסֹת קֹדֶשִׁין קֹדֶם יְיָ לְרַעְוָא לְכוֹן תִּקְסֹנִיָּה:	וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרַצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֵהוּ:	לוי
6	It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	בְּיוֹמָא דִּיתְנַכִּיס וּתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וּדְּשִׁתְּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוּרָא יִתְּקַד:	בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֹאכַל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֶף:	6
7	And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	וְאִם אֶתְאָכְלָא יִתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לָא יְהִי לְרַעְוָא:	וְאִם הֹאכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לָא יִרְצָה:	7
8	But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְדִיִּכְלִיָּה חֻבִּיָּה יִקְפִּיל אִרִי יֵת קֹדֶשָׁא דִּיִּי אַחִיל וְיִשְׁתִּיִצִי אַנְשָׁא הֵהוּא מֵעַמִּיָּה:	וְאֹכְלֵי עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי-אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיָּה:	8
9	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.	וּבְמַחְצְדְּכוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעֲכוֹן לָא תִשְׁיִצִי פְתָא דְּחֻקְלָהּ לְמַחְצַד וּלְקַטָּא לָא תִּלְקִיט:	וּבְקַצְרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרָצְכֶם לָא תְכַלֶּה פָּאת שְׂדֶךְ לְקַצֹּר וְלִקֵּט קְצִירָהּ לָא תִּלְקֹט:	9
10	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.	וּבְרִמְךָ לָא תַעְלִיל וְנִתְרָא דְּבְרִמְךָ לָא תִּלְקִיט לְעַנְיִי וּלְגִיּוּרֵי תִּשְׁבּוּק יִתְּחוּן אֲנָא יְיָ אַלְהֵיכֹן:	וּבְרִמְךָ לָא תַעְוֹלֵל וּפִרְט כְּרִמְךָ לָא תִּלְקֹט לְעַנְי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	10

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (ת"כ שס י) אלילים לשון אל, כלל הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אחת פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו להם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אזל לאחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יהיה לך (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתך אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקצוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם גדר או נקצה צח קקצנו וגו' (ויקרא ז, טז): לרצונכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי' צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:). מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שיטכין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקצעתו לכם כבר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִשְׁרֹץ צח שְׁלֵמִי וגו' (ויקרא שס, יח), תנהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והקפיש האכלת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִּשָּׂא (שס), ממנו ולא מחצירו, יאל הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זבחים כט:). פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים קליהם (ישעי' סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צנות גמור הכתוב מדבר ואינו עושו כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעט הכתוב, וזהו צנות גמור מדבר (זבחים כח:), וזמנסת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שזה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שניח פאה בסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׁאֵלִים הנושרים בשעת קצירה אחת או שנים, אזל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעולל. לא תטול עוללות שבהוהו ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קָתַף ולא נָטַף (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט כרמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת צבירה: אני ה' אלהיכם. דין להפרע, ואיני גוצה מכם אלא נפשות, שנאמר אל

11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְחֲשׂוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְדְּבוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּחֵבְרִיתוֹ:	ישראל
12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וְלֹא תִשְׁבַּעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֶר וְלֹא תִשְׁתַּבְּעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	12
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פַּעֲלַת שָׂכִיר אֶתְּךָ עַד־בֹּקֶר:	13
14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	14
15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא תַעֲשׂוּ עוֹלָ' בַּמִּשְׁפָּט לֹא תִשָּׂא פָנֶי־דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל בְּצִדִּיק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ:	שני (חמישי)

תִּגְזֹל דָּל וגו', פ' ה' יריב ריבס וגו' (משלי כב, ככג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתחצ"ד (סנהדרין פו). ולא תכחשו. לפי שנאמר וְכַחֲשׂוּ (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּעַע עַל שֹׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבועו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבועו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹן (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכוונין, ת"ל ולא תשבועו בשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לא תעשק. זה הכוזב שזכר שכי (ת"כ פרשתא ז): לא תלין. לשון נקבה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכחוש מדבר, שיניאמו משקעה חמה, לפיכך זמן גבוה שזכר כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר ולא תבוא עֲלֵיו הַשֶּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בבא מציעא קי:), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גבוה שזכר כל היום, לפי שנתנה תורה זמן לזבל הבית עונה, לזקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר דַּעֲמָךְ לֹא תֹאֵר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צחיים אף כל שהוא צחיים, ולא המת שאינו צחיים (ת"כ ס' יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דדבר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חומר, ואם עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמיט ולומר לטובה נתכוונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצריות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. למד שהדיין המקלל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרש, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר פ' תועבת ה' עול כל עשה עול (דברים כה, טו), והתועבה קרויה שקץ וחרש, שנאמר וְלֹא תִבְיֹא תוֹעֵבָה אֶל בְּיָתְךָ וְרֵיטְךָ שָׂמָה שֶׁקֶץ תִּשְׁקָצְנוּ וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אוננו דדין ונמנא מתפרנס צנקיות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך

16	Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.	לֹא־תֵלֵךְ רֵכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה:	לֹא תִכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמֶּךָ לֹא תִקּוּם עַל דָּמָא דְחִבְרָךְ אֲנָא יְיָ:
17	Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.	לֹא־תִשְׁנֹא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטָא:	לֹא תִשְׁנִי יָת אָחוּךְ בְּלִבְךָ אוֹכְחָא תּוֹכַח יָת חִבְרָךְ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילִיָּה חוֹבָא:
18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא־תִקֶּם וְלֹא־תִטֹּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹךָ אֲנִי יְהוָה:	לֹא תִקּוּם וְלֹא תִטֹּר דְּבָבו לְבְנֵי עַמְךָ וְתִרְחַמִּיה לְחִבְרָךְ פּוֹתֶךָ אֲנָא יְיָ:
19	Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.	אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמְתָּךְ לֹא־תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שִׂדְךָ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְד שְׁעִטָּו לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ:	יָת קִימֵי תִטְרוּן בְּעִירְךָ לֹא תִרְבִּיב עִירוּבִין חֻקְךָ לֹא תִזְרַע עִירוּבִין וּלְבוּש עִירוּבִין שְׁעִטָּוִיא לֹא יִסַּק עָלֶיךָ:

אֲצִיִּישׁנו וְאֶרְאֶה צְדוּשָׁמו, עוֹנֵשׁ יֵשׁ צְדָכָה, לִכְךָ נֹאמֵר, וְלֹא תִהְיֶה פִּנִּי גְדוֹל: בְּצִדֵּק תִּשְׁפּוֹשׁ עִמִּיתְךָ. כַּמְשִׁמְעוּ. דְּזַר אַחֵר הוּא דִּן אֶת חֲצִירְךָ לִקְף זְכוּת:

(16) לֹא תֵלֵךְ רֵכִיל. אֲנִי אֹמֵר עַל שֵׁם שְׂכַל מִשְׁלַחֵי מַדְנִים וּמִסְפְּרֵי לִשׁוֹן הָרַע הוֹלְכִים צְבָתִי רַעִיָּה לְרַגֵּל מֶה יִרְאוּ רַע אִו מֶה יִשְׁמַעוּ רַע לְסַפֵּר צִשׁוֹק, נִקְרָאִים הוֹלְכֵי רֵכִיל, הוֹלְכֵי רֵגִילָה, אֲשֶׁפִּי־מִנְטָה צִלַּע"ו. וְרֹאִיָּה לְדַבְרֵי שֶׁלֹּא מִיִּזְנוּ רֵכִילֹת שְׁאִין כְּתוּב צִלַּשׁוֹן הַלִּיכָה. לֹא תֵלֵךְ רֵכִיל, הִלְכֵי רֵכִיל נִחְשָׁת וְצִרְזֵל (יִרְמִיָּה ו', כח), וְשֹׁאֵר לִשׁוֹן הָרַע אִין כְּתוּב צו הַלִּיכָה, מִלְּשָׁנִי צִפְסָתָר רַעֲהוּ (תְּהִלִּים קא, ה). לְשׁוֹן רַמְיָה (שֵׁם קכ, ז), לְשׁוֹן מִדְּצָרָת גְּדִלוֹת (שֵׁם יב, ד), לִכְךָ אֲנִי אֹמֵר, שֶׁהַלִּשׁוֹן הוֹלֵךְ וּמִרְגֵּל, שֶׁהַכֹּף נִחְלַפֵּת צִגִּימ"ל, שְׂכַל הָאוֹתִיּוֹת שְׁמוֹנָאִיהֶם מִמִּקּוֹם אֶחָד מִתְחַלְּפוֹת וְזוֹ וְזוֹ, צִי"ת צפ"א, וְגִימ"ל צכ"ף וְקו"ף, וְנו"ן צלמ"ד, וְזִי"ן צלד"י, וְכֵן וְיִרְגֵּל צַעֲדָךְ (שְׁמוֹנָל"ז יט, כח), רִגֵּל צִמְרָמָה לֹאמֵר עָלֶי רַעֲה, וְכֵן לֹא רִגֵּל עַל לְשָׁנו (תְּהִלִּים טו, ג), וְכֵן רוֹכֵל הַסּוֹחֵר וּמִרְגֵּל אַחֵר כָּל סוֹחֵרָה, וְכֵן הַמוֹכֵר צִשְׁמִים לְהַתְקַשֵּׁט בָּהֶם הַנָּשִׁים, עַל שֵׁם שְׁמַחֲזָר תַּמִּיד צִעִיִּירוֹת נִקְרָא רוֹכֵל, לִשׁוֹן רֹגֵל. וְתַרְגוּמוֹ לֹא תִכּוֹל קוֹרְצִין, כִּמוֹ וְאֶבְכִּי קִרְיָהוֹן דִּי יְהוּדָאִי (דְּנִיָּאל ג, ח), אֶכְל צִהוּ קוֹרְצָא צִי מִלְּכָא (צִרְכוֹת נח), נִרְאֶה צִעִיָּי שֶׁהִיא מִשְׁפָּטָם לֹאכּוֹל צְבִית הַמִּקְבֵּל דְּצִרְיָהֶם שׁוֹם הַלְעָטָה, וְהוּא גִמֵּר חוֹזֵק שֶׁדְּצִרְיוֹ מִקּוּיִימִים וּמַעֲמִידִם עַל הָאֲמִתּוֹ, וְאוֹתָהּ הַלְעָטָה נִקְרָאת אֲכִילַת קוֹרְצִין, לִשׁוֹן קִרְץ צִעִיָּיו (מִשְׁלִי ו, יג), שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ כָּל הוֹלְכֵי רֵכִיל לִקְרוֹץ צִעִיָּיהֶם וְלִרְמוֹז דְּצִרֵי רֵכִילֹתָן שֶׁלֹּא יִצִּינוּ שֹׁאֵר הַשּׁוֹמְעִים: לֹא תַעֲמוֹד עַל דַּם רֵעֶךָ. לְרֹאוֹת צִמִּיתָמו, וְאִתָּה יִכּוֹל לְהִזְלִי, כִּגוֹן טוֹבֵעַ צִנְהָר, וְחִיָּה אִו לִסְטִים צִאִים עָלָיו (ת"כ פֶּרֶק ד, ח סְנֵהֲדִין עג): אֲנִי ד'. נִאֲמָן לִשְׁלֵם שֹׁכֵר, וְנִאֲמָן לְהַפְרֵעַ:

(17) וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטָא. לֹא תִלְבִּין אֶת פְּנֵיו צִרְבִים (עֲרִכִין טו):

(18) לֹא תִקּוּם. אֲמֵר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי מִגֶּלֶךְ, אֲמֵר לוֹ לֹא, לִמְחַר אֲמֵר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי קִרְדוּמָךְ, אֲמֵר לוֹ אֲנִי מִשְׁאִילְךָ כִּדְרָךְ שֶׁלֹּא הַשְׁאִלְתָּנִי, וְזוֹ הִיא נִקִּימָה. וְאִיזוֹ הִיא נִטִּירָה, אֲמֵר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי קִרְדוּמָךְ, אֲמֵר לוֹ לֹא, לִמְחַר אֲמֵר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי מִגֶּלֶךְ, אֲמֵר לוֹ הֵא לָךְ וְאִינִי כְּמוֹתְךָ שֶׁלֹּא הַשְׁאִלְתָּנִי, וְזוֹ הִיא נִטִּירָה, שְׁנוֹטֵר הַאִיצִיה צִלְצוֹ אֵף עַל פִּי שֹׁאִינוֹ נֹקֵס (יומָא כג): וְאִהְיֶה לְרֵעֶךָ כַּמּוֹךְ. אֲמֵר ר' עֻקִּיבָה זֶה כָּלֵל גְּדוֹל צִתוֹרָה (ת"כ שֵׁם יב):

(19) אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ. וְאִלוֹ הֵן צִהֲמַתְךָ לֹא תִרְבִּיעַ כְּלָאִים וְגו', חֻקִּים אֵלּוֹ גְּזוּרוֹת מִלֵּךְ שְׁאִין טַעַם לְדַבְרֵי: וּבִגְד כְּלָאִים. לִמֶּה נֹאמֵר, לִפִּי שֶׁנֹּאמֵר לֹא תִצְטַשׁ שְׁעִטָּוִי קֶמֶר וּפְשָׁתִים יִקְרוּ (דְּצִרִים כב, יא), יִכּוֹל לֹא יִלְבַּשׁ גִּיזִי צִמֵּר וְאִנִּי צִשְׁתָּן, תִּלְמּוֹד לִוְמֵר בְּגַד, מִנִּין לְרִצּוֹת הַלְבָדִים, לְמוֹד לִוְמֵר שְׁעִטָּו, דְּצִר שֶׁהוּא שְׁעִטָּו וְטוּי וְנוֹ, וְאֹמֵר אֲנִי, נוֹן לִשׁוֹן דְּצִר הַנִּלְמָל וְשׁוֹזֵר זֶה עַם לְחִצְרוֹ, מִיִּשְׁטִי"ר צִלַּע"ו, כִּמוֹ סוּרִין לְגִזְאִי דְּאִיתָּהוֹן (מוֹעֵד קָטָן יב), שֹׁאֵנוּ מִפְּרָשִׁין לִשׁוֹן כְּמוֹשׁ, פִּלִּישְׁטֵר"א, וְלִשׁוֹן שְׁעִטָּו פִּירֵשׁ מִנְחָם, מִחֲצִרָתָא צִמֵּר וּפְשָׁתִים:

<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ שִׁכְבַּת-זָרָה וְהוּא שִׁפְחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְדָּהּ לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נָתַן-לָהּ בְּקִרְתָּהּ תִּהְיֶה לֹא יוֹמָתוֹ כִּי-לֹא חֲפָשָׁה:</p>	<p>20 וְאִישׁ כִּי-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ שִׁכְבַּת-זָרָה וְהוּא שִׁפְחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְדָּהּ לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נָתַן-לָהּ בְּקִרְתָּהּ תִּהְיֶה לֹא יוֹמָתוֹ כִּי-לֹא חֲפָשָׁה:</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>וַיָּבִיאוּ אֶת-אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם:</p>	<p>21 וַיָּבִיאוּ אֶת-אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם:</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>וַיִּכַּפֵּר עָלָיו כֹּהֵן בְּדָכְרָא דְאֲשָׁמָא קָדָם יי עַל חֻבַּתִּיהָ דְחָב וַיִּשְׁתַּבֵּק לַיהוָה מִחֻבַּתִּיהָ דְחָב:</p>	<p>22 וַיִּכַּפֵּר עָלָיו כֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p>
<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וְאֲרִי תִיעֲלוּן לְאָרְעָא וְתַצְבֹּן כָּל אֵילָן דְּמִיכָל וְתִרְחֲקוּן רַחֲקָא יֵת אֲבִיָּה תִלַּת שָׁנִין יְהִי לִכּוֹן מִרְחָק לְאַבְדָּא לֹא יִתְאַכִּיל:</p>	<p>שלישי טז 23 וְכִי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶם כָּל-עֵץ מֵאֲכָל וְעַרְלָתֶם עֲרֻלָּתוֹ אֶת-פְּרִיָּו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרָלִים לֹא יֵאָכֵל:</p>
<p>24 And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.</p>	<p>וּבִשְׁנָה רְבִיעִיתָא יְהִי כָל אֲבִיָּה קוֹדֵשׁ תוֹשְׁבֵיכֹן קָדָם יי:</p>	<p>24 וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל-פְּרִיָּו קֹדֶשׁ הַלּוּלִים לַיהוָה:</p>
<p>25 But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבִשְׁנָה חֲמִישִׁיתָא תֵּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>25 וּבִשְׁנָה חֲמִישִׁית תֵּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>

(20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צת חורין המאורסת לעצד עצרי שמוטר בשפחה הכתוב מדצר (כריתות יא.). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסמס פדיון בכסף (ת"כ פרק ה, גיטין לט.). או חפשה. צטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לזקק את הדצר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא.) למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והקלא ה' את מפקד וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושיה קידושין, הא אם חופשה, קידושיה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג.):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט.):

(23) וערלתם ערלתו. ואטמם אטמיתו, יהא אטום ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג), יכול אם הנגיעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב צו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודצר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֻנוּ: לֹא תִיכְלוּן עַל דָּמָא לָא תִנְחֲשׁוּן וְלֹא תַעֲנוּן:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רִאשְׁכֶּם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זְקָנְךָ: לֹא תִקְפוּן פְּתָא דְרִישְׁכוֹן וְלֹא תִחַבִּיל יָת פְּתָא דְדַקְנָךְ:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשַׁרְט לִנְפֶשׁ לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרֹכֶם וּכְתָבֶת קַעֲקַע לֹא תַתֵּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְהוָה: וְחַבּוּל עַל מִית לֹא תַתֵּנוּן בְּבִשְׂרֹכֶן וְרוֹשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתֵּנוּן בְּכוֹן אָנָּא יי:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אֶל-תַּחֲלִל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמִלָּאָה הָאָרֶץ זִמָּה: לֹא תַחֲלִל יָת בִּרְתֶּךָ לְאַשְׁוִיּוּתָהּ וְלֹא תַטְעִי אָרֶעָ וְתַתְמְלִי אָרֶעָ עֵיצָת חֲטָאִין:	29
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה: יָת יוֹמֵי שַׁבְּיָא דִּילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּן דְּחִלִין אָנָּא יי:	30
31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	אֶל-תִּתְּנוּ אֶל-הָאֵבֶת וְאֶל- הַיִּדְּעֹנִים אֶל-תִּבְקְשׁוּ לְטִמְאַה בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תִתְּנוּן בְּתַר בְּדִין וּזְכוּרוּ לֹא תִתְּבַעוּן לְאַסְתָּאבָא בְּהוֹן אָנָּא יי אֱלֹהֵיכֶם:	31

(25) להוסיף לכם תבואתו. המזנה הזאת שחשמורה היה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מזכר לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מאטער צו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש בסנהדרין, (סג). אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחלל נפשה, ועוד הרצה: לא תבאשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פחו נפלה מפיו, כזי הפסיקו דרך (סנהדרין סה): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחליל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאח (סנהדרין סו):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה צדעיו לאחוריו אונן ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחוריו אונני עקרי שערו למעלה מצדעיו הרצה: פאת זקנך. סוף הזקן וגבוליו, והן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חזור שני הלחיים יחד (שס כ:):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שס כא): קעקע. לשון והקע אוקס (צמד צר כה, ד), והוקענוס (שמואל א-ב כא, ו), מוחצין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצא מחוקין ומחוצין בקרקע, פורפו"יינט בלע":

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוסר צמו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו). ולא תזנה הארץ. אם אמה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן צמוסר אחר ולא בצרצכס, וכן הוא אומר וינקעו קציצים וגו' (ירמיה ג, ג):

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צמקלו ולא צמנעלו וצאפונדמו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו:). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שצמותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דוחה שבת (יצמות ו):

(31) אל תפנו אל האבובות. אזהרה לבעל אוז וידעוני (סנהדרין סה). בעל אוז זה פיתוס המדבר משחיו, וידעוני מכניס עינס חיה ששמה ידוע למוך פיו והעינס מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים צס, שאם תעסקו צס אתם מוטמאין לפני ואני מתעצ אמתכס: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם וְהִדַּרְתָּ פָנֶיךָ זָקֵן וַיִּרְאֶתָ מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	מִן קֶדֶם דָּסָבֵר בְּאוֹרֵיתָ תִּקּוּם וְתִהְיֶה אִפִּי סָבָא וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי־יִגְוֹר אִתְּךָ גֵר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנֶה אֹתוֹ:	וְאִרִי יִתְגַּיֵּר עִמָּכֶם גִּיּוֹרָא בְּאַרְעֲכֶם לֹא תוֹנוּן יִתִּיָה:
34	The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כְּאֶזְרַח מִמֶּם יְהִי לָכֶם תִּגְרוֹ הֵגֵר אִתְּכֶם וְאַהֲבֵת לוֹ כְּמוֹדֵ כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאַרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	כִּי־צִיבָא מִנְכֶּם יְהִי לְכוֹן גִּיּוֹרָא דִּיתְגַּיֵּר עִמָּכֶם וְתִרְחַם לִיָה כְּוֹתֵךְ אִרִי דִּיִּירִין חֲוִיתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶם:
35	Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפֵּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוֹרָה:	לֹא תַעֲבִידוּן שָׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכְלִתָא:
36	Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.	מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק אֲבִנֵי־צֶדֶק אֵיפֹת צֶדֶק וְתִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאַרֶץ מִצְרַיִם:	מוֹזְנָאן דְּקִשׁוּשׁ מִתְקָלִין דְּקִשׁוּשׁ מִכִּילִין דְּקִשׁוּשׁ וְהִינִין דְּקִשׁוּשׁ יְהוֹן לְכוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶם דְּאִפִּיקוּת יִתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:
37	And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.	וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)	וְתִטְרוּן יֵת כָּל קִמִּי וְיֵת כָּל דִּינִי וְתַעֲבִידוּן יִתְהוֹן אֲנִי יְיָ:
XX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ו. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך (שם):

(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודה כוכבים, ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שנחנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול במשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר צמדה הרי הוא כמקלל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים בדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל בחרב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (ב"מ סא: צבא צתא פט:). במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיצש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצנחתי במזרים בין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלותיו במלח להונות את הבריות שאין מכירים בהם (ב"מ סא:):

<p>Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הֹגֵר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמִלֵּךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֲבָן:</p> <p>וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גֵּבֶר גֵּבֶר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־גֵּיזְרִיָּא דִּי־תִגְדְּרוּן בְּיִשְׂרָאֵל דִּיתִין מִזֶּרְעִיהָ לְמִלְכָּא אֲתַקְטֵלָא יִתְקַטִּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהָ בְּאֲבָנָא:</p>	<p>2 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הֹגֵר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמִלֵּךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֲבָן:</p>
<p>I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לְמִלֵּךְ לְמַעַן שְׁמָא אֶת־מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי:</p> <p>וְאֲנִי אֶתֵּן אֶתֵּן יָת רֹגְזִי בְּאֲנָשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמִּיהָ אֲרִי מִזֶּרְעִיהָ יִהְיֶה לְמוֹלֵךְ בְּדִיל לְסַאבָּא יָת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחֲלָא יָת שְׁמָא דְקֹדֶשִׁי:</p>	<p>3 וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לְמִלֵּךְ לְמַעַן שְׁמָא אֶת־מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי:</p>
<p>And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְפָּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יָת עֵינֵיהֶן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיהָב מִזֶּרְעִיהָ לְמוֹלֵךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטִיל יְתִיהָ:</p> <p>וְאִם מִכְפָּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יָת עֵינֵיהֶן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיהָב מִזֶּרְעִיהָ לְמוֹלֵךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטִיל יְתִיהָ:</p>	<p>4 וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בִּתְתּוֹ מִזֶּרְעוֹ לְמִלֵּךְ לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ:</p>
<p>then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשֶׁנִּי אֲנִי אֲנִי יָת רֹגְזִי בְּגוֹבְרָא הַהוּא וּבְסַעֲדוֹהִי וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ וְיָת כָּל דְּטָעֹן בְּתִרְוָהּ לְמַטְעִי בְּתֵר מוֹלֵךְ מִגּוֹ עַמֵּיהֶן:</p> <p>וְאֲשֶׁנִּי אֲנִי אֲנִי יָת רֹגְזִי בְּגוֹבְרָא הַהוּא וּבְסַעֲדוֹהִי וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ וְיָת כָּל דְּטָעֹן בְּתִרְוָהּ לְמַטְעִי בְּתֵר מוֹלֵךְ מִגּוֹ עַמֵּיהֶן:</p>	<p>5 וְשִׁמַּתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֵתוֹ כָּל־הַזִּנִּים אַחֲרָיו לַזִּנוֹת אַחֲרֵי הַמִּלֵּךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאֲנִשׁ דִּיתְפָּנִי בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרוֹ לְמַטְעִי בְּתִרְוָהּ וְאֲתִין יָת רֹגְזִי בְּאֲנָשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמִּיהָ:</p> <p>וְאֲנִשׁ דִּיתְפָּנִי בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרוֹ לְמַטְעִי בְּתִרְוָהּ וְאֲתִין יָת רֹגְזִי בְּאֲנָשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמִּיהָ:</p>	<p>6 וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־חֵידֵדְעִים לַזִּנֹּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בְּנִפְשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>

- (2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לצבית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עם שבגינו נצרכות הארץ, דבר אחר עם שעתידין לירש את הארץ על ידי מנזות הללו (ס):
- (3) אתן את פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (שם יצ): באיש. ולא בצבור, שאין כל הצבור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צנו וצנו צאס (דברים יח, י), צנו וצנו צנו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למלך (ת"כ פרשתא ד, 1), זרע פסול מנין, ת"ל צחמו מזרעו למולך (שם ז. סנהדרין סד): למען שמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):
- (4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו צדצר אחד סוף שיעלימו צדצרים הרצה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:
- (5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שבועות לט). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמשפחתו, יכול יהיו כל המשפחה צהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו צהכרת ולא כל המשפחה צהכרת אלא ציסורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבדות אלילים שעבדה צכן (ת"כ שם טו), ואפילו אין זו עבדותה (סנהדרין סד):

7	Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.	וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְהִתְקַדְשׁוּ וְהָיוּ קְדִישִׁין אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶן:
8	And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְשְׁכֶם: וְשָׁמְרוּ יְת קִמִּי וְתַעֲבִדוּ יְהוָה אֲנִי יְיָ מְקַדְשְׁכֶן:
9	For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.	כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמָיו בּוֹ: אֲרִי גֹבֵר גֹּבֵר דִּילוּט יְת אָבוּהִי וְיְת אִמִּיהּ אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִיל אָבוּהִי וְאִמִּיהּ לֹט קַטְלָא חַיִּיב:
10	And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת: וְגֹבֵר דִּיגוּף יְת אֶתְתּוֹ דִּיגוּף יְת אֶתְתּוֹ חֲבֵרִיהּ אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִיל גִּיּוֹפָא וְגִיּוֹפָתָא:
11	And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרֹוֹת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם: וְגֹבֵר דִּישְׁכּוֹב יְת אֶתְתּוֹ אָבוּהִי עֲרֹוֹתָא דְאָבוּהִי גְלִי אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִלוּ תַרְוֵיהוֹן קַטְלָא חַיִּיבִין:
12	And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תִּבְל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם: וְגֹבֵר דִּישְׁכּוֹב יְת כַּלְתִּיהּ אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִלוּ תַרְוֵיהוֹן תִּבְלָא עֲבִדוּ קַטְלָא חַיִּיבִין:
13	And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם: וְגֹבֵר דִּישְׁכּוֹב יְת דְּכוּרָא מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעֵבָא עֲבִדוּ תַרְוֵיהוֹן אֶתְקַטְלָא יְתִקְטִלוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:
14	And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and she; that there be no wickedness among you.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־אִמָּהּ זִמָּה הִוא בְּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאֶתְתָּהּ וְלֹא־תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם: וְגֹבֵר דִּישְׁכַּב יְת אֶתְתָּא וְיְת אִמָּהּ עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוֹרָא יוֹקְדִין יְתִיהּ וְיְתִיהוֹן וְלֹא תִהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:
(9) אביו ואמו קלל. לרצות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם צם, ולמדנו מאוב וידעוני שנאמר צם צאצן ירגמו אותם דמיהם צם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דָּמָו בְּרָאשׁוֹ (יהושע ז, יט), חֵין נַעַשׂ עַל מִיתָתוֹ, אֵלֵא הוּא, שֶׁהוּא גֵרֵם לַעֲזָמוֹ שְׁיִיבָהּ:
(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל חיו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנואף והנואפת. כל מיתה האמורה בתורה סתם, אינה אלא חנק:
(12) תבל עשו. גנאי. ליטא אחרינא מבגללין זרע האב צורע הבן:
(13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה:):

15	And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.	וְגִבֹּר דִּיתִין שְׁכֹבְתִיהָ בְּבִיעֶרָא אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִיל וְיִת בְּעִירָא תִקְטִילון:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתוֹ בְּבִהֶמָה מֹות יוּמָת וְאֶת־הַבִּהֶמָה תִּהְרֹגוּ:
16	And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: their blood shall be upon them.	וְאִתְתָּא דִּתְקַרֵּב לְוֹת כָּל בְּעִירָא לְמַשְׁלַט בִּיה וְתִקְטֹל יִת אֶתְתָּא וְיִת בְּעִירָא אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִילון קַטְלָא חִיבִין:	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־ בִּהֶמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגֹתָ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבִּהֶמָה מֹות יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם:
17	And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.	וְגִבֹּר דִּיסֵּב יִת אֶחָתִיהָ בֵּת אָבִיהָ אוֹ בֵּת אִמֶּיהָ וְיִחְזִי יִת עֲרֻתָּהּ וְהִיא תִחְזִי יִת עֲרֻתִּיהָ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתִּיצוּן לְעֵינֵי בְּנֵי עַמּוּהוֹן עֲרֻת אֶחָתִיהָ גְּלִי חֹבִיָּה יִקְבִּיל:	וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אָחִיתוֹ בֵּת־ אָבִיו אוֹ בֵּת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־ עֲרֻתָּהּ וְהִיא־תִרְאָה אֶת־עֲרוֹתוֹ תִּסָּד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֶחָתוֹ גְּלָה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:
18	And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.	וְגִבֹּר דִּישְׁכּוֹב יִת אֶתָּא טוּמְאָה וְיִגְלִי יִת עֲרֻתָּהּ יִת קִלְנָה גְּלִי וְהִיא תִגְלִי יִת סֹאבֶת דְּמָהָ וְיִשְׁתִּיצוּן תַּרְוִיהוֹן מִגּוֹ עַמּוּהוֹן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת־עֲרוֹתָהּ אֶת־ מִקְרָהּ הֶעֱרָה וְהוּא גִלָּתָהּ אֶת־ מִקְוֵר דְּמֵיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרַב עַמָּם:
19	And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.	וְעֲרֻת אֶחָת אִמִּי וְאֶחָת אָבִי לֹא תִגְלִי אֲדִי יִת קְרִיבְתִּיהָ גְּלִי חֹבִיהוֹן יִקְבִּילוּ:	וְעֲרוֹת אֶחָת אִמִּי וְאֶחָת אָבִי לֹא תִגְלִי כִּי אֶת־שְׂאֵרוֹ הֶעֱרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ:

(14) ישרפו אותו ואתהו. אי אתה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה זהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכתובין כאן שמהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אתהו, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בזהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחזירו לעבור עבירה. כיוצא בדבר אתה אומר אִשָּׁד תִּקְטֹלון קַטְלָדון קַטְלָדון קַטְלָדון (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה חילנות שאין רואין ואין שומעין על שבאת תקלה על ידם אמרה תורה השקט, שֶׁלֶף וְכָלֶה, המטה את חזירו מדרכ חיים לדרכי מיתא, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי קרפה (בראשית לד, יד), קסודא. ומדרשו (סנהדרין נח:). אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לזנות עולמו ממנו, שנאמר עולם קסד יִצְנָה (תהלים פט, ג):

(18) הערה. גלה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והיו"ו יורדת בתיבה לשם דבר, כמו זעורה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא זָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקן בה רבותינו, (יבמות נה:). יש אומרים זו ניקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אמך. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד:). אבל ערות אשת אחי אביו לא הזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

20	And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדְתּוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטִאִם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יָמֹתוּ:	וַיִּגְבֵּר דִּישְׁכּוֹב יֵת אֶת־אֲחֻיָּהּ עֲרוֹתָא דְּאֲחֻיָּהּ גְּלִי חֻבְהוֹן יִסְבְּלוֹן דְּלֹא וְלֹד יָמוֹתוֹן:
21	And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נָדָה הוּא עֲרוֹת אֲחִיו גִּלָּה עֲרִירִים יִהְיוּ:	וַיִּגְבֵּר דִּישְׁכּוֹב יֵת אֶת־אֲחֻיָּהּ מִרְחָקָא הִיא עֲרוֹתָא דְּאֲחֻיָּהּ גְּלִי דְּלֹא וְלֹד יִהְיוּ:
22	Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:	וְתִטְרוּן יֵת כָּל קִימֵי וִיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבִדוּן יִתְהוֹן וְלֹא תִרוֹקִין יִתְכוֹן אֲרַעָא דְּאִנָּא מַעִיל יִתְכוֹן לְתַמָּן לְמַתָּב בָּהּ:
23	And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.	וְלֹא תִלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאָקֶץ בָּם:	וְלֹא תִחְכוּן בְּנִמּוּסֵי עַמִּינָא דְּאִנָּא מִגְּלִי מִן קְדָמִיכוֹן אֲרִי יֵת כָּל אֱלִין עֲבִדוּ וְרַחֵק מִימְרֵי יִתְהוֹן:
24	But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.	וְאָמַר לָכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְנַנֶּה לָכֶם לְרִשְׁתָּ אֹתָהּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים:	וְאָמַרְתִּי לָכוֹן אֲתוֹן תִּירְתוּן יֵת אֲרַעָהוֹן וְאִנָּא אֶתְנַנֶּה לָכוֹן לְמִירְתָּ יִתְהּ אֲרַע עֲבָדָא חֶלֶב וּדְבָשׁ אִנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן דְּאֲפִרִישִׁית יִתְכוֹן מִן עַמִּינָא:
25	Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.	וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטְּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקָצוּ אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְמָשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:	וְתַפְרְשׁוּן בֵּין בְּעִירָא דְּכִנָּא לְמַסְאָבָא וּבֵין עוֹפָא מַסְאָבָא לְדְּכִנָּא וְלֹא תִשְׁקָצוּן יֵת נַפְשְׁתִּיכוֹן בְּבְעִירָא וּבְעוֹפָא וּבְכָל דְּתַרְחִישׁ אֲרַעָא דְּאֲפִרִישִׁית לָכוֹן לְסֻאָבָא:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה צא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא צעונש הליכת ערירי: ערירי. כתרומתו צלל וצל, ודומה לו ופנכי הולך ערירי (בראשית טו, ז), יש לו בנים קוצרן, אין לו נים מת צלל בנים, לכך שנה שני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו צענת עצירה, לא יהיו לו כשימות, לפי שקוצרן צחיין, ערירים יהיו, שאם אין לו צענת עצירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):

(21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור העררה זה כנדה שהערה מפורשת זה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קצתי קצתי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ צמוזנו:

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מוזלזל ונכרין הם, אלא בין טהורה לטמאה בין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חציו, וכמה בין רוצו לחציו מלא שעה: אשר הבדלתי לכם לטמא: לאסור

26	And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.	וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאַבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:	וְהָיוּ קְדָמִי קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי יי וְאַפְרִישִׁיתִי יִתְכוֹן מִן עַמְּמִנָא לְמַהְיִי פִלְחִין קְדָמִי:
27	A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אִוְ-אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בֵּהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֵנִי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם: (פ)	וְגִבֹר אוֹ אִתָּא אֲרִי יְהִי בְהוֹן בְּדִין אוֹ זְכוּרוֹ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן בְּאֶבְנָא יִרְגְּמוּן יְהוֹנוֹן קַטְלָא חַיִּיבִין:

The Haftarah is Amos 9:7 - 9:15 on page 156. Sepharadim read Ezekiel 20:2 - 20:20.

XXI	And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִגְפָשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ:	אָמַר יי לְמֹשֶׁה אֵימַר לְכֹהֲנָיָא בְּנֵי אַהֲרֹן וְתִימַר לְהוֹן עַל מִית לֹא יִסְתָּאב בְּעַמִּיהָ:
2	except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;	כִּי אִם־לְשֹׂאָרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנּוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחָיו:	אֶלְהִין לְקָרִיבֵיהָ דְקָרִיב לִיהָ לְאִמִּיהָ וּלְאָבִיהָ וּלְבָרִיהָ וּלְבָרְתִּיהָ וּלְאָחוּיהָ:
3	and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.	וּלְאָחָתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקָּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:	וּלְאָחִיתָהּ בְּתוּלָתָא דְקָרִיבָא לִיהָ דְלֹא הָיוֹת לְגִבֹר לָהּ יִסְתָּאב:
4	He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.	לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא יִסְתָּאב בְּרִבָּא בְּעַמִּיהָ לְאָחֲלוּתִיהָ:	לֹא יִסְתָּאב בְּעַמִּיהָ בְּרִבָּא בְּעַמִּיהָ לְאָחֲלוּתִיהָ:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוצדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נצודכדננר וחציריו, רצי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצער חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אצל יאמר אפשי, ומה אעשה ואצי שצשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, ששהא הצדלאתם מהם לשמי, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אוֹב וגו'. כאן נאמר בהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה בסקילה, מזיד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין במשמע: בני אהרן. ולא בנות אהרן (קידושין לה:): לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת בתוך עמיו, ילא מת מזה (ת"כ שס ג):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):

(3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שס יב. יצמות ס). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מזה (ת"כ שס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו (שס טו. יצמות כב:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל צשאר, צעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזה, ובאיזה שאר אמרתי, בואותו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהונתו:

<p>5 They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.</p>	<p>לֹא- (כ) יִקְרַחַהּ [ק' יִקְרַחוּ] לֹא יִמְרְטוּן מִרֹּט בְּרִישָׁהוֹן קִרְחָהּ בְּרֹאשָׁם וּפָאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָת:</p>	<p>5</p>
<p>6 They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת- אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִם וְהָיוּ קִדָּשׁ: קִדְּשִׁין יִהְיוּ קֹדֶם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחַלּוּ שְׁמָא דְאֱלֹהֵהוֹן אֲרִי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוֹן אֲנִין מִקְרְבִין וְיִהְיוּ קִדְּשִׁין:</p>	<p>6</p>
<p>7 They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אִשָּׁה זֵנָה וְחִלְלָהּ לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי-קִדָּשׁ הוּא לֵאלֹהָיו: אֶתְתָּא מְטַעֵא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבוּן וְאֶתְתָּא דְמִתְרַכָּא מִבְּעִלָּהּ לֹא יִסְבוּן אֲרִי קִדְּשׁ הוּא קֹדֶם אֱלֹהֵיהּ:</p>	<p>7</p>
<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְקִדְּשִׁנִּיה אֲרִי יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהֵיךָ הוּא מִקְרִיב קִדְּשׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קִדְּשׁ אֲנִי יְיָ מְקִדְּשִׁכֶּם: וְקִדְּשָׁתוּ כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קִדְּשׁ יְהִי-לְךָ כִּי קִדּוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מְקִדְּשִׁכֶּם:</p>	<p>8</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחֲלֵל לְזִנוּת אֶת-אֲבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס) וּבֵת גִּבֹּר כֹּהֵן אֲרִי תַתְּחַל לְמַטְעֵי מְקִדּוּשָׁת אֲבִיהָ הִיא מִתְּחַלָּא בְּנוֹרָא תַתְּקוֹד:</p>	<p>9</p>

(5) לא יקרחו קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט ויהיטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרשט. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִקְנוּ (שם כח.), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרשט, לחייב על כל שריטה ושריטה, שמיצה זו ימירה היא לדרוש, שהיה לו לכחוז לא ישרטו ואני יודע שהיא שרשט:

(6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין צדק (ת"כ פרק א, ו):
(7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא): חללה. שגוללה מן הפסולים שבכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלושה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז.):
(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקחו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח): קדוש יהיה לך. נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצדך ראשון בסעודה (גיטין נט: ת"כ):
(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת בעל, וזנתה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא.), והכל מודים שלא דבר הכחוש בפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזנתה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב.):

<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחֵיו אֲשֶׁר-יוֹצֵק עַל-רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת-יָדוֹ לִלְבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹס׃</p>	<p>10 והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על-ראשו שמן המִשְׁחָה ומלא את-ידו ללִבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹס׃</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל-נֶפֶשׁ מֵת לֹא יֵעוֹל לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ וּלְאִמּוֹתָיו וּלְאִמּוֹתָיו׃</p>	<p>11 וְעַל כָּל-נֶפֶשׁ מֵת לֹא יֵבֵא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא׃</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֹזֵר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה׃</p>	<p>12 וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֹזֵר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה׃</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהָיָה אִתָּהּ בְּתוּלָהָ יֶסֶב׃</p>	<p>ישראל וְהָיָה אִשָּׁה בְּתוּלָהָ יִקַּח׃</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אֲרֻמָּלָה וּמִתְרַכָּא וְחִלְיָה מִסְּעִיָּא יֵת אֵלָיו לֹא יֶסֶב אֱלֹהִין בְּתוּלָתָא מִעַמּוּתָא יֶסֶב אִתָּתָא׃</p>	<p>14 אֲלֻמָּנָה וּגְרוּשָׁה וְחִלְיָה זֹנָה אֶת-אִלָּה לֹא יִקַּח כִּי אִם-בְּתוּלָה מִעַמּוּי יִקַּח אִשָּׁה׃</p>
<p>15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.</p>	<p>וְלֹא יַחֲלִיל זֵרְעוֹ בְּעַמּוּתָא אֲרִי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשִׁי׃</p>	<p>15 וְלֹא-יַחֲלִיל זֵרְעוֹ בְּעַמּוּי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ׃ (ס)</p>
<p>16 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר׃</p>	<p>שני וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר׃</p>
<p>17 Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.</p>	<p>מִלִּיל עִם אֶהְרֹן לְמִימַר גְּבַר מִבְּנֵי לְדֹרֵיהֶן דִּיהִי בִיה מוּמָא לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם אֱלֹהִיהִ׃</p>	<p>17 דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֶךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהִיו׃</p>

- (10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרש"א ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כז):
- (11) ועל כל נפש מת. צאהל המת: נפש מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (גזיר לט.). לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להחיר לו מת מזה (שם מו: ת"כ ש ד 8):
- (12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו נרץ לנאח מן המקדש אלא עוצד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל צכך את העבודה, שהחיר לו הכחוש, הא כהן הדיוט שעצד אונן חלל:
- (14) וחללה. שגולדה מפסולי כהונה:
- (15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:
- (17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עצד לקס רב (דניאל ה, א):

18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹרָאֻ פֶּסַח א֥וֹ חֶרֶם א֥וֹ שָׂרוּעַ:	אָרִי כָל גֹּבֵר דְּבִיָּה מוּמָא לֹא יִקְרַב גֹּבֵר עוֹרֹר א֥וֹ חֲגִיר א֥וֹ חֲרִים א֥וֹ סְרִיעַ:
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	א֥וֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ שֶׁבֶר רֵגֶל א֥וֹ שֶׁבֶר יָד:	א֥וֹ גֹבֵר דִּיהִי בִיָּה תִבֵּר רֵגְלָא א֥וֹ תִבֵּר יָדָא:
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	א֥וֹ־גִבֵּן א֥וֹ־דָק א֥וֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו א֥וֹ גֵרֵב א֥וֹ יִלְפַת א֥וֹ מְרוּחַ אֲשֶׁד:	א֥וֹ גִבִּין א֥וֹ דוּקָא א֥וֹ חֲלִיז בְּעֵינֵיהִי א֥וֹ גֵרְבָן א֥וֹ חֲזוֹן א֥וֹ מְרִים פְּחֲדִין:
21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אֲהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב:	כָּל גֹּבֵר דְּבִיָּה מוּמָא מִזֶּרְעָא דְּאֲהֲרֹן כְּהֵנָּא לֹא יִקְרַב לְקִרְבָּא יְת קוֹרְבָנָא דִּי מוּמָא בִיָּה יְת קוֹרְבָן אֱלֹהִיה לֹא יִקְרַב לְקִרְבָּא:
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים וּמִן־הַקְּדָּשִׁים יֹאכֵל:	קוֹרְבָן אֱלֹהִיה מִקְדָּשֵׁי קוֹדֶשִׁיא וּמִן קוֹדֶשִׁיא יִיכּוּל:
23	Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.	אֲךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם:	בְּרִם לְפְרוּכְתָא לֹא יִיעוּל וּלְמִדְבָּחָא לֹא יִקְרַב אָרִי מוּמָא בִיָּה וְלֹא יַחֲלִל יְת מִקְדָּשֵׁי אָרִי אֲנָא יְיָ מְקַדְּשֵׁהוֹן:

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו נא לַפִּקְחָא (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע צין שתי העינים, שחול שתי עיניו כאחת (זכורות מג): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחזירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצתה (שם מ): שריציל"ש צלע"ז, שגזיני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג): או דק. שיש לו צעיניו דוק שקורין טיל"א (שם לח). כמו הַנּוֹטָה בַּדֶּק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המצלצל את העין, כגון חוט לצן הנמשך מן הלצן ופוסק בצירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תצלול חיליז, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל צמומי הזכור חלזון נחש עֵינֵצ (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היצט מצפנים ומצחון: ילפת. היא חוזית המצרים, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחון ויצט מצפנים. וצמקוס אחר קורא לגרב שחין הלח מצחון ויצט מצפנים, שנאמר וּבִגְרָב וּבְצִמְקָם (דברים כח, כז), כשצמון גרב אלל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא צמון אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בזכורות (זכורות מא). מרוח אשך. לפי התרגום מְרִים פְּחֲדִין, שפחדיו מרוססים, שצִיִּים שלו כחומין. פחדין כמו גִּידֵי פְּחֲדוֹ יִשְׁרָגוּ (איוב מ, יז):

(21) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, הא אם עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל צעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה זשר המלואים, אלל צמזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בצזחים (קא):

24	So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.	וַיֹּדְבֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶת-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
XXII	And the LORD spoke unto Moses, saying: Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD. Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD. What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: דִּבֶּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקֳּדְשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלוּ אֶת-שֵׁם קֹדֶשׁ אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה: אֱמַר אֱלֹהִים לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרַעְכֶם אֶל-הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדָּשׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטֻמְאתוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה: אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֵאָכֵל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּגַע בְּכָל-טֻמְאַת נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֹׁכֶבֶת זֶרַע:

(23) אך אל הפרכת. להזות שזע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החינוך. ושניהם הוזכרו להכתב, ומפורש ב"כ (ס י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזב, עבודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המנוה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (שם יב).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזֶר מֵאֶפְרַי (יחזקאל יד, ו), וְזָרָאָחֹר (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים זימי טומאתם. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עממם:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, ככל קדש לא תגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדה רבותינו (וצחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בלא את אהרן שתי כריתות זו אצל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוזכר לחייבו על האכילה, וכן נדרש ב"כ (פרשתא ד, ו), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבזו מתייריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו ב"מ' שבעות (י). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': ושמאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצבצור הכתוב מדבר וטומאתו של צבצור עליו, וצטטור שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחק ממשמעו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בצבצולה (וצחים מג:). ונברתה וגו'. יכול מצד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויחייב בצמקוס אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני:

(4) בכל טמא נפש. במי שנטמא בצמק:

5	or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;	או גבר דיקרב בכל רחשא דיקטאב ליה או באנשא דיקטאב ליה לכל סאובתיה:	או-איש אשר יגע בכל-שרץ אשר יטמא-לו או באדם אשר יטמא-לו לכל טמאתו:
6	the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.	אנש דיקרב ביה ויהי מסאב עד רמשא ולא ייכול מן קודשא אלהין אסחי בשריה במי:	נפש אשר תגע-בו וטמאה עד-הערב ולא יאכל מן-הקדשים כי אם-רחץ בשרו במים:
7	And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.	וכמיעל שמשא ויך פי ובתר כן ייכול מן קודשא ארי לחמיה הוא:	ובא השמש וטהר ואתר יאכל מן-הקדשים כי לחמו הוא:
8	That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.	נבילא ותבירא לא ייכול לאסתאבא בה אנא יי:	נבילה וטרפה לא יאכל לטמאה-בה אני יהוה:
9	They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.	ויטרו ית מטרת מימרי ולא יסבלון עלוהי חובא וימותון ביה ארי יחלוניה אנא יי מקדשהון:	ושמרו את-משמרתִי ולא-ישאו עליה חטא ומתו בו כי יחללהו אני יהוה מקדשם:
10	There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.	וכל חילוני לא ייכול קודשא תותבא דקחנא נאגירא לא ייכול קודשא:	וכל-זר לא-יאכל קדש תושב כהן ושקיר לא-יאכל קדש:
11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	וכהין ארי יקני נפש קנין פספיה הוא ייכול ביה וילידי ביתיה אנון ייכלון בלחמיה:	וכהן כִּי-יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו:

- (5) בכל שרץ אשר יטמא לו. כשיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), כעדשה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר יטמא לו. כשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרבות נוגע בזב, וזבה, נדה, ויולדת:
- (6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:
- (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צתרומה, שמותר לאכלה צהערצ השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
- (8) נבילה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הצליעה, אסור לאכול בקדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יאכל נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
- (9) ושמרו את משמרתִי. מלאכול צתרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג.).
- (10) לא יאכל קדש. צתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר צה (שס פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא צצוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא בשש, צה הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צתרומתו (ציצמות ע.).
- (11) וכהן כי יקנה נפש. עבד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו צני השפחות, ואשת כהן אוכלת צתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נו:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צציתך וגו' צספרי (קרח יז):

12	And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.	וּבֵת-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר 12 הָיָא בְּתֻרֻמַּת הַקֹּדֶשִׁים לֹא תֹאכַל: וּבֵת כֹּהֵן אֲרִי תְּהִי לְגִבֹּר חִילוּנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשֶׁא לֹא תִיכּוֹל:
13	But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man	וּבֵת-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה 13 וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׂכָה וּמִתְרַכָּא וּבֵר לִית לָהּ וּתְתוּב אֶל-בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶרְיָהּ מִלְחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל-זָר לֹא-יֹאכַל בּוֹ: וּבֵת כֹּהֵן אֲרִי תְּהִי אֶרְמָלָא וּמִתְרַכָּא וּבֵר לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אָבוּהָא כְּרַבִּיּוּתָהּ מִלְחָמָא דְּאַבוּהָא תִיכּוֹל וְכָל חִילוּנִי לֹא יִיכּוֹל בֵּיהּ:
14	And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.	וְאִישׁ כִּי-יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה 14 וְיִסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת-הַקֹּדֶשׁ: וְגִבֹּר אֲרִי יִיכּוֹל קוֹדֶשֶׁא בְּשָׁלוּ וְיוֹסִיף חֲמִשִּׁיָּה עָלוּהִי וְיַתִּין לַכֹּהֵנָא יֵת קוֹדֶשֶׁא:
15	And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;	וְלֹא יַחְלְלוּ אֶת-קֹדֶשִׁי בְנֵי 15 יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר-יָרִימוּ לַיהוָה: וְלֹא יַחְלִין יֵת קוֹדֶשֶׁא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיבְרָשׁוֹן קֹדֶם יְיָ:
16	and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.	וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשָׁמָה 16 בְּאֹכְלָם אֶת-קֹדֶשִׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ) וְיִשְׁבְּלוּן עָלֵיהוֹן עֲוִיין וְחֻבִּין בְּמִיכְלָהוֹן בְּסוֹאֲבָא יֵת קוֹדֶשִׁיהוֹן אֲרִי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֵׁהוֹן:
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: 17 וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:

שלישי
יח

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:
(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים (יבמות פז.). וכל זר לא יאכל בו. לא בא אלף להוציא את האונן שמותר בתרומה, וזאת אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח.):
(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לב.).
(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:
(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם, שהוצילו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרם צמיגלהוֹן בְּסוֹאֲבָא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אמים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים באדם עצמו, וכן ציוס מלאת ימי נזרו ציאו אמו (במדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן ויקצר אמו ציאו (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לב):

18	<p>Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;</p>	<p>דִּבֶּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קֹרְבָנוֹ לְכָל-נִדְרֵיהֶם וּלְכָל-נְדֻבֹתָם אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה:</p>	18
19	<p>that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.</p>	<p>לְרִצּוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בִּפְשָׁיִם וּבְעִזִּים:</p>	19
20	<p>But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.</p>	<p>כָּל אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי-לֹא לְרִצּוֹן יִהְיֶה לָכֶם:</p>	20
21	<p>And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי-יִקְרִיב זֶבַח-שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֹא-נִדָּר אוֹ לְנִדְבָה בְּבָקָר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל-מוֹם לֹא יִהְיֶה-בּוֹ:</p>	21
22	<p>Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.</p>	<p>עֹרֹת אוֹ שָׁבוֹר אוֹ-חֲרוּץ אוֹ-יִפְלֹת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפַת לֹא-תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא-תִתְּנֶנּוּ מֵהֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:</p>	22
23	<p>Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.</p>	<p>וְתֹר וְאֹמֶר יִתִּיר וְחֹסִיר נִדְבָתָא תַעֲבִיד יִתִּיה וּלְנִדָּרָא לֹא יִתְרָעִי:</p>	23

- (18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הריזו (מגילה טז).
 (19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אחסם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט בלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אבל צעולת העוף אין לרצון תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צמסרון אצר: (21) לפלא נדר. להפריש צדיצור:
 (22) עורת. שם דצר של מוס, עורון בלשון נקצה, שלא יהא צו מוס של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנסדק או שנפגם (בזכרות לט), וכן שפתו שנסדקה או נפגמה (שם לט). יבלת. ורוא"ה בלע"ז: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו ילפתת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה צו עד יום מימיה, שאין לה רפואה (בזכרות מא). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרת:
 (23) שרוע. אצר גדול מחצירו (בזכרות מ). וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אותו. לצדק הציט: ולנדר.

24	That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.	וּמַעֲוֹד וְכַתּוּת וְנִתּוּק וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וְדִמָּיִם וְדִמְרִים וְדִרְסִים וְדִשְׁלִיף וְדִגְזִיר לֹא תִקְרְבוּן קֹדֶם יי וּבְאַרְעֲכֶם לֹא תַעֲבֹדוּן:	24
25	Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.	וּמִיַּד בֶּן־נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֱלֹהַּ כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֹו לָכֶם: (ס)	25
26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	26
27	When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.	שׂוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה לְקָרְבַּן אִשָּׁה לַיהוָה: תֹּר אוֹ אֶמֶר אוֹ עֵז אָרִי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמּוֹהּ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלִהְלָאָה יִתְרַעִי לְקָרְבָּא קוּרְבָּנָא קֹדֶם יי:	27
28	And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.	וְשׂוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בַּיּוֹם אֶחָד: וְתוֹרְתָא אוֹ שִׂיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא תִפְסֹון בַּיּוֹמָא חַד:	28
29	And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: וְאָרִי תִפְסֹון נִכְסַת תּוֹדָתָא קֹדֶם יי לְרַעְוָא לְכוֹן תִּפְסֹון:	29
30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בַּיּוֹם תֵּחָוֵא יֹאכֹל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בַּיּוֹמָא תֵּחָוֵא יֹאכֹל לֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד צַפְרָא אֲנִי יי:	30

למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):
(24) ומעוד וכתות ונתוק וכרות. ציצים או צגיד: מעוד. ציציו מעוכין ציד: כתות. כחשים יותר ממעוד (צכרות לט:). נתוק. מלושין ציד עד שנפסקו חוטים שמלויים צה, אצל נחשים הס צחוך הכים, והכים לא נחש: וכרות. כרותין צכלי ועודן צכים: ומעוד. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הגדול קסמים (עמוס ו, יא), בקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (צבת פ:). ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וסיה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארנכם, לרצות כל אשר צארנכם, שאי אפשר לומר לא נטונו על הסרוס אלא צארך, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נוהגת צין צארך צין צחוצה לארץ (קידושין לו:).
(25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו צעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו צעלי מומים לקרבן צני נח אלא חס כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת צמה צנצדות, (תמורה ז). אצל על המזבח צמשכן לא תקריבוה, אצל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג:). משחתם. צבולתו: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:
(27) כי יולד. פרט ליולא דופן (שם לח:).
(28) אותו ואת בנו. נוהג צנקה, שאסור לשחוט האם והצן או הצת, ואינו נוהג צוכרים, ומותר לשחוט האב והצן (ת"כ פרק ח, א חולין עח:). אותו ואת בנו. אף צנו ואותו צמשמע (חולין פצ:).
(29) לרצונכם תזבחו. מחלת צביחמס הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:
(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזייר אלא שמהא שחטיה על מנת כן, אל תשחוטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשצו צו

ממשנת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פ"י שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא זביחתן על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כבר כתיב וְשָׁרַץ בָּהֶם תֹּדַת טְלָמְיוֹ וגו' (ויקרא ז, טו): אביי דה' דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך: (31) ושמדתם. זו המסנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה: (32) ולא תחללו. לעבור על דְּבָרֵי מִצְוֵינִי. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עממו ימסור עממו על מנת למות, שכל המוסר עממו על מנת הנס, שכן מצינו עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עממן על מנת הנס שנאמר וְהָן לֹא? דיע לְהֹאֵל לָךְ מִלְכָּא וגו' (דניאל ג, יח), מצינו ולא מצינו ידיע להוי לך וגו': (33) המוציא אתכם. על מנת כן: אביי דה' נאמן לשלם שכר: (2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי דה'. עשה מועדות שהיו ישראל מלומדין בהם, שמעבדים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים: (3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות: (4) אלה מועדי דה'. למעלה מדבר בעבור שנה וכו' מדבר בקדוש החדש:

5	In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבָיִם פֶּסַח לַיהוָה:
6	And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.	וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹמָא לַיהוָה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:
7	In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם כָּל־מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
8	And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־ קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)
9	And the LORD spoke unto Moses saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
10	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וַתְּבֹאֲתֶם אֶת־עֹמֶר רֹאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:
11	And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.	וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמּוֹחֶרֶת הַשַּׁבָּת יִנִּיפֶנּוּ הַכֹּהֵן:

(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה. הקרבת קרבן ששמו פסח:
(8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעבדין זה
את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כבשים:
שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דצר הוא שבעת של ימים, שטיינ"א צלע"ז, וכן כל לשון שמונת, שש, חמשת, שלשת:
מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החשובות לכס עבודה ולדורש שיש חסרון כיס צבטלה שלהן, כגון דצר האצד, כך הצנתי מתורת
כהנים (פרשתא יז, ח), דקמני יכול אף חולו של מועד יהא חסור צבטלה עבודה וכו':
(10) ראשית קצירכם. שמהא ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וימדו עומר
(שמות טז, יח):
(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעזור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזור טללים רעים
(מנחות סג.). לרצונכם. אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרצון לכס: ממוחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח,
שאם אתה אומר שנת בראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

12	And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.	וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:	וְתַעֲבֹדוּ בַּיּוֹם אֶרְמוֹתָיוֹן יֵת עֹמֶרָא אִמֶּר שְׁלִים בֶּר שְׁתִּיה לַעֲלֹתָ קָדָם יי:
13	And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.	וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּה יַיִן רְבִיעֵת הַהֵין:	וּמִנְחָתֶיהָ תִּרְיִן עֲשָׂרוֹנִין סֹלֶתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח קוֹרְבָּנָא קָדָם יי לַאֲתַקְפָּלָא בְּרַעְוָא וְנִסְכֶּיהָ חֲמֵרָא רְבָעוֹת הֵינָא:
14	And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	וְלֶחֶם וְקִלְי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאֲכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁכְּתֵיכֶם: (ס)	וְלֶחִים וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל לֹא תִכְלוּ עַד כֶּרֶן יוֹמָא הַדִּין עַד אֵיתוֹאִיכוּן יֵת קוֹרְבָּנָא דְּאִלְהִיכוּן קִים עֹלָם לְדֹרֵיכוּן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוּן:
15	And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;	וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֵבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת תִּמְמִימַת תִּהְיֶינָה:	וְתַמְנוּן לָכוֹן מִבְּתֵר יוֹמָא טַבָּא מִיּוֹם אֵיתוֹאִיכוּן יֵת עֹמֶרָא דְּאֶרְמוֹתָא שִׁבְעַת שָׁבָעוֹן שְׁלֵמָן יִהְיוּן:
16	even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.	עַד מַמְחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:	עַד מִבְּתֵר שִׁבְעִיעִתָא שְׁבִיעִיתָא תַמְנוּן חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קָדָם יי:
17	Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.	מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תִּבְרֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּי עֲשָׂרִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפִינָה בְּפוּרִים לַיהוָה:	מִמוֹתְבְּנִיכוּן תִּתּוֹן לֶחִים אֶרְמוֹתָא תִּרְתִּין גְּרִיצָן תִּרְיִן עֲשָׂרוֹנִין סֹלֶתָא יִהְיוּן חֲמִיעַ יִתְאַפֵּין בְּפוּרִין קָדָם יי:

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:
(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט:).
(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל כך שמייצגין אותו צמור: וכרמל. הן קליות שקורין גרנייליש: בכל משבתיכם. נחלקו זו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטעו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכצשו וחלקו:
(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:). תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.).
(16) השבת השביעת. כמרגומו שצוּעָא שְׁבִיעִתָא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציום חמשים מקריצוה. ואומר אני והו מדרשו, אצל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרצה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

(17) ממושבותיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גבוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשמי הלחם (שם פד):

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל זהמה בפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וז' עשרונים לאיל, ועשרון לכבש, זו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (במדבר טו, ד"ז ט"י):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כבשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכבשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונין תנופה מחיים (מנחות סג), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזהק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכתוב ליתנם באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה צית המקדש והקריב קרצנותו צמחו: תעוב. הנח לפנייהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

18	And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	והקרבנתם על-ה' לחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן-בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה ליהנה ומנחתם ונסכייהם אשה ריח-ניחח ליהנה:	והקרבון על לחמא שבעא אמרין שלמין בני שנה ותור בר תורי חד ודכרין תרין יהון עלתא קדם יי ומנחתהון ונסכיהון קורבן דמתקבל ברענא קדם יי:
19	And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.	ועשיתם שעיר-עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים:	ותעבדון צפיר בר עזין חד לחטאת ותרין אמרין בני שנה לנכסת קודש-שיא:
20	And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.	והניף הכהן אתם על לחם הבכרים תנופה לפני יהוה על-שני כבשים קדש יהיו ליהנה לפניה:	וירים כהנא יתהון על לחמא דבכוריא ארמא קדם יי על תרין אמרין קודשא יהון קדם יי לכהנא:
21	And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.	וקראתם בעצמו תיום הזה מקרא-קדש יהנה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל-מושבתים בלדתיכם:	ותערעון בכרן יומא תדין מערע קדיש יהי לכון כל עבדת פולחן לא תעבדון קים עלם בכל מושבניכון לדריכון:
22	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.	ובקצרכם את-קציר ארצכם לא-תכלה פאת שדה בקצרה ולקט קצירה לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יהוה אלהיכם: (פ)	ובמחצדכון ית חצדא דארעכון לא תשיצי פתא דחקלך בחצדך ולקטא דחקדך לא תלקיט לעני ולגירי תשובק יתהון אנא יי אלהכון:
23	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וידבר יהוה אל-משה לאמר:	ומליל יי עם משה למימר:
24	Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.	דבר אל-בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא-קדש:	מליל עם בני ישראל למימר בירחא שביעא בחד לירחא יהי לכון נוחא דוכרן יבבא מערע קדיש:
25	Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	כל-מלאכת עבודה לא תעשו והקרבנתם אשה ליהוה: (ס)	כל עבדת פולחן לא תעבדון ותקרבון קורבנא קדם יי:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחמיו חיל:

26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל י" עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	26
27	Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הִזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהוָה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה לַיהוָה: בְּרֵם בַּעֲשָׂרָא לִירְחָא שְׁבִיעָא הָדִין יוֹמָא דְכַפּוּרָא הוּא מַעֲרַע קָדִישׁ יְהִי לְכוֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשָׁתְכוֹן וְתִקְרְבוּן קוּרְבָנָא קָדָם יי: קוּרְבָנָא קָדָם יי:	27
28	And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.	וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עַל־יֵכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרַתָּה מִזְמִיתָ: וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּן בְּכֶרֶן יוֹמָא הָדִין אֲרִי יוֹמָא דְכַפּוּרָא הוּא לְכַפֵּרָא עַל־יֵכֶם קָדָם יי: אֱלֹהֵיכֶם:	28
29	For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.	כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרַתָּה מִזְמִיתָ: אֲרִי כָל אִנָּשׁ דָּלָא יִתְעַנֵּי בְּכֶרֶן יוֹמָא הָדִין וְיִשְׁתַּיֵּצִי מִעַמּוּתָא:	29
30	And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.	וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאֲבִדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקִּרְבַּ עַמּוּתָא: וְכָל אִנָּשׁ דִּיעֲבִיד כָּל עֲבִידָא בְּכֶרֶן יוֹמָא הָדִין וְאֹבִיד יֵת אִנָּשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמּוּתָא:	30
31	Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּן קִים עֲלֵם לְדִרְיֹכוֹן בְּכָל מוֹתְבִיכּוֹן:	31
32	It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.	שַׁבַּת שְׁבִתוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב מִעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שְׁבִתְכֶם: (פ) שְׁבָא שְׁבִתָּא הוּא לְכוֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשָׁתְכוֹן בַּתְּשׁוּעָא לִירְחָא בְּרֵם מִרְמָשָׁא עַד רְמָשָׁא תְּנוּחוֹן נִיחָכוֹן:	32
33	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל י" עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	ששי 33

(25) והקרבבתם אשה. המוספים האמורים צחומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא לשזים ואינו מכפר לשאינים שזים (שצעות יג.):

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו אלא אצדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו צלחיון הרצה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

34	Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵמִימָר בַּחֲמִישָׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָא הַדִּין חַגָא דְמִטְלָא שִׁבְעָא יוֹמִין קָדָם יי:
35	On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּ:	בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעָרַע קֳדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּ:
36	Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.	שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ אֲשֶׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֲשֶׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא כָּל־מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	שִׁבְעָא יוֹמִין תִּקְרִיבוּן קוֹרְבָנָא קָדָם יי בְּיוֹמָא תְּמִינָא מְעָרַע קֳדִישׁ יְהִי לְכוּן וְתִקְרִיבוּן קוֹרְבָנָא קָדָם יי כְּנִישִׁין תַּחֲוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּ:
37	These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אֲשֶׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסְכִּים דְּבִרְיוֹם בְּיוֹמוֹ:	אֵלִין מוֹעֲדֵיָא דִּי דִתְעָרְעוּן יַחְדָּו מְעָרַע קֳדִישׁ לְקִרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יי עֹלָתָא וּמִנְחָתָא נִכְסַת קוֹדֶשִׁין וְנִסְכִּין פְּתָגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ:
38	beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.	מִלְבָּד שַׁבָּתַת יְהוָה וּמִלְבָּד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלְבָּד כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלְבָּד כָּל־נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:	בְּרַ מִשְׁבִּיָּא דִּי וּבְרַ מִמְתְּנִתְכוֹן וּבְרַ מִכָּל נְדָרֵיכוֹן וּבְרַ מִכָּל נְדָבְתְכוֹן דִּתְתְּנוּן קָדָם יי:
39	Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.	אֲךָ בַּחֲמִישָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תַּחֲגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:	כְּרַם בַּחֲמִישָׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָא תְּמִינָא בְּמִכְנָשְׁכוֹן יַת עֹלָתָא דְאַרְעָא תִּיחַגּוּן יַת חַגָא קָדָם יי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא קֳדָמָא נִיחָא וּבְיוֹמָא תְּמִינָא נִיחָא:

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו נכסות נקיה וצתפלה, וצשאר ימים טובים, צמאכל וצמשתה וצכסות נקיה וצתפלה:
 (36) עצרת הוא. עזרתי אתכם אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטור אמר, בני, צצקשה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידחכס: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עצודה לכס, שאס לא תעשה יש חסרון כיס צצדצ: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא חסור צמלאכת עצודה, תלמוד לומר, היא:
 (37) עלה ומנחה. מנחת נכסים הקריצה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקצוצ צמומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אס עצר יומו צטל קרצנו:
 (39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין

40	And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.	וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עָבֹת וְעַרְבֵי-נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:	40
41	And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.	וַחֲגַתֶּם אֹתוֹ חֹג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תִּחְגֹּגוּ אֹתוֹ:	41
42	Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;	בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל-הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת:	42
43	that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	43
44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת-מִעַדֵי יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	שביעי יט*
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כֹּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	2

כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנלטו לעצור את השנים שאם אין העצור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא צזה יציא צזה, יכול יהא מביאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד במשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, לתשלומין (חגיגה ט.).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עליו ופריו שזה (סוכה לה.). הדר. הדר צאילנו משנה לשנה, וזהו אתרוג (שם): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לז.). וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לז.):

(42) האזרח. זה אזרח. בישראל. לרצות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואתה תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש נורף המנורה, וכן משמע ואתה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פז.) ובת"כ (פרשת יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח ו), שאינה אלא

3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִבֶּרֶא לְפָרוֹכְתָּא דְסִהְדוּתָא בְּמַשְׁכֵּן זְמַנָּא יְסִדֵּר יְתִיָּה אַהֲרֹן מִרְמָשָׁא עַד צִפְרָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא קִים עֲלֵם לְדִרְיֹכּוֹן: חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתִּיכֶם:	מִחוּץ לַפִּרְכֶּת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתִּיכֶם:
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל מְנִרְתָּא דְכִיתָא יְסִדֵּר יְתִיָּה בּוֹצִינָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא:	עַל הַמְנִרְהָ הַטְהַרָה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנִּרְוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְתִסֵּב סוּלְחָא וְתִיפִי יְתָה תִרְתָּא עֲשָׂרִי גְרִיצָן תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין תְּהִי הוּיָא גְרִיצָתָא קָדָא:	וְלִקְחַתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שִׁתִּים עֲשָׂרָה חֻלוֹת שְׁנֵי עֲשָׂרִים יִהְיֶה הַחֻלָּה הָאֶחָת:
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְתִשְׁנֵי יְתַהוֹן תִּרְתִּין סִדְרִין שִׁית סִדְרָא עַל פְּתוּרָא דְכִיתָא קָדָם יְיָ:	וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שִׁתִּים מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכֹת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטְהֹר לִפְנֵי יְהוָה:
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְתִתִּין עַל סִדְרָא לְבוֹנָתָא דְכִיתָא וְתְהִי לְלֶחִים לְאִדְכָּרָא קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ:	וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרָכֹת לְבֹנֶה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה אִשָּׁה לִיהוָה:
8	Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.	בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יְסִדְרֵיהּ קָדָם יְיָ תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עֲלֵם:	בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
9	And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.	וְתְהִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְיִכְלֹנֶיהּ בְּאַתֵּר קֳדִישׁ אֲרִי קֳדֵשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיהּ מְקוֹרְבָּנָא דִּי קִים עֲלֵם:	וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלָהּ בְּמִקְוֶם קֳדֵשׁ כִּי קֳדֵשׁ קֳדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חֹק־עוֹלָם: (ס)

מיוס ליוס:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כב. ח"כ שס ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל זאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חסדוניה, וממנה היה מתחיל, וזה היה מסייס: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ח"כ שס יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט.).

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:

(6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגזיהין את הלחם מעל גבי השלחן (ח"כ פרק יח, ד):

(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציכי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבזה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

10	And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.	וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲתַנְצִיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בֶּן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצְוּ בְּמַחֲנֶה בֵּן־יִשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:	10
11	And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.	וַיִּקְבּוּ בֶן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיְבָיֵאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן:	11
12	And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.	וַיִּנְיְחוּהוּ בַּמִּשְׁמָר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)	12
13	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	13
14	'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.	הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:	14
15	And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלָל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ:	15

(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הזך מן התבואה, ככלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר: (10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי זרכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, זיוס השצט יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמה פת זונות של תשעה ימים, בתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מבית דינו של משה יצא מחוייב, זא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני, אמרו לו איש על דגלו זאחת לבית אֶזְכָּס (במדבר ז, ז) כחיצ, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המנחה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מטע אהלו: (11) ויקב. כחרגומו, ופָּרִישׁ שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שצחן של ישראל שפרסמה הכחז לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. דְּרֹשׁ פטפטת שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת דזכרים, שואלת בשלום הכל: בת דברי. דזרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיוצא בו אהליאז בן אחיסמן למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו: (12) וינחהו. ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח): שנאמר מִסְלָלִי מוֹת יוֹמָת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר כי לא פרש מה יִעָשֶׂה לו (במדבר טו, לד), אצל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו: (14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נעשים צמיתתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלומו של אדם כמותו:

16	And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.	וְנִקְבַּשׁ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוֹם וְיִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כֹּהֵן כָּל־זָרָח בְּנִקְבוֹ־שֵׁם יוֹמָת: וְכִפְּרִישׁ שְׁמָא דִּי אִתְקַטְּלָא וְיִתְקַטֵּיל מְרָגֻם וְיִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא גִיזְרָא כְּנִצִּיבָא בְּכַפְּרִישׁוּתִיהּ שְׁמָא וְיִתְקַטֵּיל:	16
17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת: וְגִבֹר אֲרִי יִקְטוֹל כָּל נֶפֶשׁ דְּאִנְשָׁא אִתְקַטְּלָא וְיִתְקַטֵּיל:	17
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וּמִכָּה נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ: וְיִקְטוֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ חֲלָף נֶפֶשׁ:	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בֶן יַעֲשֶׂה לוֹ: וְגִבֹר אֲרִי יִתֵּן מוֹמָא בְּחִבְרִיהּ כִּמָּא דְעֵבֵד בֶּן יַעֲבִיד לֵיהּ:	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם בֶּן יִנָּתֵן בּוֹ: תִּבְרָא חֲלָף תִּבְרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שֵׁנָא חֲלָף שֵׁנָא כִּמָּא דִּיהִב מוֹמָא בְּאִנְשָׁא בֶּן יִתִּיחִיב בֵּיהּ:	20
21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוֹמָת: וְיִקְטוֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְיִקְטוֹל אִנְשָׁא יִתְקַטֵּיל:	מפטייר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כֹּהֵן כַּאֲזָרְחָא יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חֵד יְהִי לְכוֹן גִּיזְרָא כְּנִצִּיבָא יְהִי אֲרִי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן:	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבִנְי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)	קכ"ד

- (15) ונשא חטאו. זכרת, כשאין התראה:
 (16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל זכיו: ונקב. לשון קללה, כמו מה חָקַצ (צמדבר כג, ח. סנהדרין נז):
 (17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כה, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:
 (20) בן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כתוב זו לשון נתינה, דזר הגמון מיד ליד:
 (21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דָּבַר זהורג זהמה, וכאן דָּבַר בעושה זה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה זו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וזמכה אביו ואמו דבר הכחוש, וזא להקישו למכה זהמה, מה מכה זהמה מחיים, אף מכה אביו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר זמכה שפטור, ומה בזממה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה זה חצורה:
 (22) אני ד' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 157.

XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סיני לאמר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרַא דְּסִינִי לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶן אֲרִי תִיעֲלוּן לְאֶרֶא דְּאֵנָא יְהִיב לָכֹן וְתִשְׁמִיט אֶרֶא שְׁמִטָא קָדָם יְיָ:
3	Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.	שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ:	שִׁית שָׁנִין תִּזְרַע חֲקִלְךָ וְשִׁית שָׁנִין תִּכְסַּח כַּרְמְךָ וְתִכְנוֹשׁ יֵת עַל־לָתָהּ:
4	But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.	וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתֹּן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךָ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִכְסַּח:	וּבִשְׁתָּא שְׁבִיעִיתָא נִיחַ שְׁמִטָא יְהִי לְאֶרֶא דְּתִשְׁמִיט קָדָם יְיָ חֲקִלְךָ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִכְסַּח:
5	That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.	אֵת סִפִּיחַ קִצְירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְירְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתֹּן יִהְיֶה לְאָרֶץ:	יֵת פְּתִי חֲצִדְךָ לֹא תִחְצִיד וְיֵת עֲנָבֵי שְׁבִיחְךָ לֹא תִקְטֹף שְׁנַת שְׁמִטָא יְהִי לְאֶרֶא:
6	And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;	וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָה לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְרְךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:	וְתִהִי שְׁמִטָּת אֶרֶא לָכֹן לְמִיכַל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְאִזְרְךָ וּלְתוֹתִבְךָ דְּדִירִין עִמָּךְ:

(23) ובני ישראל עשו. כל המנוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:
 (1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אל הר סיני, והלא כל המנוה נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה דת"כ (פרשתא א, א). וגראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וזא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו וגשנו בערבות מואב:
 (2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשבת צראשית:
 (4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקוצצין זמורותיה, ותרגמו לָא תִקְצֹר, ודומה לו קוצים פסוקים (ישעיה לג, יז), שָׁרְפָה דָּאשׁ פְּסוּקָה (תהלים פ, יז):
 (5) את ספיד קצירך. אפילו לא זרעמה, והיא זרעמה מן הזרע שנפל בה צעת הקציר, הוא קרוי ספיד: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך בוצר, אלא מן המופקר:
 (6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שווים בה אמה ושכיר ומושכן: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השָׁבַת אמה אוכל, ואי אמה אוכל מן השמור (ת"כ)

7	and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.	וּלְבִעֲרֶיךָ וּלְחִיתָא דְּבָאֲרֶעָךְ בָּאֲרֶעָךְ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ תִּהְיֶה כָּל-עֲלֻלָתָהּ לְמִיכָל:	וּלְבִהֲמֹתֶיךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בָּאֲרֶעָךְ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאֵכָל: (ס)	7
8	And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.	וּתְמַנִּי לָךְ שִׁבְעַת שָׁמַטִּין דְּשָׁנִין שִׁבְעַת שָׁנִין שִׁבְעַת זְמַנִּין וַיְהִי לָךְ יוֹמֵי שִׁבְעַת שָׁמַטִּין דְּשָׁנִין אַרְבַּעִין וְתֵשַׁע שָׁנִין:	וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שַׁבָּתֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וַיְהִי לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שַׁבָּתֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:	ישאל
9	Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.	וְתַעֲבֵר תְּרוּעָה בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם:	וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם:	9
10	And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.	וְתִקְדְּשׁוּן יֵת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרְאוּן חֵירוּתָא בָּאֲרֶעָא לְכָל לְכָל-יִשְׂרָאֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחָתוֹ תָּשֻׁבוּ:	וְקִדְשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בָּאֲרֶץ לְכָל-יִשְׂרָאֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחָתוֹ תָּשֻׁבוּ:	10
11	A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.	יִבְלֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-גִּזְרֶיהָ:	יִבְלֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-גִּזְרֶיהָ:	11

פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאֶקְלֹי אֶצִּיגִי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שסו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שסו):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, צהמה לא כל שכן, שמוזוניה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש צהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הצית, פְּלֵה לחיה מן השדה פְּלֵה לבהמתך מן הצית (ת"כ. שס ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמטות שנים, יכול יעשה שצטע שנים רזופות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שצטע שנים שצטע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צומנה (ת"כ פרשתא ז, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון וַיַּעֲבִירוּ קוֹל צִמְצֻמָּה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ציוס הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אם כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שנת ככל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת ככל ארצכם, אלא צצית דין בלצד (ת"כ שס ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ז, א) צכניסמה מקדשין אותה צצית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרוור. לעבדים, צין נרצע, צין שלא פְּלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרוור, כמדוייר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר ככל מקום שהוא רוצה ואינו צרצות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים צנקצת שס לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שס תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחוזתו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרצות את הנרצע (קידושין טו):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשם וגו', כדאיתא צראש השנה (ח:), וצת"כ (פרק

12	For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.	כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ:	12
13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשָׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ:	13
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו:	14
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עִמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי יְמִכְר־לָךְ:	15
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפָיו רַב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפָיו מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעֹט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא מִכְר־לָךְ:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עִמִּיתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גֹּבֵר יֵת חֲבֵרִיהָ וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	17

ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אבל צוּר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ציוצל, נמאז שמי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יוצל:

(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהייתה תהא (סוכה מ: מ"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קָלָה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ציוצל:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדה ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאציו ציוצל:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרש"ח ג, ד ב"מ נח):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישצ המקרא על אופניו, על האונאה צל להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצויות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצויות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצויות ימכר לך, לפי מנין שני התצויות שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדה אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצויות באותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו צקמותיה, ושני, אינו יואל מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצויות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

(16) תרבה מקנהו. תמעיט מקנהו. תמעיט צדמיה:

18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁכַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח׃	וְתַעֲבֹדוּן יְת קִמִּי וְיֵת דִּינִי תִשְׁרֹן וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן וְתִתְּבוּן עַל אֲרֻעָא לְרַחֲצֹן׃
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתַנָּה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁכַּתֶּם לְבִטָּח עָלֶיהָ׃	וְתִתְּבוּן אֲרֻעָא אִבְהָ וְתִיכְלוּן לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרַחֲצֹן עָלֶיהָ׃
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נִאֲסַף אֶת־תְּבוּאָתֵנוּ׃	וְאֲרִי תִימְרוּן מָא נִיכּוּל בַּשָּׁתָא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנוֹשׁ יֵת עַל־לִתְנָא׃
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְּתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשָׂת אֶת־הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים׃	וְאִפְקִיד יֵת בְּרַכְּתִי לְכוּן בַּשָּׁתָא שְׁתִּיתִיתָא וְתַעֲבִיד יֵת עַל־לִתָּא לְתַלַּת שָׁנִין׃
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְנִזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יָשֵׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֵׁן׃	וְתִזְרַעוּן יֵת שָׁתָא תְּמִינִיתָא וְתִיכְלוּן מִן עַל־לִתָּא עֲתִיקָא עַד הַשָּׁתָא תְּשִׁיעִיתָא עַד מִיעַל עַל־לִתָּהּ תִיכְלוּן עֲתִיקָא׃
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְמַת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי׃	וְאֲרֻעָא לֹא תִזְדְּבוּן לְחִלוּטִין אֲרִי דִילִי אֲרֻעָא אֲרִי דִיִּירִין וְתִתְּבוּן אִתּוֹן קְדָמִי׃
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גָּאֻלָּהּ תִתְּנוּ לָאָרֶץ׃	וּבְכָל אֲרַע אַחְסְנִיתְכוּן הוּרְקָנָא תִתְּנוּן לָאֲרֻעָא׃

- (17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקינט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נחכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר זו ויראת מאלהיך (ב"מ נח):
- (18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁעוֹן שמטה ישראל גולים, שנאמר אִז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת שְׁבַתְתֶּיךָ, וְהִרְצֶה אֶת שְׁבַתְתֶּיךָ (ויקרא כו, לד שבת לג), ושבעים שנה של גלות בכל כנגד שבעים שמוטות שצטלו היו:
- (19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צלזול: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעים תהא זו צרכה:
- (20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאלהים (פסחים נא):
- (21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
- (22) עד השנה התשיעית. עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עת בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו צדעה בגרנות, ובתשרי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמטה השביעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שתי שנים רגילות השביעית והיוכל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:
- (23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציוכל, שלא יהא הלוקח כובשה (ת"כ שם ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיני צה (שם), שאינה שלך:
- (24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות צמים, ועבד עברי (שם ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

25	If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.	כִּי־יִמְנֹךְ אֲחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלֹו הַקָּרֵב אֵלָיו וּגָאֵל אֶת מִמְכָּר אָחִיו:	רביעי
26	And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;	וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁגִּיחַ יָדוֹ וּמָצָא כֶּבֶד גֹּאֲלָתוֹ:	26
27	then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.	וְחָשַׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהָשִׁיב אֶת־הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לּוֹ וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ:	27
28	But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.	וְאִם לֹא־מָצָאָהּ יָדוֹ דֵּי הָשִׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בַּיּוֹבֵל וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ: (ס)	28
29	And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.	וְאִישׁ כִּי־יִמְכַר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גֹּאֲלָתוֹ עַד־הֵם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תְּהִיָּה גֹאֲלָתוֹ:	חמישי (שלישי)
30	And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.	וְאִם לֹא־יִגָּאֵל עַד־מָלְאֵת לּוֹ שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־(כ' לֹא)ק' לִין חֲמָה לַצִּמְיֹות לִקְנָה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בַּיּוֹבֵל:	30

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכז: (26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, ב): (27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, ובכמה מכרתיה לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה ציוכל, נמצאת קונה מספר התצאות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיה מן החשבון, וטול את השאר, והוה: והשיב את העודף. צדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל): (28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוצל משמט בתחלתו (ת"כ שם ז): (29) בית מושב עיר חומה. צית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש צוה שהוא חלוף, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של צית: ימים. ימי שנה שלמה קרוים ימים, וכן תשע העשרה אשנו ימים (בראשית כד, נה):

<p>31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.</p>	<p>ובתי החצרים אשר אין להם חמה סביב על-שדה הארץ יחשב גאלה תהיה-לו ויביל יצא:</p>	<p>31 ובתי החצרים אשר אין להם חמה סביב על-שדה הארץ יחשב גאלה תהיה-לו ויביל יצא:</p>
<p>32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.</p>	<p>וקרני לינאי בתי קרני אחסנתהון פורקן עלם יהי ללינאי:</p>	<p>32 וערי הלויים בתי ערי אחזתם גאלת עולם תהיה ללויים:</p>
<p>33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.</p>	<p>ודיפרוק מן לינאי ויפקון זביני ביתא וקרני אחסנתיה ביובילא ארי בתי קרני לינאי אצין אחסנתהון בגו בני ישראל:</p>	<p>33 ואשר יגאל מן-הלויים ויצא ממכר-בית ועיר אחזתו ביביל כי בתי ערי הלויים הוא אחזתם בתוך בני ישראל:</p>
<p>34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.</p>	<p>וחקל רוח קרניהון לא יודפן ארי אחסנת עלם הוא להון:</p>	<p>34 ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי-אחזת עולם הוא להם: (ס)</p>
<p>35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.</p>	<p>וארי יתמסכן אחוד ותמוט ידיה עמך ותתקף ביה ידור ויתותב ויחי עמך:</p>	<p>כא 35 וכי-ימוט אחיד ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך:</p>

(30) וקם הבית וגר לצמיתת. יאל מכחו של מוכר ועומד צמחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והדרך לכחוד לה, אלא מתוך שצריך לכחוד לא צפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביביל. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל בתוך שנתו לא יאל (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרמומו פלסא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרצה בספר יהושע הערים וספריהם (יהושע יג, כח), צפריהם וצפריהם (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ציובל לבעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וזוהי יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, בערכין לג): וציובל יאל. בחנם:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם בצלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שם):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ואל ציובל. אוחו ממכר של בית, או של עיר, וישו ציובל שמוכרו, ולא יהיה חלוט כאשר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוד אלא צלופק ישראל שנה עירי הלויים, אצל לוי שנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מנוח אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציובל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם צמקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקר גזר, שאם הקדיש צן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ציובל, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כז, כ), אצל צן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחהו שירד ויפול, והיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או

36	Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.	אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית לֹא תִסֵּב מִנִּיהַ חִיבוּלָיָא וִירָאֲתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחִי אֲחִיךָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחִי אֲחִיךָ עִמָּךְ:	36
37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶףְךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבִמְדֻבֵּי־לֶחֶם לֹא־תִתֵּן אֲכָלְךָ:	37
38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס)	38
39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמּוֹךְ אֲחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַּר לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדֶת עָבֵד: וְאִם־יִמָּכֶר אֲחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַּר לָךְ לֹא תַפְלֵחַ בֵּיתוֹ פּוֹלְחֵן עֲבָדִין:	ששי (רביעי)
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יְהִי עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ:	40
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:	41
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמָּכְרוּ מִמִּכְרַת עָבֵד:	42

חושב, ואיזה חשב כל שקבל עליו שלא לעבוד עבדות אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שויניהו רבנן, ולעבוד עליו בשני לאוין (צ"מ ס:): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אללו, הורך לומר ויראת מאלהיך, או המולה מעותיו נכרי כדי להלוותם לישראל צרצית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הורך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח:):

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנתי בין זכור לשאינו זכור, אף אני יודע ונפרע מן המלה מעות לישראל צרצית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אחכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כדודות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. כשכר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הדרך צורך לישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודת אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כתובות קי:):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחק, ולא יעול לו מנעליו:

(40) כשכיר כתושב. עבודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהגו בו: עד שנת היבול. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוסיא:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרבו חייב צמזמות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כג:). ואל אחוזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזולו זכך (מכות יג:). אחוזת. חזקת:

(42) כי עבדי הם. טערי קודם (ת"כ פרשתא ו, א:). לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא

43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא תִפְלַח בְּיָדְךָ בְּקִשְׁיֵי וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶיךָ:	לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ בְּפֶרֶךְ וַיִּירָאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ:	43
44	And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.	וְעֲבָדֶיךָ וְאִמָּתֶיךָ דִּיהוּן לְךָ מִן עַמֵּי מִזְרַעֲתֵיחֹן מִנְהוֹן תִּקְנֶנּוּ עֲבָדִין וְאִמָּהֶן:	וְעֲבָדֶיךָ וְאִמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ-לְךָ מֵאֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבִיתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאִמָּה:	44
45	Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.	וְאִם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִנְשֻׁפְּחֹתָם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְאֻחֻזָּה לְכֹן לְאֻחֻסָּנָה:	וְאִם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִנְשֻׁפְּחֹתָם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְאֻחֻזָּה:	45
46	And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.	וְתִחְסְנוּ יִתְּחוּן לְבְנֵיכֹן בְּתִרְכֻּכֹן לִירוֹתָתָּה אֻחֻסָּנָה לְעֹלָם בְּהוֹן תִּפְלְחוּן וּבְאֻחֻכֹּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גֹּבֵר בְּאֻחוֹהֵי לֹא תִפְלַח בְּיָדְךָ בְּקִשְׁיֵי:	וְהִתְנַחֲלֹתֶם אִתָּם לְבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחֻזָּה לְעֹלָם בָּהֶם תִּעֲבָדוּ וּבְאֻחֻכֶם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחֵיו לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ בְּפֶרֶךְ: (ס)	46
47	And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,	וְאִרִי תִדְבִּיק יָד עֶרְל וְתוֹתֵב עֵמֶךְ וַיִּתְּמַסְפֵּן אֻחִיךָ עִמִּיָּה וַיִּזְדַּבֵּן לְעֶרְל תוֹתֵב דְּעֵמֶךְ אוֹ לְאֶרְמָאִי מִזֶּרְעִית גִּיּוֹרָא:	וְכִי תִשְׁיַג יָד גֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֻחִיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר:	47
48	after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;	בְּתֵר דְּאֻזְדָּבֵן פּוֹרֶקְנָה יְהִי לִיה חַד מֵאֻחוֹהֵי יִפְרָקְנִיָּה:	אַחֲרֵי נִמְכַּר גָּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֻחָיו וְגֹאֲלֹנוֹ:	48

יעמידנו על אذن הלקח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לזורך, כדי לענותו, אל תאמר לו הֵס לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עדר תחת הגפן, עד שאזבא, שמא תאמר אין מכיר בדבר אם לזורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לזורך, הרי הדבר הזה מסור ללז, לכך נאמר ויראת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, צו' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תסיה כל נשמה (דברים כ, טו), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שצמח גזול ארצם, שהרי זהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים צארכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אמה מותר לקנותו בעבד (קידושין סז:): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא צעמו ומלך צמשרתי שלא לרדות בפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כתרגומו ערל תוסב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דזוקו עמך: ומך אחיך עמו. מי גרס לו שימור, דזוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עזמה (שם כ. ז"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עזים, ולשארז מים:

49 or his uncle, or his uncle's son, may
redeem him, or any that is nigh of
kin unto him of his family may
redeem him; or if he be waxen rich,
he may redeem himself.

או אֶתְבוּהִי אוֹ בֵּר אֶתְבוּהִי
יִפְרָקֶנָּה אוֹ מְקָרִיב בְּשָׂרָהּ
מִזְרַעֲתֶיהָ יִפְרָקֶנָּה אוֹ
דֹתָדְבִיק יְדִיהָ וַיִּתְּפָרִיק:

אֶזְרָאֵם אֶזְרָאֵם אֶזְרָאֵם אֶזְרָאֵם אֶזְרָאֵם
מִשְׁאֵר בְּשָׁרֵי מִמְשַׁפְּחָתוֹ יִגְאָלֵנוּ
אֶזְרָאֵם אֶזְרָאֵם אֶזְרָאֵם אֶזְרָאֵם אֶזְרָאֵם :

50 And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.

וַיָּחֹשֶׁב עִם זַבְנִיהָ מִשְׁתָּא
דְּאִזְדָּבֵן לִיהָ עַד שְׁתָּא
דִּיזְבִּילָא וַיְהִי כִסְפָּה זַבְנוֹתֵי
בְּמִנְיֵן שְׁנָא בְּיוֹמֵי אֲדִירָא יְהִי
עֲמִיה:

וַיָּחֲשֹׁב עִם-קִנְיָהּ מִשְׁנֵת הַמָּכָר
לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וַהֲיָה כְּסֶפֶה
מִמָּכָרָהּ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי
שְׁכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:

51 If there be yet many years, according
unto them he shall give back the
price of his redemption out of the
money that he was bought for.

אם עוד סגיות בשניא
לפומהון יתיב פורקניה
מכסף זבינוהי:

אם-עוד רבות בשנים לפיהן
ישיב גאלתו מכסר מקנתו:

52 And if there remain but few years
unto the year of jubilee, then he
shall reckon with him; according
unto his years shall he give back the
price of his redemption.

וְאִם זָעִיר אֲשֶׁתָּאֵר בְּשִׁנְיָא
עַד שֶׁתֵּא דִּיזְבִּילָא וְיַחֲשִׁיב
לִיה כְּפֹם שְׁנוּהֵי יִתִּיב יֵת
פּוֹרְקֵנִיה:

וְאִם-מֵעַט נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים עַד-
שְׁנַת הַיָּבֵל וַחֲשַׁב-לוֹ כְּפִי שְׁנָיו
יָשִׁיב אֶת-גְּאֻלָּתוֹ:

53 As a servant hired year by year shall
he be with him; he shall not rule
with rigour over him in thy sight.

כְּאֵיִר שָׁנָא בְּשָׁנָא יְהִי עֲמִיה
לֹא יִפְלַח בֵּיתָּה בְּקִשְׁיֵי לַעֲיֹנָךְ:

כְּשִׁכִּיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ
לֹא-יִרְדּוּנוּ בִּפְרֹךְ לְעֵינָיו:

54 And if he be not redeemed by any of
these means, then he shall go out in
the year of jubilee, he, and his
children with him.

וְאִם לֹא יִתְפָּרֵיק בְּאֵלֶיךָ וַיִּפּוֹק
בְּשֵׁתָא דְיוֹבִילָא הוּא וּבְנוֹהֵי
עֲמִיתָ:

וְאִם-לֹא יִגָּאֵל בְּאֶלֶּה וַיֵּצֵא
בְּשֵׁנֶת הַיָּבֵל הוּא וּבְנָיו עִמּוֹ:

55 For unto Me the children of Israel
are servants; they are My servants
whom I brought forth out of the
land of Egypt: I am the LORD your
God.

אָרִי דִּילִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין
עֲבָדֵי אֲנֹנִי דְאַפִּיקִית יִתְּחוּן
מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אָנָּא יי
אֱלֹהִיכֹן:

כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים
עָבְדִּי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם:

מפטיר

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחם שִׁיטמם:

(50) עד שנת ה'תרל"ב. שהרי כל עמנו לא קנאו אלא לעובדו עד ה'יובל, שהרי ציובל יצא, כמו שנאמר למטה. ויָצָא צִשְׁנָה הַיָּבֵל, וינכרי שחת ידך הכתוב מדבר, ואף על פי כן לא חבא עליו בעקיפין, מפני חלול השם ("צ"ק קיג.), אלא כשבא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד ה'יובל וקנאו בעשרים מנה, נמא שקה הנכרי עבודת שנה צמנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים ובא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היוצל: לפיהו. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואתה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. באלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשם (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב במזונות בניו (קידושין כג.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

XXVI	Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.	לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפֶסֶל וּמִצְבֵּה לֹא־תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֵבֶן מִשְׁכִּית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן טַעֲנוֹן וְצִילִם וּקִמָּא לֹא תִקְיִמוּן לְכוֹן וְאֵבֶן סִגְדָא לֹא תִתְּנוּן בְּאֶרֶעְכוֹן לְמִסְגֵד עֲלֶיהָ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	XXVI
2	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ) יְת יוֹמֵי שַׁבְּיָא דִּילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהוֹן דְּחִלִין אֲנִי יְיָ:	נ"ו

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 159.

3	If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;	אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם: אִם בְּקִימֵי תִּחְבֹּן וְיֵת פְּקוּדֵי תִטְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יְתִהוֹן:	בחקתי כב
4	then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.	וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבִילָהָ וְעֵץ הַשָּׁדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ: וְאִתִּין מִטְרִיכוֹן בְּעֵדְנָהוֹן וְתִתִּין אֶרְעָא עֲלֵתֶיהָ וְאֵילָן חִקְלָא יִתִּין אִפְיָה:	4
5	And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.	וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יִשִּׁיג אֶת־זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לֶחֶמְכֶם לְשִׁבְעָה יָשְׁבַתֶּם לְבֶטַח בְּאֶרֶצְכֶם: וְיַעֲרַע לְכוֹן דִּישָׁא לְקַטְפָּא וּקַטְפָּא יַעֲרַע לְאַפּוּקֵי בֵר זֶרַע וְתִיכְלוּן לֶחֶמְכוֹן לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרוּחָצֵן בְּאֶרֶעְכוֹן:	5

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצני מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצני עוזד עבודה אלילים אף אני כמותו, הואיל ורצני מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לזה דברית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וּשְׁפַתִּי כְּפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע צרפת אצנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחואה צפשוט ידיים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב):

(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו ואת קיום המצוות אמר, הא מה אני מקיים אם בחקתי, תלכו שמהיו עמלים בתורה: ואת מצוותי תשמרו. הווי עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וּלְמַדְקָם אֹתָם וּשְׁמֹרָתָם לַעֲשֹׂתָם:
(4) בעתם. נשעה שאין דרך בני אדם לנאח, כגון (צילי רביעית. רש"י ישן) צילי שבתות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שו"ס):
(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואם עסוקים בו עד הצליר, ובצליר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשובע. אוכל קמחא, והוא מתבצק צמעי (שם ז):

<p>6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׁכַבְתָּם וְאֵין מִחַרֵּיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:</p>	<p>שני</p>
<p>7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וְתִרְדְּפוּן יָת בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן וַיִּפְּלוּן קְדָמִיכֹן לְחָרְבָא:</p>	<p>7</p>
<p>8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>וּרְדַפּוּ מֵכֶם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מֵכֶם רִבְבָּה יִרְדְּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וְיִרְדְּפוּן מִנְּכֹן חֲמִשָּׁה לְמֵאָה וּמֵאָה מִנְּכֹן לְרִבּוֹתָא וַיִּפְּלוּן בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן קְדָמִיכֹן לְחָרְבָא:</p>	<p>8</p>
<p>9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּימְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם: וְאֶתְפְּנִי בְּמִימְרֵי לְאִישְׁבָא לְכֹן וְאֶפִּישׁ יִתְכוּן וְאֶסְגִּי יִתְכוּן וְאֶשִׁים יָת קִנְמִי עִמְכֹן:</p>	<p>9</p>
<p>10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.</p>	<p>וְאָכַלְתֶּם יִשְׁן נוֹשֶׁן וַיִּשְׁן מִפְּנֵי חֶדֶשׁ תּוֹצִיאוּ: וְתִכְלוּן עֵתִיקָא דְעֵתִיק וְעֵתִיקָא מִן קֶדֶם חֲדָתָא תִּפְּנוּן:</p>	<p>שלישי (חמישי)</p>
<p>11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.</p>	<p>וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִנְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֹן וְלֹא יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכוּן:</p>	<p>11</p>

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעזור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ז, ג):

(7) לפניכם לחרב. איש צחרצ רעהו (שם):

(8) ורדפו מכם. מן החלשים שצכם, ולא מן הגבורים שצכם (שם 7): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשובים בלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם ב"שצס, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש צ', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שם): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופנית אלכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא צ"כ (פרק ז, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שם ה): והרביתי אתכם. נקומה וקופה (שם): והקימתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְכָרַתִּי אֶת צִית יִשְׂרָאֵל וְאֶת צִית יְהוּדָה צִרִית תִּדְבָּרָה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כְּצִרִית וגו' (ת"כ שם):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א צ"צ לא): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים אחס לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש למוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצף צכם. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פִּי־שֶׁם נֶעַל מִגֶּן גְּדוּרִים (שמואל א-ב, א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִחֶלֶב מבושל כדי להחליק מעליו מכת

12	And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:	וְאֲשֶׁרִי שְׁכִינָתִי בִּינִיכֹן וְאֲהִי לָכֹן לְאֱלֹהִי וְאַתֶּן תִּהְיוּ קְדָמִי לְעָם:
13	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהָיִיתְ לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת: (פ)	אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֹן דַּאֲפִיקִית יִתְכֹן מֵאֶרֶעַ דְּמִצְרַיִם מִלְמַתִּי לְהֹן עֲבָדִין וְתִבְרִית נִיר עֲמִמָּא מִנְכֹן וְדִבְרִית יִתְכֹן בְּחִירוֹתָא:
14	But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;	וְאִם-לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:	וְאִם לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרֵי וְלֹא תַעֲבְדוּן יְת כָּל פְּקוּדֵי אֵלִין:
15	and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;	וְאִם-בִּחְקֹתַי תִּמָּאֲסוּ וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:	וְאִם בְּקִמִּי תִקְוִצוּן וְאִם יְתִי תִרְחִיק נַפְשְׁכֹן בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד יְת כָּל פְּקוּדֵי לְאֲשַׁנְיוֹתִיכֹן יְת קִמִּי:
16	I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.	אֲפֹ-אֲנִי אַעֲשֶׂה-זֹאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁתַּפַּת וְאֶת-הַקְדַּחַת מַכְלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזָרַעְתֶּם לָרִיק זֶרְעְכֶם וְאָכְלוּ אוֹיְבֵיכֶם:	אִף אֲנִי אַעֲבִיד דָּא לָכֹן וְאֲסַר עֲלֵיכֹן בִּיהוּלְתָּא שְׁחַפְתָּא וְקַדַּחְתָּא מַחֲשָׁן עֵינִין וּמַפְחָן נֶפֶשׁ וְזָרַעְתֶּן לָרִיקוֹן זֶרְעֹכֹן וְיִיכְלוּנִיה בַּעֲלֵי דְבִיכֹן:

חן או חנית שלא יקוב העור:
(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזועזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:
(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו כי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: מִטַּת. כמין יחד זשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תלא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עֲשֶׂה לָךְ מוֹסְרוֹת וּמִנּוֹת (ירמיה כז, 3), קבילי"א זלע"ז: קוממיות. בקומה זקופה:
(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גִּזְרִיד לִפְנֵי ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום קָעִים וְסָטָאִים לֵה' מֵאֵל (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ז, ג):
(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא נזיתים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שזע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:
(16) והפקדתי עליכם. ונזית עליכם: שחפת. חולי שמחף את הנזר, אנפול"ש זלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדים את הגוף ומחממו ומזעירו, כמו פי אֵשׁ קְדָקְסָה דְּאַפִּי (דברים

17	And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.	וַנִּתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין־רִדְּךָ אֶתְכֶם:	17
18	And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.	וְאִם־עַד־אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לְיִסְרָהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַת עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:	18
19	And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.	וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזֵיכֶם וְנִתְּתִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבָרָזָל וְאֶת־אֶרְצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:	19

לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים זופות וכלות לראות שֶׁיִקַּל וְיִרְפָּא, וסוף שלא ירפא, וידאזו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאנה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תלמח, ואם תלמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צנף, וכן אף אני אלך עִמָּם צָקְרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אציה אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צרור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אצל נוח ואינו מקדית, תלמוד לומר ואת הקדחת, מלמד שהוא מקדית, או עתים שהוא מקדית וצבור הוא צעזעמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו צבור צעזעמו שיחיה אצל אחרים צבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבות נפש: וזרעתם לריק זרעכם. זורעה ואינה מזמחת, ומעתה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זורעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שניה מזמחת ואויבים צאים ומונאים תצוה לימי המזור, ושצפנים מתים צרעב שלא לקטו תצוה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק זרעכם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל צה ומגדלן, והחטא צה ומכלה אותם, שנאמר חָשֶׁר טַפְחֵי וְרִצִּיתִי אֲצִי כָלֶם (איכה ג, כז): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר צטוצה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעצדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אתכם מצפנים, וצעלי דְּצָצִיכוֹן מקיפין אתכם מצחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עוצדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שבגלוי, שנאמר וְהָיָה אִם יָרַע יִשְׂרָאֵל וְשָׁלַח מִדִּין וְעָמְלָק וְצָנִי קָדָם וְגו' (שופטים ו, ג), וַיִּשְׁמְנוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת צִבּוֹל הָאֶרֶץ (שם ד), אצל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְחָשֶׁר אֶכְלוּ שָׂאֵר עֲמִי וְעוֹרֶם מִעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מזלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

(19) ושבדתי את גאון עזכם. זה צית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עזכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְהָיָה שָׁמַיְךָ עַל־רֹאשְׁךָ נִחֵשֶׁת וְגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הצרול מזיע, והיא משמרת פירותיה, אצל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הצרול מזיע, והיא חורב צעולם, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאדנת פירותיה:

20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.	וְתִם לְרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא־תֵתֶן וְיִסּוּף לְרִיקְנִי חִילְכֹּן וְלֹא אֲרֻצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו: תִּתִּין אֲרַעְכֹּן יָת עַל־לֶחְתָּהּ וְאֵילָן חֲקָלָא לֹא יִתֵּן אֲבִיָּה:	20 וְתִם לְרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא־תֵתֶן וְיִסּוּף לְרִיקְנִי חִילְכֹּן וְלֹא אֲרֻצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו:
21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.	וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִּשְׁמָעוּ לִי וְיָבִיאוּ לְקַבְּלָא לְמִימְרֵי וְאִסִּיף לֹא־תֵתֶן עֲלֵיכֶם מַחָה שִׁבְעַת בְּחֻטְאֵיכֶם: וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִּשְׁמָעוּ לִי וְיָבִיאוּ לְקַבְּלָא לְמִימְרֵי וְאִסִּיף לֹא־תֵתֶן עֲלֵיכֶם מַחָה שִׁבְעַת בְּחֻטְאֵיכֶם:	21 וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבֹו לְשִׁמְעַ לִי וְיִסְפְּתִי עֲלֵיכֶם מַחָה שִׁבְעַת בְּחֻטְאֵיכֶם:
22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.	וְאֶשְׁלַח בְּכֹן יָת חַיַּת בָּרָא וְתִתְפִּיל יִתְכֹּן וְתִשְׁיָצִי יָת בְּעִירְכֹּן וְתִזְעַר יִתְכֹּן וְיִצְדִּין אִוְרְתְכֹן: וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמֹו דְרָכֵיכֶם:	22 וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמֹו דְרָכֵיכֶם:
23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;	וְאִם בְּאֵלֶּיךָ לֹא תִתְּדָוּ לְמִימְרֵי וְתִהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי:	23 וְאִם־בְּאֵלָה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:
24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.	וְאִתִּי אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו: וְאִלְקִי יִתְכֹּן אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו: וְאִתִּי אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו:	24 וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו אֶפְּתֹו: וְהִכְרִיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַת עַל־חֻטְאֵיכֶם:
25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.	וְאִתִּי עֲלֵיכֶם דְּקִטְלִין בְּחֶרֶב וְיִתְפָּרְעוּ מִנְּכֹן פִּוְרַעְנוּתָא עַל דְּעִבְרִיתוֹן עַל אִוְרִיתָא וְתִתְכַּנְשׁוּן לְקִרְוִיכֹן וְאִגְרִי מִוְתָּנָא בִּינִיכֹן וְתִתְמַסְרוּן בְּיַד שְׁנָאָה:	25 וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נִקְמַת־בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דְּבַר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְּתֶם בְּיַד־אֹיֵב:

(20) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר צא שדפון ומלקה אותו אין צנך כלום, אצל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר וצא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ ס"ד): ולא תתן ארצכם את יבולה. אף מה שאתה מוציל לה בשעת הזרע (ס"ט): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה (ס"ט): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אע"פ ואפרי: לא יתן פרי. כשהוא מפרה ומשיר פירותיו, הרי שמי קללות, ויש אן שזע פורעניות:

(21) ואם תלכו עמי קרי. רבותינו אמרו עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי במצות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלך (משלי כה, יז), וכן יקר רוג' (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לבס להמנע מהתקרב אליו: שבע כחטאיתכם. שזע פורעניות אחרים במספר שזע כחטאיתכם:

(22) והשלחתי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צנך, בהמה שאין דרכה צנך מגין, תלמוד לומר וְשָׁן צִהְמַת אֲשֶׁלְתָּם (דברים לב, כד), הרי שמים, ומנין שיהא ממיתה בנשיכתה, תלמוד לומר עַם צִהְמַת וְשָׁלִי עָפָר (ס"ט), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצחוק: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שזילים גדולים ושזילים קטנים, הרי שזע פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיה, ונשמו:

(23) לא תוסרו ל'. לשון אל:

26	When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.	בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה-לֶּחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֵנוּר אֶחָד וְהָשִׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס)
27	And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;	וְאִם-בְּזָאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְקָרִי:
28	then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.	וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת-קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:
29	And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.	וְאָכְלֹתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:
30	And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.	וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-בְּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת-חֲמֻנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת-פְּגָרֵיכֶם עַל-פְּגָרֵי גִּלְוֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:
31	And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.	וְנָתַתִּי אֶת-עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת-מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם:

(25) נקם בריתי. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי עיניו של זדקיהו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדקתו אשר עזרתם. כל הצאת חרב שזמקרא, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החון אל תוך הערים מפני המור: ושלחתי דבר בתוככם. וע"י הדבר, ונחתם ציד האויבים הנרים עליכם, לפי שאין מלינים את המה צירושלים, וכשהם מוילאים את המה לקצרו נתנים ציד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מה, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והם חזי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא התצואה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתצרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם ציניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה בתוך המעים בלחם. הרי ז' פורעניות, חרב, מזור, דבר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונחתם אינה מן המניין שהיא המצר:

(30) במותיכם. מגדלים וצבניות: חמונים. מין עזודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרויין חמונים: ונתתי את פגריכם. פגרי רעב היו, ומוילאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקעת ונפול עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדם, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוצר ושב: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לזא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שמים, כריתת חמונים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצינורות יפלו החמונים שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן

32	And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.	וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:	וְאֶצְדִּי אֲנִי יְת אֶרְעָא וַיִּצְדֹּן עָלָה בְּעָלִי דְבִיכֹן דִּיתְכִּין בָּהּ:
33	And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.	וְאַתְכֶם אֲזַרְה בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:	וְיִתְכֹן אֲבֹדֵר בִּינִי עַמְמִיָּא וְאֶגְרִי בְּתִרְכֹן דְקִטְלִין בְּחֶרְבָּא וְתַחֲי אֶרְעֹכֹן צְדִיָּא וְקִרְנִיכֹן יִהְיוּ חֲרָבָא:
34	Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.	אֹז תִּרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֹז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:	בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא יְת שְׁמִטָּהָ כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת וְאַתֹּן בְּאֶרֶע בְּעָלִי דְבִיכֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יְת שְׁמִטָּהָ:
35	As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.	כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שְׁבַתְתָּה בְּשְׁבַת־תִּיכֶם בְּשְׁבַתְכֶם עָלֶיהָ:	כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת תִּשְׁמִיט יְת דְּלֹא שְׁמִטָּת בְּשְׁמִיטִיכֹן כַּד הָיוּתִין יְתְכִין עָלָה:
36	And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.	וְהִנְשָׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מֶרֶד בְּלִבְכֶם בְּאֶרְצַת אֹיְבֵיהֶם וְרִבְרָא אֹתָם קוֹל עָלָה נִדְף וְנָסוּ מִנִּסְתָּ חֶרֶב וְנִפְּלוּ וְאִין רִבְרָא:	וְדִישְׁחָאֲרוֹן בְּכֹן וְאֶעִיל תְּבָרָא בְּלִבְהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קָל טִרְפָּא דְשִׁקִּיף וַיִּעְרְקוֹן מִעֶרְק כַּד מִן קֳדָם דְקִטְלִין בְּחֶרְבָּא וַיִּפְּלוּ וְלִית דְּרִדִּיף:

הגדולות, ולא אריח קרצנות, הרי שצב:

(32) והשמתני אני את הארץ. זו מדה טובה לא ישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח בארצם, שמהא שוממה מיושבה: (33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצשעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאדם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה בצצירתה: והריקתי. כשולף החרצ מתרוקן הגדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשבז למוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרצה, נראות לכם חרצות, שצשעה שאדם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שנויה צת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שכעס על שטותיה: והרצת. למלך את שצותיה:

(35) כל ימי השממה. לשון העשות, ומ"ס דגש במקום כפל שממה: את אשר לא שבחה. שצעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויובל שהיו צשנים שהכעיסו ישראל בארצם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השבטים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השבטים עד חרצות ירושלים, הוא שנאמר ציחוקאל ואספה שָׁכַב על צֶדֶךָ הַשְׁמָאֲלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת אֶלֶה וְשָׁכַכְתָּ עַל צֶדֶךָ הַיְמָנִי שָׁנִית אֶרְצֶיךָ יוֹם וְלַיְלָה אֶת עוֹן צִית יְהוּדָה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים וששים, כמו שאמרו באגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אמן ששים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויובלות צצנה, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יובלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שצעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה צשמטה המשלמת לשצעים. (נ"א ואותו יובל שגלו שלא נגמר צעונס נחצש להם) ועליהם נגזר שצעים שנה שלמים, וכן הוא אומר צדצרי הימים עד דרָקְתָּהּ הָאָרֶץ אֶת שְׁמֹתֶיהָ וגו', לְמַלְאֹת שְׁצָעִים שָׁנָה (דברים הימים צ"ו, כא):

37	And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.	וַיִּתְקַלּוּן גִּבּוֹר בְּאַחֲוֵהוּ כַּד מֵן קֶדֶם דְּקָשְׁלִין בְּחֶרֶבָא וְרִדְיָא לִית וְלֹא תְהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קֶדֶם בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן:	וְכָשְׁלוּ אִישׁ-בְּאַחֲוֵהוּ כַּמִּפְנֵי-חֶרֶב וְרִדְיָא אִין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם:	37
38	And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.	וַתִּיבְדוּן בֵּינִי עַמּוּמָא וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן:	וַאֲבַדְתֶּם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם:	38
39	And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.	וַדִּישְׁתְּאֲרוּן בְּכוֹן יִתְמָסוֹן בְּחוּבִיהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְסָנְאִיכוֹן וְאִף בְּחוּבֵי אֲבֹהֵיהוֹן בִּישְׂיָא דְאֶחֱידִין בִּיְדֵיהוֹן יִתְמָסוֹן:	וְהִנְשְׂאֲרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאֶרֶצַת אֹיְבֵיכֶם וְאִף בְּעוֹנֹת אֲבֹתֶם אִתֶּם יִמְקוּ:	39
40	And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.	וַיְנַדּוּן יֵת חוּבִיהוֹן וַיֵּת חוּבֵי אֲבֹהֵיהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאִף דְּהִלִּיכוּ קֶדְמִי בְּקִשְׁיוֹ:	וְהִתְנַדּוּ אֶת-עוֹנֵם וְאֶת-עוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מָעַל-בִּי וְאִף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:	40
41	I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;	אִף אֲנָא אֶהְדֵּךְ עִמָּהוֹן בְּקִשְׁיוֹ וְאֶעִיל יִתְהוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן אוּ בְכוֹן יִתְבַּר לְבָהוֹן טַפְשָׁא וּבְכוֹן יִרְעוֹן יֵת חוּבִיהוֹן:	אִף-אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוּ-אֲזִי יִפְנֹעַ לְבָבָם הָעֶרְלָ וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת-עוֹנֵם:	41
42	then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.	וְדִכְיִרְנָא יֵת קִימִי דְעָם יַעֲקֹב וְאִף יֵת קִימִי דְעָם יִצְחָק וְאִף יֵת קִימִי דְעָם אַבְרָהָם אֲנָא דְכִיר וְאֶרְעָא אֲנָא דְכִיר:	וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאִף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאִף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאֶרֶץ אֲזָכֹר:	42

(36) והבאתי מדרך. פחד וכך לזכר מ"ס של מרח יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאלו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקיף, לשון חבטה, שדופת קדים (בראשית מא, ו), שקיפן קדוים, לשון משקוף, מקום חבטת הדלת וכן תרגומו של חבורה (שמות כא, כה), משקופי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנוס יכשלו זה זה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאלו בורחים מלפני הורגים, שיהא בלצצם פחד וכל שעה קצורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל צעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שזועות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשתהיו פזורים תהיו אבודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו הממטים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאותם מעשה אבותיהם צדיקה (שם פרק ט, כסנהדרין כז): ימקו.

לשון המסה, כמו ימסו, וכמהו טמקנה צהריהן (זכרי' יד, יז), נמקו טמקנה (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני צעמתי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו צין האומות עובדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומהזרין לתחת כנפי, שנאמר וקעלה על ורפס קיו לא תהיה וגו' (יחזקאל כ, לב), מי אני וגו' אם לא ציד טמקה וגו' (שם לג, ת"כ סה ה): או אי יבנע. כמו אז נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו), אם אז יבנע. לשון אחר אולי, שמא אז יבנע לזכר וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ביסוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ולא היה חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל את משמו של

43	For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.	וְהָאֲרֶץ תִּעָזֹב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֵגָם יָעַן וּבִזְעָן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם:	43
44	And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.	וְאִם־כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵיהֶם: וְאִם־כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵיהֶם: וְאִם־כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵיהֶם: וְאִם־כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵיהֶם:	44
45	But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.	וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁי אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִזְכֹּר לָהֶם לֹא־לֵהִימָן אֲנִי יְהוָה:	45
46	These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.	אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)	46
XXVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	רצעי (שעי) כג
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,	דִּבֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֵא נָדָר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשָׁת לַיהוָה:	2

אליהו ערצון שיצוא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה זינחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צור ומנוח על המזבח: (43) יען וביען. גמול, וצגמול אשר במשפטי מאסו: (44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתי לכלותם ולהפר בריתי אשר אתם: (45) ברית ראשונים. של שצטיס: (46) והתורת. אחת נכתב ואחת בעל פה, מגיד שכולם נחננו למשה בסיני: (2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפשת. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:

3	then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.	וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן-שְׁתַּיִם שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךָ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:	וְהָיָה פִּדְיוֹנוֹהָ דְּדָכוּרָא מִבֶּן עֶשְׂרִין שָׁנִין וְעַד בֶּן שְׁתַּיִן שָׁנִין וְהָיָה פִּדְיוֹנוֹהָ חֲמִשִּׁין סָלַעִין דְּכֶסֶף בְּסָלַעִי קוֹדֶשָׁא:
4	And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.	וְאִם-נִקְבָּה הִוא וְהָיָה עֶרְכָּךָ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:	וְאִם נִקְבָּתָא הִיא וְהָיָה פִּדְיוֹנָה תְּלָתִין סָלַעִין:
5	And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.	וְאִם מִבֶּן-חֲמִשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן-עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלַנִּקְבָּה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:	וְאִם מִבֶּן חֲמִישׁ שָׁנִין וְעַד בֶּן עֶשְׂרִין שָׁנִין וְהָיָה פִּדְיוֹנוֹהָ דְּדָכוּרָא עֶשְׂרִין סָלַעִין וְלַנִּקְבָּתָא עֶשֶׂר סָלַעִין:
6	And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.	וְאִם מִבֶּן-חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן-חֲמִשָּׁה שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלַנִּקְבָּה עֶרְכָּךָ שְׁלֹשֶׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:	וְאִם מִבֶּן יָרֵחָא וְעַד בֶּן חֲמִישׁ שָׁנִין וְהָיָה פִּדְיוֹנוֹהָ דְּדָכוּרָא חֲמִישׁ סָלַעִין דְּכֶסֶף וְלַנִּקְבָּתָא פִּדְיוֹנָה תְּלָת סָלַעִין דְּכֶסֶף:
7	And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.	וְאִם מִבֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם-זָכָר וְהָיָה עֶרְכָּךָ חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר שֶׁקֶל וְלַנִּקְבָּה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:	וְאִם מִבֶּן שְׁתַּיִם שָׁנִין וּלְעֵילָא אִם דְּכוּרָא וְהָיָה פִּדְיוֹנוֹהָ חֲמִישׁ עֶשֶׂר סָלַעִין וְלַנִּקְבָּתָא עֶשֶׂר סָלַעִין:
8	But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.	וְאִם-מָגֹן הוּא מִעֶרְכָּךָ וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אִשֶּׁר תִּשְׁיֹג יָד הַנָּדָר יַעֲרִיכֵנּוּ הַכֹּהֵן: (ס)	וְאִם מִסְכֵּן הוּא מִפִּדְיוֹנוֹהָ וְיִקְיַמְנִיהָ קָדָם כֹּהֵנָא וְיִפְרוֹס יְתִיהָ כֹּהֵנָא עַל פּוּם דְּתַדְבִּיק יָד נָדָרָא וְיִפְרִסְנִיהָ כֹּהֵנָא:
9	And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.	וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנֶּה קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹּדֶשׁ:	וְאִם בְּעִירָא דִּיקְרְבוּן מִנֶּה קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ כָּל דְּוִיתִין מִנִּיהָ קָדָם יְיָ וְהָיָה קוֹדֶשָׁא:

- (3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו צפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
- (5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן חמש שנים עלי:
- (7) ואם מבן ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). סָבָא צְבִיתָא פָּסָא צְבִיתָא, סָבָא צְבִיתָא סָבָא צְבִיתָא וְסִימָנָא טָבָא צְבִיתָא:
- (8) ואם מן הדוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג.):

10	He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.	לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רָע בְּטוֹב וְאִם הִלְכָּה בְּהֵמָה בְּבֵהֵמָה וְהָיָה הָיוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה קָדָשׁ:	לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רָע בְּטוֹב וְאִם הִלְכָּה בְּהֵמָה בְּבֵהֵמָה וְהָיָה הָיוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה קָדָשׁ:	10
11	And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.	וְאִם כָּל בְּעִירָא מִסְּאָבָא דְלֹא יִקְרְבוּ מִנֶּה קֹדֶשׁ יִי וְיָקִים יְתַבְעִירָא קֹדֶם כְּהֵנָּה:	וְאִם כָּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרְבוּ מִמֶּנָּה קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֶמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:	11
12	And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.	וְיִפְרוֹס כְּהֵנָּה יְתֵה בֵּין טָב וּבֵין בִּישׁ כְּפֹדֶסֶן כְּהֵנָּה כֵּן יִהְיֶה:	וְהָעֶרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:	12
13	But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.	וְאִם מִפְּדֹק יִפְדֶּנָּה וְיוֹסִיף חֹמֶשֶׁיהָ עַל פִּדְיוֹנָהּ:	וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹלֶנָּה וְיֹסֶף חֲמִישֶׁתּוֹ עַל-עֶרְכָּהּ:	13
14	And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.	וְגִבֵּר אָרִי יִקְדִּישׁ יֵת בֵּיתִיהָ קֹדֶשׁא קֹדֶם יִי וְיִפְרֹסֶנָּה כְּהֵנָּה בֵּין טָב וּבֵין בִּישׁ כְּמֵא דִּיפְרוֹס יִתִּיהָ כְּהֵנָּה כֵּן יָקִים:	וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קָדֹשׁ לַיהוָה וְהָעֶרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקִים:	14
15	And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם דֹּאקְדִּישׁ יִפְדֹּק יֵת בֵּיתִיהָ וְיוֹסִיף חֹמֶשׁ כֶּסֶף פִּדְיוֹנָהּ עָלֶיהָ וְיִהְיֶה לֵיהָ:	וְאִם-חֲמֻקְדִּישׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיֹסֶף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֶרְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:	15
16	And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.	וְאִם מִחֶקֶל אַחֲסָנִיתִיהָ יִקְדִּישׁ גִּבֵּר קֹדֶם יִי וְיִהְיֶה פִּדְיוֹנָהּ לְפֹם זֶרְעִיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בְּחֻמָּשִׁין סִלְעִין דְּכֶסֶף:	וְאִם מִשְׁעָה אַחֲזָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכָּהּ לְפִי זֶרְעוֹ זֶרַע חֲמֹר שְׁעָרִים בְּחֻמָּשִׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:	חמשי (שזעי) 16

- (9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דזריו קיימין, ותמכר לזרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמיה אוחו האזר:
 (10) טוב ברע. מס צנעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בשוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט).
 (11) ואם כל בהמה טמאה. צנעל מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים חמיימים יולאין לחולין צפדין, אלא א"כ הומומו (שם לז: ת"כ פרש"א ד, א).
 (12) כערבך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:
 (13) ואם גאל יגאלנה. צנעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן צמקדיש צית, וכן צמקדיש את השדה, וכן צפדין מעשר שני, הצנעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז:).
 (16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, צית כור שעורים צחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צחמלת היוכל, ואם צא לגאלה צאמצעו נותן לפי החשבון, סלע ופונקדין לשנה (ערכין כה), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר

17	<p>If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.</p> <p>17 אם־משנת הִיבֵל יִקְדֹּשׁ שָׂדֵהוּ כְּעֶרְכָּךָ יָקוּם:</p>	<p>אם משתא דִּי־בִילָא יִקְדִּישׁ חקלִיה כְּפִוְרְסָנִיה יָקוּם:</p>
18	<p>But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.</p> <p>18 וְאִם־אַחֲרֵי הִיבֵל יִקְדֹּשׁ שָׂדֵהוּ וְחָשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הִיבֵל וְנִגְרַע מִעֶרְכָּךָ:</p>	<p>וְאִם בְּתֵר יוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חקלִיה וְיַחֲשִׁיב לֵיה כְּהֵנָּא יֵת כְּסָפָא עַל פִּי שְׁנֵי דְאַשְׁתָּאֲרָא עַד שְׁתָּא דִּי־בִילָא וְיִתְמַנֵּעַ מִפִּוְרְסָנִיה:</p>
19	<p>And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.</p> <p>19 וְאִם־גָּאֹל יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה הַמִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְיֹסֵף חֲמִשִּׁית כְּסָף־עֶרְכָּךָ עָלָיו וְקָם לוֹ:</p>	<p>וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק יֵת חקלָא דְאַקְדִּישׁ יִתִּיה וְיֹסִיף חֲמִשָּׁ דְכֶסֶף פִּוְרְסָנִיה עָלֵהּ וְיָקָם לֵיה:</p>
20	<p>And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.</p> <p>20 וְאִם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם־מָכַר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:</p>	<p>וְאִם לֹא יִפְרוֹק יֵת חקלָא וְאִם זָבִין יֵת חקלָא לְגַבְרָא אַחֲרֹן לֹא יִתְפָּרִיק עוֹד:</p>
21	<p>But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.</p> <p>21 וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בִּיבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֲרָם לִכְהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:</p>	<p>וְהָיָה חקלָא בְּמִפְקִיָּה בִּי־בִילָא קוֹדֶשָׁא קְדָם יְיָ כְּחַקֵּל חֲרָמָא לְכַהֲנָא תִּהִי אֲחֻסְתִּיָּה:</p>
22	<p>And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;</p> <p>22 וְאִם־אֶת־שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֶה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדֹּשׁ לַיהוָה:</p>	<p>וְאִם יֵת חקל דְּזַבִּינוּהִי דְלֹא מִחַקֵּל אֲחֻסְתִּיָּה יִקְדִּישׁ קְדָם יְיָ:</p>

ועומדת ציד הלוקח עד היוצל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוצל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כח:), זהו המשפט האמור במקדש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדוש וגר. אם משעצרה שנת היוצל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היובל יקדוש. וכן אם הקדישה משנת היוצל ונשמה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוצל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שאותו פונדיון קלצון לפְּרוֹקְרוֹט, והצא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוצל: ונגרע מערכך. מנן השנים שמשנת היוצל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה:). את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדש:

(21) והיה השדה בצאתו ביובל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציוצול: קדש לה'. לא שישונו להקדש צדק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנמון לכהנים, שנאמר קל חָסֵם בְּיִשְׂרָאֵל לָךְ יְהוָה (במדבר יח, יד), אף זו מתחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כה:):

(22) ואם את שדה מקנתו וגר. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא מתחלק לכהנים ציוצול, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוצל, שהרי ציוצול היתה עתידה ללאת מידו ולשונו לצעלים, לפיכך, אם צא לגאלה, יגאל מדמים

23	then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַחֲשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מַכְסַּת הָעֶרְכָּךְ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	וַיַּחֲשִׁיב לִיהוָה כְּהֵנָּה יֵת נָסִיב פּוֹרֶסְנִיָּה עַד שְׁנַת דְּיוֹבִילָא וְנָתַן יֵת פּוֹרֶסְנִיָּה בְיוֹמָא הַהוּא קוֹדֶשָׁא קָדָם יי:
24	In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בְּשְׁנַת הַיָּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קִנְיָהּ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי־לּוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:	בְּשְׁנַת דְּיוֹבִילָא יָתוּב חֲקֵלָא לְדוֹבִילָא מֵנִיָּה לְדִדִּילָיָה אֲחֻסְנַת אֶרְעָא:
25	And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וְכָל־עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:	וְכָל פּוֹרֶסְנִיָּה יִהְיִי בְּסִלְעִי קוֹדֶשָׁא עֶסְרִין מְעִין יִהְיִי סִלְעָא:
26	Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.	אֲדָם־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה בְּבִהְמָה לֹא־יִקְדֹּשׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:	בְּרֵם בּוֹכְרָא דִּיתְבְּכֹר קָדָם יי בְּבִעִירָא לֹא יִקְדִּישׁ גִּבְרָא יִתִּיה אִם תּוֹר אִם אֹמֶר דִּיִּי הוּא:
27	And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	וְאִם בְּבִהְמָה טְמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּךְ וַיִּסַּף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךְ:	וְאִם בְּבִעִירָא מִסְּאָבָא וַיִּפְרוֹק בְּפּוֹרֶסְנִיָּה וַיּוֹסִיף חֲוִמְשִׁיָּה עָלֶיהָ וְאִם לֹא יִתְפָּדֶיךָ וַיִּזְדָּבֵן בְּפּוֹרֶסְנִיָּה:
28	Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.	אֲדָם־כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־קֹדָשִׁים הוּא לַיהוָה:	בְּרֵם כָּל חֲרָמָא דִּיתְחָרִים גִּבְרָא קָדָם יי מִכָּל דְּלִיָּה מֵאֲנָשָׁא וּבְעִירָא וּמִחֲקֵל אֲחֻסְנִתִּיהָ לֹא יִזְדָּבֵן וְלֹא יִתְפָּדֶיךָ כָּל חֲרָמָא קוֹדֶשׁ קוֹדֶשֶׁן הוּא קָדָם יי:

הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע: (26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבמה השמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור זהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון זהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש זהמה טמאה לצדק הצית (מנחות קא). ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ג, ז). ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח). יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא

29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כָּל-חֶרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם מִן-הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת יוֹמָת: אֲנָשָׁא לֹא יִתְפָּרֵיק אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל:	שביעי
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.	וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרֶעָא מִזֶּרַעָא הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: קֹדֶשׁ קָדָם יי:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשֵׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו: וְאִם מִפְּרֵק יִפְרוֹק גְּבֵר מִמַּעֲשֵׂרֵיהָ חֲמִשִּׁיהָ יוֹסִיף עָלֶיהָ:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל-מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט הָעִשְׂרִי יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לַיהוָה: וְכָל מַעֲשֵׂר תּוֹרִין וְעֹאן כָּל דִּיעֵבֵר תַּחֲזוֹת חוֹטְרָא עֲשִׂירָאָה יִהְיֶה קֹדֶשׁ קָדָם יי:	מפטיר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרֹנֵנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרֹנֵנוּ וְהָיָה-וְהָיָה קֹדֶשׁ לֹא יִגְאֹל: לֹא יִבְקֹר בֵּין טֹב לְבִישׁ וְלֹא יִחַלְפֵנִיה וְאִם חִלְפֵנִיה וְהָיָה קֹדֶשׁ לֹא יִתְפָּרֵיק:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי: אֵלֶּין פְּקוּדֵיָא דְּפִשִּׁיד יי יֵת מֹשֶׁה לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְּסִינַי:	ע"ח

ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בכתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הצית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הצית, מציא ראייה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונתן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח:): אם נדר, נותן דמיהם, ואם נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:):

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. צמח שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינר: לח' הוא. קנאו השם ומשולחנו זה לך לעלות ולאכול בירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֶׂר דָּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְגו' (דברים יד, כג קידושין נג):

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חזירו, הפודה מעשר של חזירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתָּה בְּקֶסֶף וְגו':

(32) תחת השבט. כשצא לעשרן מוציאן צפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צדקה בסקרקה להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא צדו נותן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִצְוַת דְּבָרֶיךָ (שם יב, יא), יכול יהא צורך ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד (בכורות יד:):

The Haftarah is Jeremiah 16:19 - 17:14 on page 161.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
כָּל-זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמוֹעַלָה כָּל-יָצֵא צָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצָבָאתָם אַתָּה
וְאַהֲרֹן:

וְאַתֶּכֶם יְהִי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
לְרֹאשֵׁי אֲלִיצֹר בֶּן-שִׁדְיָאוֹר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צִוְרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן-עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁר נֶתַנָּאֵל בֶּן-צִוְעָר:

לְזִבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן-חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישַׁמָּע בֶּן-עֲמִיחֻד
לְמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן-פְּדָחְזֹר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן-גִּדְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגְיֵאל בֶּן-עֶכְרָן:

לְגָד אֱלִיסָפָה בֶּן-דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן-עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הַעֲדָה נְשִׂאֵי
מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלִפֵּי יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֵת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

נמדבר

AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness
of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the
second month, in the second year after the were come
out of the land of Egypt, saying:

2

'Take ye the sum of all the congregation of the
children of Israel, by their families, by their fathers'
houses, according to the number of names, every male,
by their polls;

3

from twenty years old and upward, all that are able to
go forth to war in Israel: ye shall number them by
their hosts, even thou and Aaron.

4

And with you there shall be a man of every tribe, every
one head of his fathers' house.

ו

And these are the names of the men that shall stand
with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

6

Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7

Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8

Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9

Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10

Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the
son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of
Pedahzur.

11

Of Benjamin, Abidan the son of Gideon.

12

Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13

Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14

Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15

Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16

These were the elect of the congregation, the princes
of the tribes of their fathers; they were the heads of the
thousands of Israel.

ישראל

And Moses and Aaron took these men that are
pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַתְּדֹשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה
לְגִלְגָּלָתָם:

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 176.

עם-זו יצַרְתִּי לִי תַהֲלִיתִי יִסְפְּרוּ: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא-אֲתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי־יִגְעֶתָ בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא־הֵבִיאתָ לִי שֶׁהַ עֲלֹתֶיךָ וְזִבְחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בַּלְבֹּנוֹת:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא־קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קֶנֶה וְחֶלֶב זִבְחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֲךָ הִעֲבַדְתָּנִי בְּחַטֹּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בְּעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֲה פִשְׁעֶיךָ לְמַעְנֵי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הִזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאֶחָלָל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לַחֲרֵם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה־אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וַיִּצְרָה מִבֶּטֶן יַעֲזֹרָה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וַיִּשְׁרֹן בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְק־מַיִם עַל־צִמָּא וְנִזְלִים עַל־יִבְשָׁה אֶצְק רֹחִי עַל־זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צִאֲצָאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בִּבְיִן חֲצִיר כַּעֲרִבִים עַל־יְבֵלִי־מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֶר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה: (פ)

5 One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה
צִבְאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבְלַעֲדֵי
אֵין אֱלֹהִים:

6 Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וַיְגִידָהּ וַיַּעֲרֹכָהּ לִי
מִשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאֲתִנּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֲנֶה
וַיְגִידוּ לָמוֹ:

7 And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְהוּ הֲלֹא מֵאֶז
הַשְּׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדִּי הִנֵּשׂ אֱלֹהִים
מִבְלַעֲדֵי וְאֵין צוּר בַּל־יָדַעְתִּי:

8 Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּל־מִן תְּהוּ וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל־
יִשְׁעִילוּ וְעַדִּיהֶם הִמָּה בַּל־יֵרְאוּ וּבַל־יֵדְעוּ
לִמְעַן יִבְשׁוּ:

9 They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי־יִצֹר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבַלְתִּי הוֹעִיל:

10 Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּה מֵאֲדָם
יִתְקַבְּצוּ כָל־ם יַעֲמָדוּ וַיִּפְחָדוּ יִבְשׁוּ יַחַד:

11 Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֲרָשׁ בְּרוֹז' מַעֲצָד וּפָעַל בִּפְחָם וּבִמְקַבּוֹת
יִצְרֵהוּ וַיַּפְעֵלְהוּ בְּזַרְעוֹ כָּחוֹ גַּם־רָעֵב וְאֵין
פֶּחַ לֹא־שָׁתָה מִיָּם וַיִּיעֶף:

12 The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֲרָשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ וַיַּאֲרֵהוּ בַשָּׂרָד
יַעֲשֵׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחוּגָה וַיַּאֲרֵהוּ
וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתַפְאֲרַת אָדָם
לְשִׁבְתַּת בֵּית:

13 The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לְכַרְת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרִזָּה וְאֵלֹן
וַיֹּאמֶץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֶן וְגִשְׁם
יִגְדֵּל:

14 He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וְהָיָה לְאָדָם לְבָעֵר וַיִּקַּח מִמֶּם וַיִּחַם אֶף־
יִשִּׁיק וַאֲפָה לֶחֶם אֶף־יַפְעֵל־אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ
עֲשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגֹּד־לָמוֹ:

15 Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

16	<p>חֲצִיֹּ שְׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּ בָשָׂר יֹאכֹל וְצִלָּהּ צָלִי וְיִשְׂבַּע אֶף-יָחֵם וַיֹּאמֶר הָאֵח חֲמוּמִי רָאִיתִי אֹרֶךְ:</p>	<p>He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';</p>
17	<p>וְשִׁאֲרֵיתּוֹ לֵאלֹהִים עֲשֵׂה לְפָסְלוֹ (כ) (יִסְגֹּד) [ק' יִסְגֹּד-] וְיִשְׁתַּחֲוֶה וְיִתְפַּלֵּל אֱלֹהֵי וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אַתָּה:</p>	<p>And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'</p>
18	<p>לֹא יָדְעוּ וְלֹא יִבְיִנוּ כִּי טַח מִרְאוּת עֵינֵיהֶם מִהַשְׂכִּיל לִבָּתָם:</p>	<p>They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.</p>
19	<p>וְלֹא-יֵשִׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיֹּ שְׂרָפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאֶף אִפְתִּי עַל-גִּחְלִי לָחֵם אֲצַלֶּה בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֲעֲשֶׂה לְבֹל עַץ אֲסֻגֹּד:</p>	<p>And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'</p>
20	<p>רָעָה אַפֶּר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא- יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקָר בְּיָמִי: (ס)</p>	<p>He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'</p>
21	<p>זְכֹר-אַלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-אַתָּה יִצְרָתִיךָ עַבְדִּי-לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּח:</p>	<p>Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.</p>
22	<p>מַחֲיִיתִי כְעָבֹל פִּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ:</p>	<p>I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.</p>
23	<p>רְנוּ שָׁמַיִם כִּי-עֲשֵׂה יְהוָה הֲרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רְנָה יַעַר וְכָל- עֵץ בּוֹ כִּי-גֹאֲלִי יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)</p>	<p>Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.</p>

הפטרות צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

VII:21	<p>כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָשָׂר:</p>	<p>Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.</p>
--------	---	--

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים
בְּיוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא] אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וְזֶבֶח:

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֶצְוֶה אֹתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב
לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שְׁמָעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָתָם לִבָּם הָרַע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲזֹר וְלֹא לְפָנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עֹבְדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבָע
וְשָׁלַח:

25 even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שְׁמָעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשּׁוּ
אֶת־עַרְפֶּם הֲרָעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְלֹא יִשְׁמָעוּ אֵלַיִךְ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־שָׁמָעוּ
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוֹסֵר
אֲבָדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גְּזִי נִזְרְךָ וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שִׁפְיָם קִינָה
כִּי מָאֵס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דָּוָר עֲבָרְתוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נְאֻם־יְהוָה
שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי
עָלָיו לְטִמְאוֹ:

30 For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבְנוּ בָמֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגִיא בֶן־הַנֶּם
לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

<p>לִכְן הַנֶּה-יָמִים בָּאִים נֹאם-יְהוָה וְלֹא- יֹאמַר עוֹד הַחֶפֶת וְגִיא בֶן-הַנֶּם כִּי אִם- גִּיא הַחֶרֶגָה וְקִבְרוּ בְתַפֶּת מֵאֵין מְקוֹם:</p>	<p>32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be called Topheth, nor The valley of the son of Hinnom, but The valley of slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of room.</p>
<p>וְהָיְתָה נֶבֶלֶת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֲמֵת הָאָרֶץ וְאֵין מִחְרִיד:</p>	<p>33 And the carcasses of this people shall be food for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth; and none shall frighten them away.</p>
<p>וְהִשְׁפַּתִּיו מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת יְרוּשָׁלַם קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל כִּלָּה כִּי לְחֶרֶבָה תִּהְיֶה הָאָרֶץ:</p>	<p>34 Then will I cause to cease from the cities of Judah, and from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride; for the land shall be desolate.</p>
<p>בְּעֵת הַהִיא נֹאם-יְהוָה (כ) וַיֵּצֵאוּ[ק] יֹצִיאֻן אֶת-עַצְמוֹת מְלָכֵי-יְהוּדָה וְאֶת- עַצְמוֹת-שָׂרָיו וְאֶת-עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי- יְרוּשָׁלַם מִקְבָּרֵיהֶם:</p>	<p>VIII:1 At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;</p>
<p>וְשִׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צֶבֶא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אָהָבוּם וְאֲשֶׁר עֲבָדוּם וְאֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וְאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ לְדָמֹן עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ:</p>	<p>2 and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.</p>
<p>וְנִבְחַר מוֹת מֵחַיִּים לְכָל הַנְּשֹׂאֵרִית הַנְּשֹׂאֵרִים מִן-הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת בְּכָל-הַמְּקוֹמוֹת הַנְּשֹׂאֵרִים אֲשֶׁר הִדְחֵתִים שֵׁם נֹאם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)</p>	<p>3 And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.</p>
<p>כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹ-יִתְהַלֵּל חֲכָם בְּחִכְמָתוֹ וְאֱלֹ-יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹ-יִתְהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ:</p>	<p>IX:22 Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;</p>
<p>כִּי אִם-בִּזְאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשָּׂבֵל וַיֵּדַע אוֹתוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וַיִּדְקָה בָּאָרֶץ כִּי-בִאֵלָה חִפְצָתִי נֹאם- יְהוָה: (ס)</p>	<p>23 But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.</p>

הפטרת שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בַּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלָשִׁים אָלֶף:

VI:1

And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּשֵׁלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁם יְהוָה
צָבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2

And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וְעֻזָּא וַאֲחִיו אַבִּינָדָב נְחִימִים
אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3

And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הֶלֶךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

4

And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

וַדָּוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים
וּבְכַנְרֹת וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִילִּים וּבַמִּנְעִנְעִים
וּבַצִּלְצְלִים:

5

And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּא אֶל-אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזֵ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

6

And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיַּחַר-אַף יְהוָה בְּעֻזָּא וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים
עַל-הַשָּׂגָל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

7

And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ
בְּעֻזָּא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֻזָּא עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

8

And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9

And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

וְלֹא-אַבָּה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת-אֲרוֹן
יְהוָה עַל-עֵיר דָּוִד וַיִּטָּהוּ דָּוִד בֵּית עֲבֶד-
אֱדֹם הַגִּתִּית:

10

So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֲבֶד אָדָם הַגִּתִּי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-עֲבֶד
אָדָם וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ:

11

And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.

<p>וַיִּגְדַּל לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־ בֵּית עֹבֵד אָדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לֹו בְּעִבּוֹר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אָדָם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:</p>	12	<p>And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.</p>
<p>וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נָשָׂאִי אֲרוֹן־יְהוָה שְׁשֶׁה צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:</p>	13	<p>And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.</p>
<p>וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר אֶפֶוד בָּד:</p>	14	<p>And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.</p>
<p>וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעַלִּים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:</p>	15	<p>So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.</p>
<p>וְהָיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־ שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוּן וַתֵּרָא אֶת־ הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפְּנֹו וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבֹּז לֹו בַלְבָּבָהּ:</p>	16	<p>And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.</p>
<p>וַיָּבֹאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצְגּוּ אֹתוֹ בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לֹו דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:</p>	17	<p>And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.</p>
<p>וַיְכַל דָּוִד מִהַעֲלֹת הָעֹלָה וּהַשְׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:</p>	18	<p>And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.</p>
<p>וַיַּחֲלֵק לְכָל־הָעָם לְכָל־חֲמֹון יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לֵאשׁ חֶלֶת לֶחֶם אֶחָת וְאַשְׁפַּר אֶחָד וְאַשִּׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל־ הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:</p>	19	<p>And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.</p>
<p>וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶךְ אֶת־בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת־שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר מִה־נִּכְפַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינַי אִמָּהוֹת עֲבָדָיו כְּהַגְלוֹת נִגְלוֹת אֶתְּךָ הָרִקִּים:</p>	20	<p>Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself!'</p>

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-מִיכָל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר-בִּי מֵאֲבֹתַי וּמִכָּל-בֵּיתוֹ לִצְוֹת אֹתִי
נָגִיד עַל-עַם יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל וְשָׂחֲקֵתִי
לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפֵל בְּעֵינָי
וְעַם-הָאֲמָהוּת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֶכְבְּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בַּת-שָׂאוּל לֹא-הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד
יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיִּהְיֶה הַנִּיחַ-
לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל-אִיָּבָיו:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא
אֲנִכִּי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאָרוֹן הָאֱלֹהִים
יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הִרְיָעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בְּלִבְּךָ
לַךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה
אֶל-נָתָן לֵאמֹר:

4 And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עֲבָדַי אֶל-דָּוִד (ס) כֹּה
אָמַר יְהוָה הֵאֵתָה תִּבְנֶה-לִּי בַּיִת לְשֹׁכְתִי:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יָשָׁכְתִי בְּבֵית לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי אֶת-
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
וְאֵהְיָה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:

6 for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכָל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַדָּבָר דִּבַּרְתִּי אֶת-אֶחָד שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לָרְעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲרָזִים:

7 In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעֲבָדַי לְדָוִד כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן-הַצֹּהֵב
מֵאֲחֶר הִצָּאָן לַהֲיוֹת נָגִיד עַל-עַמִּי עַל-
יִשְׂרָאֵל:

8 Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldst be prince over My people, over Israel.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלַכְתָּ וְאֶכְרַתָּה
אֶת-כָּל-אֹיְבֶיךָ מִפְּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

9 And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתִיו
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא-יִסְיֹפוּ
בְנֵי-עוֹלָה לְעַנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:

10 And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

וּלְמֶן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּחֲתִי לְךָ מִכָּל-אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד
לְךָ יְהוָה כִּי-בֵית יַעֲשֶׂה-לְךָ יְהוָה:

11 even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ
וְהִקְיֵמְתִי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּנֵּיתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

הוּא יִבְנֶה-בֵּית לְשִׁמִּי וְכִנֵּנְתִּי אֶת-כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:

13 He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּחַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בַּשֶּׁבֶט אֲנָשִׁים
וּבִגְנָעֵי בְנֵי אָדָם:

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

וְחַסְדִּי לֹא-יִסּוּר מִמֶּנּוּ כְּאֲשֶׁר חִסְרֵתִי
מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר חִסְרֵתִי מִלְפָּנֶיךָ:

15 but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם לְפָנֶיךָ
כְּסֶאֱךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם:

16 And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָל הַחֲזִיוֹן הַזֶּה
כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל-דָּוִד: (פ)

17 According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וְאִישׁ בָּא מִבָּעַל שָׁלֹשׁ וַיָּבֹא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּפּוֹרִים עֶשְׂרִים-לֶחֶם
שְׁעָרִים וּכְרָמַל בָּצֵק לָנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
וַיֹּאכְלוּ:

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרְתּוֹ מָה אַתָּן זֶה לִפְנֵי מֶלֶךְ אִישׁ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
אָכַל וְהוֹתֵר:

43 And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתֵרוּ כַּדְּבַר
יְהוָה: (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנִּשָּׂא פָנָיו כִּי־בָּו נָתַן־
יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר
חֵיל מְצָרַע:

V:1 Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

2 And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבוּרָתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אִזּוּ יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

3 And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיִּגַּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כְּזֹאת וְכֹזֶאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

4 And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לְדָ־בָא וַאֲשַׁלְּחָה סֶפֶר
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ וַיִּקַּח בִּידּוֹ עֶשֶׂר
כֶּפֶר־כֶּסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5 And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסֶּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וְעַתָּה כְּבוֹא הַסֶּפֶר הַזֶּה אֵלַיִךְ הִנֵּה
שָׁלַחְתִּי אֵלַיִךְ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

6 And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֶּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית
וּלְהַחְיֹת כִּי־זֶה שָׁלַח אֵלַי לְאַסֹּף אִישׁ
מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֵנָּא וְרָאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי:

7 And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כִשְׁמַע אֵלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹא־נָא
אֵלַי וַיָּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

8 And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

<p>וַיָּבֹא נָעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד פֶּתַח־ הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:</p>	<p>9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.</p>
<p>וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הֲלוֹךְ וְרַחֲצֵת שִׁבְעַ פְּעָמִים בִּיַּרְדֵּן וְיָשָׁב בְּשָׂרְךָ לָךְ וְטָהָר:</p>	<p>10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'</p>
<p>וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנֵה אֲמַרְתִּי אֵלָיו יֵצֵא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־ יְהוָה אֱלֹהָיו וְהִנֵּיף יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמַּצְרָע:</p>	<p>11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'</p>
<p>הֲלֹא טוֹב (כ' אַבְנָה) ק' אֲמָנָה וּפַרְפָּר נְהָרוֹת דְּמִשְׁק מִכָּל מִימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־ אֶרְחֹץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי וַיִּפֹּן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:</p>	<p>12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.</p>
<p>וַיִּגָּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אֲבִי דָּבָר גָּדוֹל הִנֵּבִיא דְּבָר אֱלֹהִי הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ רַחֵם וְטָהָר:</p>	<p>13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'</p>
<p>וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּיַּרְדֵּן שִׁבְעַ פְּעָמִים כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כְּבָשָׂר נֶעַר קֹטָן וַיִּטָּהָר:</p>	<p>14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.</p>
<p>וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם־ בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְרֶכֶת מֵאֵת עֲבָדֶיךָ:</p>	<p>15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר חִי־יְהוָה אֲשֶׁר־עֲמַדְתִּי לִפְנָיו אִם־ אֶקַּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:</p>	<p>16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.</p>
<p>וַיֹּאמֶר נָעֲמָן וְלֹא יִתֵּן־נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא צֶמֶד־פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֲלָה וְזָבַח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה:</p>	<p>17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.'</p>

לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּכּוֹא
אֲדֹנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא
נִשְׁעָן עַל־יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח־ (כתיב extitit
ולא קרי נא) יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הַזֶּה:
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֲתוֹ בְּכֶרֶת־
אֶרֶץ: (ס)

18

In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

19

And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 166.

וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים
פֹּה עַד־מָוֶתנוּ:

VII:3

Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם־אָמְרֵנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעַב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם־יִשְׁבְּנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנִפְלֶה אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יַחְיֶינוּ
נַחֲיָה וְאִם־יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4

If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּצֹּהֶר לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ
עַד־קִצְצָה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אִין־שָׁם אִישׁ:

5

And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וְאֲדֹנֵי הַשְּׁמִיעוּ אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב
קוֹל סוּס קוֹל תֵּיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־
אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־
מְלָכֵי הַחִתִּים וְאֶת־מְלָכֵי מִצְרָיִם לָבוֹא
עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקֻמוּ וַיָּנוּסוּ בַּצֹּהֶר וַיַּעֲזֹבוּ אֶת־אֹהֲלֵיהֶם
וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה
כַּאֲשֶׁר־הָיָא וַיָּנוּסוּ אֶל־נַפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קִצֵּה הַמַּחֲנֶה
וַיָּבֹאוּ אֶל־אֶהָל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ
מִשֶּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ
וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֶהָל אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם
וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כָן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בִּשְׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ
מַחֲשִׁים וְחֻצֵּינוּ עַד־אֹר הַבֹּקֶר וּמִצָּאֵנוּ
עוֹנוֹן וְעַתָּה לָכוּ וְנִבְאָה וְנַגִּידָה בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיַּגִּידוּ לָהֶם
לֵאמֹר בָּאֵנוּ אֶל־מַחֲנֶה אָדָם וְהִנֵּה אִין־
שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־הַסּוֹס אֲסוּר
וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְהָהָלִים כְּאִשְׁר־הֵמָּה:

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיַּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
כְּנִימָה:

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו
אֲנִידָה־נָא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אַרְם
יָדְעוּ כִּי־רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֶה
לְהַחֲבֹה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק' בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר
כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל־
הָעִיר נָבֹא:

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־נָא
חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוֹסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ־בָהּ הַנֶּם כָּל־ (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־בָהּ הַנֶּם
כָּל־הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

13

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָד מִחֲנֵה־אַרְם לֵאמֹר לָכוּ וּרְאוּ:

14

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהָנָה כָּל־
הַיָּרֵךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּכְלִים אֲשֶׁר־
הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּהַחֲפֹז) [ק' בַּחֲפֹז]
וַיָּשָׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:

15 And they went after them unto the Jordan; and, lo, all the way was full of garments and vessels, which the Arameans had cast away in their haste. And the messengers returned, and told the king.

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְּזוּ אֶת מַחֲנֶה אֲרָם וַיְהִי
סֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כְּדִבְרֵי יְהוָה:

16 And the people went out, and spoiled the camp of the Arameans. So a measure of fine flour was sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, according to the word of the LORD.

וְהַמֶּלֶךְ הַפְקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעַן
עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסוּהוּ הָעָם בְּשַׁעַר
וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּרֵדָת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

17 And the king appointed the captain on whose hand he leaned to have the charge of the gate; and the people trod upon him in the gate, and he died as the man of God had said, who spoke when the king came down to him.

וַיְהִי כְּדִבְרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה־סֵלֶת
בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כְּעֵת מָחָר בְּשַׁעַר שְׁמֶרֶן:

18 And it came to pass, as the man of God had spoken to the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel, and a measure of fine flour for a shekel, shall be to-morrow about this time in the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהָנָה יִהְיֶה עֲשֵׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם תִּהְיֶה
כְּדִבְרֵי הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנָּךְ רֵאָה בְּעֵינֶיךָ
וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

19 and that captain answered the man of God, and said: 'Now, behold, if the LORD should make windows in heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof';

וַיְהִי־לּוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בְּשַׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

20 it came to pass even so unto him; for the people trod upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXII:1 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשַׁפֵּט הַתְּשַׁפֵּט אֶת־עִיר
הַדְּמָיִם וְהוֹדַעְתָּהּ אֵת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

2 'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? then cause her to know all her abominations.

וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עִיר שִׁפְכַת
דָּם בְּתוֹכָהּ לִבּוֹא עָתָה וְעִשְׂתָּה גְלוּלִים
עָלֶיהָ לְשִׂמְאָה:

3 And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city that sheddest blood in the midst of thee, that thy time may come, and that makest idols unto thyself to defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר-שָׁפַכְתָּ אֲשָׁמָהּ וּבִגְלוּלֶיךָ
אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ טְמֵאתָ וּתְקַרְבִּי יָמֶיךָ וּתְבוֹא
עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נִתְתִּיד חֲרָפָה לַגּוֹיִם
וּקְלָסָה לְכָל-הָאֲרָצוֹת:

הַקְרֵבֹת וְהַרְחָקוֹת מִמֶּנִּי יִתְקַלְסוּ-בְךָ
טְמֵאת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בְךָ
לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם:

אָב וְאִם הִקְלוּ בְךָ לַגֵּר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאִלְמָנָה הוֹנוּ בְךָ:

קִדְשֵׁי בְּזִיתָ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי חָלַלְתָּ:

אֲנָשִׁי רְכִיל הָיוּ בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם וְאֶל-
הַהָרִים אָכְלוּ בְךָ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:

עֲרוֹת-אָב גִּלַּח-בְּךָ טְמֵאת הַנְּדָה עָנוּ-בְךָ:

וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ
אֶת-כַּלְתּוֹ טָמֵא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת-אֲחֻתּוֹ
בֶּת-אָבִיו עָנָה-בְךָ:

שָׁחַד לְקַחוּ-בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם נִשְׁשָׁה
וּתְרַבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעֵי רַעִיף בַּעֲשָׁק
וְאֵתִי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנָי יְהוִה:

וְהִנֵּה הִכִּיתִי כַּפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

הִיעֲמֵד לְבָבְךָ אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ לַיָּמִים
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוִה דְּבַרְתִּי
וְעָשִׂיתִי:

וְהִפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וְזִרְתִּיד בְּאֲרָצוֹת
וְהִתְמַתִּי טְמֵאתְךָ מִמֶּנִּי:

וְנִחַלְתָּ בְךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעֵתָ כִּי-אֲנִי
יְהוִה: (פ)

thou art become guilty in thy blood that thou hast
shed, and art defiled in thine idols which thou hast
made; and thou hast caused thy days to draw near, and
art come even unto thy years; therefore have I made
thee a reproach unto the nations, and a mocking to all
the countries!

Those that are near, and those that are far from thee,
shall mock thee, thou defiled of name and full of
tumult.

Behold, the princes of Israel, every one according to
his might, have been in thee to shed blood.

In thee have they made light of father and mother; in
the midst of thee have they dealt by oppression with
the stranger; in thee have they wronged the fatherless
and the widow.

Thou hast despised My holy things, and hast profaned
My sabbaths.

In thee have been talebearers to shed blood; and in
thee they have eaten upon the mountains; in the midst
of thee they have committed lewdness.

In thee have they uncovered their fathers' nakedness;
in thee have they humbled her that was unclean in her
impurity.

And each hath committed abomination with his
neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his
daughter-in-law; and each in thee hath humbled his
sister, his father's daughter.

In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast
taken interest and increase, and thou hast greedily
gained of thy neighbours by oppression, and hast
forgotten Me, saith the Lord GOD.

Behold, therefore, I have smitten My hand at thy
dishonest gain which thou hast made, and at thy
blood which hath been in the midst of thee.

Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in
the days that I shall deal with thee? I the LORD have
spoken it, and will do it.

And I will scatter thee among the nations, and
disperse thee through the countries; and I will
consume thy filthiness out of thee.

And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of
the nations; and thou shalt know that I am the LORD.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:	17	And the word of the LORD came unto me, saying:
בֶּן־אָדָם הָיָה לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ) לְסוּגָה) [ק' לְסִיג] כָּלָם נְחָשֶׁת וּבָדִיל וּבְרֹזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף הָיָה: (ס)	18	'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יֵשֶׁן הָיִיתָ כָּלֵכֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם:	19	Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

הֲלֹא כִבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר־יְהוָה הֲלֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֶעֱלִיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וְאַרָם מִקִּיר:	IX:7	Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt, And the Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?
הִנֵּה עֵינָי אֲדֹנָי יְהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהַשְׁמֵדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֲשֶׁמִּיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נֶאֱמַר־ יְהוָה:	8	Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful kingdom, And I will destroy it from off the face of the earth; Saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, Saith the LORD.
כִּי־הִנֵּה אֲנִכִּי מִצִּיָּה וְהִנֵּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכֶּבֶד וְלֹא־יִפּוֹל צָרוֹר אֶרֶץ:	9	For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.
בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֲמֹרִים לֹא־ תִּגִּישׁ וְתִקְדֹּם בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:	10	All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'
בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִיד הַנִּפְלֹת וְגִדְרֹתַי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֹתָיו אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:	11	In that day will I raise up The tabernacle of David that is fallen, And close up the breaches thereof, And I will raise up his ruins, And I will build it as in the days of old;
לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית אֲדוֹם וְכָל־ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר־יְהוָה עֲשֵׂה זֹאת: (פ)	12	That they may possess the remnant of Edom, And all the nations, upon whom My name is called, Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בְּקֶצֶר וְדֹרֶךְ עֲנָבִים בְּמִשְׁדֵּךְ הַזֶּרַע וְהַטִּיפוּ
הַהָרִים עָסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגֶנָה׃

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שִׁבּוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי עָרִים
נִשְׁמֹות וַיֵּשְׁבוּ וְנִטְעוּ כִרְמִים וְשָׁתוּ אֶת־יַיִנָּה
וְעָשׂוּ גִזְזוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיהֶם׃

14 And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.

וְנִטְעָתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנְתָּשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃

15 And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרות אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתַעֲזוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃
מֵעַל־י הִמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ
לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם נֹאֵם אֲדֹנָי
יְהוִה׃

XLIV:15 But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord God;

הִמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהִמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶתִי׃

16 they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
בְּגָדֵי פִשְׁתִּים וְלֹבְשׁוּ וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם
צִמָּר בְּשִׂרְתָּם בְּשַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
וּבֵיתָה׃

17 And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פְּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מִתְנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בִּיגָז׃

18 They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־הַחֲצָר
הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת־בְּגְדֵיהֶם
אֲשֶׁר־הִמָּה מִשְׁרָתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם
בְּלִשְׁכַת הַקֹּדֶשׁ וְלֹבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים
וְלֹא־יִקְדָּשׁוּ אֶת־הָעָם בְּבְגְדֵיהֶם׃

19 And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יַגְלִחוּ וּפְרָע לֹא יִשְׁלַחוּ כְּסוּם
וְכִסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20 Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וַיֵּין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבֹאֵם אֶל־הַחֲצָר
הַפְּנִימִית:

21 Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאֶלְמִנָּה וּגְרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי
אִם־בְּתוּלַת מִזְרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה
אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין טָמֵא
לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לַשְּׁפֹט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטֵהוּ) [ק'
יִשְׁפֹּטֵהוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־
מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָה כִּי אִם־
לְאָב וּלְאֵם וּלְבֶן וּלְבַת לְאִחַ וּלְאֲחֹת
אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ יִטַּמְּאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טְהִירָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצָר
הַפְּנִימִית לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדַנִּי יְיָהוָה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נִחַלְתֶּם וְאַחֲזִיָּה
לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְחַטָּאת וְהָאֵשֶׁם הִמָּה יֹאכְלוּם
וְכָל־תֶּרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּפוּרֵי כָל וְכָל־תְּרוּמַת כָּל
מִכֹּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית
עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהָגִיחַ בִּרְכָה
אֶל־בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל־נֶבֶלָה וְטֶרֶפָּה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה
לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6 And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת כִּי
לְךָ מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוֹת:

7 Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְבַר יְהוָה
אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה
נָא אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר־בַּעֲנֹתוֹת אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
בְּנֵימִן כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִירְשָׁה וְלְךָ
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לָךְ וְאָדַע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8 So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וָאֶקְנֵה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי
אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת וָאֶשְׁקָלָהּ לֹו אֶת־הַכֶּסֶף
שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעֶשְׂרֵה הַכֶּסֶף:

9 And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתַּב בִּסְפָר וָאָחַזְתִּים וָאָעֵד עֵדִים
וָאֶשְׁקַל הַכֶּסֶף בַּמֵּאזְנַיִם:

10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וָאָקַח אֶת־סִפְר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּמִּים
הַמִּצְנָה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

11 So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וָאֶתֵּן אֶת־הַסִּפְר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
נֶרְיָה בֶּן־מַחֲסִיָּה לְעֵינַי חֲנַמֶּל דָּדִי
וְלְעֵינַי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים בִּסְפָר הַמִּקְנָה
לְעֵינַי כָּל־יְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצֵר
הַמִּטְרָה:

12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle['s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וָאֶצְוָה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13 And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקֹחַ אֶת־הַסִּפְרִים הָאֵלֶּה אֶת סִפְר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּמִּים וְאֶת סִפְר הַגְּלוּי
הַזֶּה וּנְתַתֶּם בְּכֵל־חֶרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמִדוּ
יָמִים רַבִּים: (ס)

14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה זָבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ
הַזֹּאת: (פ)

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Houses and fields and vineyards shall yet again be
bought in this land.'

וְאַתָּפִלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת־סִפְרִי
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר:

16 Now after I had delivered the deed of the purchase
unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the
LORD, saying:

אֲהֵהָ אֲדֹנָי יְהוִה הַנִּהְיָ אֶתְּהָ עֲשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַד הַגָּדוֹל
וּבְזַרְעָךָ הַנִּשְׁטוּיָה לֹא־יִפְלֵא מִמֶּךָ כֹּל־
דְּבָר:

17 'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven
and the earth by Thy great power and by Thy
outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עָשִׂיתָ חֶסֶד לְאֲלָפִים וּמִשְׁלָם עֵזֶן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָה זָבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and
recompensest the iniquity of the fathers into the
bosom of their children after them; the great, the
mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ
פְּקֻחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לַתֵּת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וּכְפָרִי מַעַלְלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are
open upon all the ways of the sons of men, to give
every one according to his ways, and according to the
fruit of his doings;

אֲשֶׁר־שָׂמִיתָ אֱלֹתוֹת וּמִפְתִּים בָּאָרֶץ־מִצְרַיִם
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאֲדָם וּתַעֲשֶׂה־
לָךְ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה:

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt,
even unto this day, and in Israel and among other
men; and madest Thee a name, as at this day;

וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
מִצְרַיִם בְּאֲתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאֲזִרְעֶךָ נִשְׁטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the land
of Egypt with signs, and with wonders, and with a
strong hand, and with an outstretched arm, and with
great terror;

וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לַתֵּת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת
חֶלֶב וּדְבַשׁ:

22 and gavest them this land, which Thou didst swear to
their fathers to give them, a land flowing with milk
and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלֶךָ (כ)
וּבְתוֹרוֹתֶיךָ (ק) וּבְתוֹרָתֶךָ לֹא־הִלְכוּ אֶת
כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ
וַתִּקְרָא אֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:

23 and they came in, and possessed it; but they hearkened
not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have
done nothing of all that Thou commandedst them to
do; therefore Thou hast caused all this evil to befall
them;

הִנֵּה הַסְּלָלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָּהּ וְהָעִיר
נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי
הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא
וְהִנֵּה רָאָה:

24 behold the mounds, they are come unto the city to
take it; and the city is given into the hand of the
Chaldeans that fight against it, because of the sword,
and of the famine, and of the pestilence; and what
Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou
seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדַנִּי יְהוָה קְנֵה-לָךְ הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעִיר וְהָעִיר נְתָנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)	25	Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'
וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:	26	Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:
הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר הֲמִמְנִי יִפְלֵא כָל-דָּבָר:	27	'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפסרת בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

יְהוָה עֲזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלִיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אֶרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶחָד-שֶׁקֶר נִחְלוּ אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל וְאִין-בָּם מוֹעִיל:	XVI:19	O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'
הֲיַעֲשֶׂה-לּוֹ אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים:	20	Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?
לְכֵן הֲנִי מוֹדִיעַם בַּפֶּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעֶם אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיֵּדְעוּ כִּי-שְׁמִי יְהוָה: (ס)	21	Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.
חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בְּרִזָּל בְּצַפְרָן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לִיּוֹחַ לִבָּם וּלְקַרְנֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:	XVII:1	The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.
כַּזֶּכֶר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאַשְׁרֵיהֶם עַל-עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבַעוֹת הַגְּבוּהוֹת:	2	Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.
הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילָךְ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ לְבָז אֶתָּן בְּמַתִּיךְ בַּחֲטָאת בְּכָל-גְּבוּלֶיךָ:	3	O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.
וְשִׁמַּטְתָּה וּבָדַל מִנִּחְלָתְךָ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת-אֲבִיךָ בָּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא- יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדַּחְתָּם בְּאַפִּי עַד-עוֹלָם תִּוָּקֵד: (ס)	4	And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲרִיֹר הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זִרְעוֹ וּמִן־יְהוָה יִסּוּר
לִבּוֹ:

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי־יָבוֹא
טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלַחָה
וְלֹא תָשֵׁב: (ס)

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְטָחוֹ:

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁנִּזְעַן עַל־מַיִם וְעַל־יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ) יִרָא [ק' וְרָאָה] כִּי־
יָבֵא חֹם וְהָיָה עָלָיו רֵעָנָן וּבִשְׁנַת בָּצָרָה
לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּישׁ מִעֲשׂוֹת פְּרִי:

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאֵנֶשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

9 The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בַּחֲנֹן כְּלִיּוֹת וְלִתְתּוֹ
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפְרִי מַעַלְלָיו: (ס)

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.

קִרְא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֲשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ
יְהִי נָבִיל:

11 As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשֵׁנוּ:

12 Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,

מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֲזֹבֶיךָ יִבְשּׁוּ (כ)
יִסּוּרִי [ק' וְסוּרִי] בָּאֶרֶץ יִכְתְּבוּ כִּי עֲזָבוּ
מִקְוֵה מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה: (פ)

13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .

רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִנְשָׁעָה כִּי
תִּהְיֶה אֹתָהּ:

14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

וביום השבת שני־כבשים בני־שנה
תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלילה
בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על־עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עלה ליהוה
פרים בני־בקר שנים ואיל אחד כבשים
בני־שנה שבעה תמימם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרנים סלת מנחה בלילה
בשמן לפר האחד ושני עשרנים סלת
מנחה בלילה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרן עשרון סלת מנחה בלילה בשמן
לכבש האחד עלה בית נידח אשה
ליהוה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישת
ההין לאיל ורביעת ההין לכבש גין זאת
עלת חדש בחדשו לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה
על־עלת התמיד יעשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ תדם
רגלי איה בית אשר תבנו־לי ואיה
מקום מנוחתי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

ואת־כל־אלה ידי עשתה ויהיו כל־אלה
נאם־יהוה וא־ל־יה אביט אל־עני
ונכה־רוח וחרד על־דברי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֶרְף
כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחַח דֶּם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה
מִבְרָךְ אִוֵּן גַּם-הִמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבִשְׁקוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חִפְצָה:

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בַּתְּעַלְלֵיהֶם וּמִגּוֹרָתָם
אָבִיא לָהֶם יָעַן קְרָאתִי וְאִין עֹנָה דְּבַרְתִּי
וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר
לֹא-חִפְצָתִי בָּחֲרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם מְנַדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
יִכְבֹּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשְׁלֵם גְּמוּל לְאֵיבָיו:

בְּטָרֶם תַּחֲלִיל יִלְדָה בְּטָרֶם יָבֹוא חֶבֶל לָהּ
וְהַמְלִיטָה זָכָר:

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל
אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם-יִנְגֵּד גּוֹי פַּעַם אַחַת
כִּי-תֵלֶּה גַם-יִלְדָה צִיּוֹן אֶת-בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעַצְרְתִּי אָמַר אֱלֹהֶיךָ: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל-אֲהָבֶיהָ
שִׂישׂוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ כָּל-הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׁד תִּנְחַמְיָהּ
לְמַעַן תִּמְצְוּ וְהִתְעַנְגַתֶם מִזֵּי כְבוֹדָהּ: (ס)

כִּי-כֵהוּ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה אֶלֶיָּהּ כְּנָהָר
שְׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶם
עַל-צֵד' תִּנְשְׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשָּׁעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַר תִּנְחַמְנוּ בְּן אִנְכִי אֲנַחְמְכֶם
וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמּוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וְרֵאִיתֶם וְשֵׁשׁ לִבְכֶּם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא
תִּפְרָחְנָה וְנוֹדַעַה יְד־יְהוָה אֶת־עַבְדֵּיו
וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הֵנָּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכָּבוֹ לְהַשִּׁיב בַּחֲמָה אָפוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלֹהֲבֵי־אֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבַחֲרָבוֹ
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וּרְבוֹ חֲלָלִי יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגְּנוֹת אַחֵר
(כ' אַחֵר) [ק' אַחֵת] בַּתְּנוּךְ אֶכְלִי בָשָׂר
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְבֹּר יַחְדָּו יִסְפוּ
נַאֲם־יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֶנֶכִּי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לִקְבֹּץ
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וּבָאוּ וּרְאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵהֶם אֶפְלִיטִים
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת
תִּבֵּל וַיִּנּוּן הָאִיִּים הִרְחָקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבַרְכָב וּבַצִּמְדִּים
וּבַפָּרָדִים וּבַכִּרְכֹּת עַל הָר קָדְשִׁי
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לַלְוִיִּם אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נַאֲם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זֶרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מְדֵי-חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת
בְּשַׁבְתּוֹ יָבוֹא כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי
אֲמַר יְהוָה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בַּפְּנֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים כִּי
כִּי תוֹלַעֲתָם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵּה
וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה מְדֵי חֹדֶשׁ
בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבוֹא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה

24 And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר-לּוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וּנְפַקְדָּתְךָ כִּי
יִפְקֹד מוֹשְׁבֶךָ:

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשַׁלַּשְׁתָּ תַּחַד מְאֹד וּבֵאתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבֶּתָּ
אֶצֶּל הָאֶבֶן הָאֵזֶל:

19 And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשְׁתִּי הַחֲצִים צָדָה אֹרֶחַ
לְשַׁלַּח-לִי לַמִּטְרָה:

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנָּעַר לְךָ מֵצֵא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַרְ אֲמַר לַנָּעַר הִנֵּה
הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנִי וּנְבָאָה כִּי-שָׁלוֹם
לָךְ וְאִין דְּבַר חַי־יְהוָה:

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֹּה אָמַר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי
וְהִלָּאָה לָךְ כִּי שָׁלַחְךָ יְהוָה:

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה
בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23 And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.'

וַיִּסְתַּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אָל-] לֶאֱכֹל:

24 So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעָם בַּפְּעָם
אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר
מִצַּד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא־דָבַר שְׁאוּל מֵאוֹמְהָ בִּינוֹם הִהוּא כִּי
אָמַר מִקֶּרֶה הוּא בְּלִתי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא
טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֶד מְקוֹם
דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ
מִדָּוִעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִּׁי גַם־תָּמוּל גַּם־חִיּוֹם
אֶל־הַלֶּחֶם:

27 And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל נִשְׁאֹל נִשְׁאֹל דָּוִד
יִמְעַמְדִּי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי זָבַחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צָוָה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֶמְלֹטָהּ נָא וְאֶרְאֶה
אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן
הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיַּחַר־אַף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
בֶּן־נַעֲוֹת הַמְּרִדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בָחַר
אֶתָּה לְבֶן־יִשִּׁי לְבָשְׁתָּךְ וּלְבָשֶׁת עֶרְוַת
אִמֶּךָ:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִּׁי חַי
עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לָמָּה יוֹמַת מָוֶה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שְׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ וַיַּדַּע
יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו לְהָמִית
אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלָחַן בְּחַר־יָאָף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֲדָשׁ הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוּ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד
דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֵץ מֵצֵא נָא אֶת־תַּחֲצִיִּים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנֶּעֱר רֵץ וְהוּא־יָרָה
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנֶּעֱר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר וַיֹּאמֶר
הֲלוֹא הַחֲצִי מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר מִהֵרָה חֲוָשָׁה
אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט נֶעֱר יְהוֹנָתָן אֶת־
(כ) הַחֲצִי (ק' תַּחֲצִיִּים) וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנֶּעֱר לֹא־יָדָע מֵאֲמִנָּה אֵד יְהוֹנָתָן וְדָוִד
יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כְּלָיו אֶל־הַנֶּעֱר אֲשֶׁר־לוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָה דָּעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעֱר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֹל הַגִּבּוֹב וַיִּפֹּל
לְאַפּוֹ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶי שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשְׁקֻנוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֵרְעִי וּבֵין
זֵרְעֶךָ עַד־עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק בְּדֶרֶךְ
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל־הַנַּחֲשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף
וַיִּגַּע וְלֹא יָרָא אֶל־הֵימָּן:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֶל־תִּיָּךְ וְלִיָּךְ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ
מִסָּבִיב בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ
נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת־זִכְרֵךְ עַמְלֶךְ מִתַּחַת
הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: (פ)

19

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה זְכוֹרָתִי פָקַדְתִּי אֶת־
אֲשֶׁר־עָשָׂה עַמְלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׁם לוֹ
בְּדֶרֶךְ בַּעֲלָתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְחִכִּיתָה אֶת־עַמְלֶךְ וְהַחֲרַמְתָּם
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחֲמַל עָלָיו
וְהַמְתָּה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלְלִי וְעַד־יוֹנֵק
מִשׁוֹר וְעַד־שֶׁה מִגִּמְלֹל וְעַד־חֲמוֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.’

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיַּפְקֵדֵם בְּטֵלַיִם
מֵאֲתָיִים אֶלֶף רְגֵלִי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֶךְ וַיַּרְבּ בְּנַחֲל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־חֲקִינֵי לְכוּ סְרוּ רְדוֹ
מִתּוֹךְ עַמְלֶכִי פֶן־אֶסְפְּדָם עִמּוֹ וְאַתָּה
עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בַּעֲלֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּסַּר חֲקִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֶכֶ:

6

And Saul said unto the Kenites: ‘Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.’ So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלֶכֶךְ מִחַוִּילָה בּוֹאֵךְ שׁוֹר
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֶשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלֶכֶךְ חַי
וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחְמַל שְׂאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטֵב
הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמְּלָאכָה נִמְכְּזָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שְׂאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא הִקְיָם וַיִּחַר
לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

וַיִּשָּׁכֶם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שְׂאוּל בַּבֹּקֶר
וַיִּגֹּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שְׂאוּל הַכְּרַמְלָה
וְהִנֵּה מְצִיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
הַגִּלְגָּל:

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׂאוּל
בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּימְתִּי אֶת-דְּבַר
יְהוָה:

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי
וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁמֵעַ:

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן
זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיּוֹתֵר הַחֲרִמְנוּ:
(פ)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל הֲרָף וְאִגִּידָה
לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה (כ)
וַיֹּאמְרוּ [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דַּבֵּר: (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשְׁחֶךָ
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

וַיִּשְׁלַחְךָ יְהוָה בְּדַרְךָ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהַחֲרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלֵק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כָּלֹתָם אֹתָם:

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וּלְמָה לֹא־שָׁמַעַתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַטֵּ
אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?’

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל־שָׁמוּאֵל אֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאֵלֶיךָ בִּדְרֹךְ אֲשֶׁר־שְׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת־עַמְלֵק הַחֲרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: ‘Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית
הַחֲרָם לְזִבְחַ לַיהוָה אֶל־הַיָּד בְּגִלְגָּל: (ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.’

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמַע
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: ‘Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת־קִסָּם מְרִי וְאָוֶן וַתִּרְפִּים הַפָּצַר
יַעַן מָאֲסַתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ
מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.’

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל־שָׁמוּאֵל חַטָּאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
יֵרָאִתִּי אֶת־הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: ‘I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֲשַׁתְּחִנָּה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.’

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל אֶל־שְׂאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מָאֲסַתָּה אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶכָה יְהוָה
מִהָיוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

26 And Samuel said unto Saul: ‘I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.’

וַיִּסָּב שָׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֹק בְּכַנְף־מַעֲלֹו
וַיִּקְרַע: (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁמוּאֵל קִרַּע יְהוָה
אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיֶךָ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרַעֲךָ הַטּוֹב מִמָּךְ: (ס)

28 And Samuel said unto him: ‘The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם גִּצְחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.’

וַיֹּאמֶר חַטָּאתִי עָתָה כִּבְדֵּנִי נָא נִגְדִי
זְקִנִי־עִמִּי וְנִגְדִי יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30 Then he said: ‘I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.’

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעַדְנָת וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכַן סֵר מֵרֶמֶת הַמָּוֶת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שָׁפְלָה נָשִׁים חֶרֶבְךָ בֶּן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁפֹּף שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל: (ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרֶמֶתָה וּשָׁאוּל עָלָה אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דִּבְרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֵיךְ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתֶּנָּה אֹתָהּ אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיאָה אֹתָהּ אֶל-מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל-נֹכַח פָּנָיו אֶחָל-מוֹעֵד מִדָּמָהּ שִׁבְעַ פַּעַמִּים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרָף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה וְשָׂרָף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאֶזְוִב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרָיָהּ יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד-הָעָרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

והשרף אתה יכבס בגדיו במים ורחץ
בשרו במים וטמא עד הערב:

8 And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח
מחוץ למחנה במקום טהור והיתה
לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה
חטאת הוא:

9 And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וכבס האסף את אפר הפרה את בגדיו
וטמא עד הערב והיתה לבני ישראל
ולגר הגר בתוכם לחקת עולם:

10 And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הנגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת
ימים:

11 He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום
השביעי וטהר ואם לא יתחטא ביום
השלישי וביום השביעי לא יטהר:

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות
ולא יתחטא את משכן יהוה טמא
ונקרתה הנפש שהוא מישראל כי מי
נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד
טמאתו בו:

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זאת התורה אדם כי ימות באהל
כל הבא אל האהל וכל אשר באהל
יטמא שבעת ימים:

14 This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל
עליו טמא הוא:

15 And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וכל אשר יגע על פני השדה
בחלל חרב או במת או בעצם אדם או
בקבר יטמא שבעת ימים:

16 And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתנו
עליו מים חיים אל כלי:

17 And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אִזּוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל-הַנֶּגֶז
בַּעֲצָם אוֹ בַּחֲלָל אוֹ בַּמָּת אוֹ בַּקֶּבֶר:

18 And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וַכָּבֵס בַּגָּדָיו וַרְחֵץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19 And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקֹּהֵל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא
הוא:

20 But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהִיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזָּה מִי-הַנֶּגֶז
יַכֵּס בַּגָּדָיו וְהַנֶּגֶז בְּמִי הַנֶּגֶז יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב:

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יַגֵּעַ-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגְעָת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22 And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטר פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXXVI:16 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם
וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם
כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הִיְתָה דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17 'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפָּד חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבְגִלּוֹלֵיהֶם
טָמְאוּהָ:

18 Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֲפִיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת כְּדַרְכָּם
וַכַּעֲלִילוֹתָם שִׁפְטֵתִים:

19 and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיַּחֲלִלוּ
אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאֵמֹר לָהֶם עַם-יְהוָה אֵלֶּה
וַיִּמָּרְצוּ יָצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחָמֶל עַל-שֵׁם קִדְשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21 But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לָכֵן אֶמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם-לְשֵׁם-קִדְשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשָׁתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחֻלָּל בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי
יְהוָה נָא אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדְּשִׁי בְּכֶם
לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וְקִבְצָתִי
אֶתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם
אֶל-אֲדַמְתְּכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוֹרִים וְשִׁהַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר
אֶתְכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חָדָשׁ
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת-לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר-בְּחָקִי תֵּלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיִּשְׁבְּתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבוֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֱהִיָּה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּקְרָאתִי
אֶל-חֲדָגְנִי וְהִרְבֵּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא-אֶתֵּן עֲלֵיכֶם
רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת-פְּרֵי הָעֵץ וְתִנּוּבַת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וְזָכַרְתֶּם אֶת־דְּרֹכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם
אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וּנְקַטְתֶּם בְּפִנְיֶכֶם עַל
עוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוֹה
יִנָּדַע לָכֶם בְּזוּשׁוֹ וְהִכְלִמוּ מִדְּרֹכֵיכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בַּיּוֹם שֶׁהָרִי אֶתְכֶם
מִכָּל עוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים
וּנְבָנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.

וְהָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה תַעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה
שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָל־עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלֵּלוּ הַנִּשְׁמָה הָיְתָה
כְּגֹן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמָוֹת
וְהַנִּהְרָסוֹת בְּצוּרוֹת יִשָּׁבוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרֹּם סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי
אֲנִי יְהוֹה בְּלוֹתִי הַנִּהְרָסוֹת נִטְעַתִּי הַנִּשְׁמָה
אֲנִי יְהוֹה דְּבַרְתִּי וַעֲשִׂיתִי: (ס)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה עוֹד זֹאת אֲדַרְשׁ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרֶבָּה אֹתָם
כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קֳדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ
כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן
אָדָם וַיֵּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוֹה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

וַיֹּאמֶר יְהוֹה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דִּבְרוּ אֶל-כָּל-עֵדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשֹׂר
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה
לְבֵית-אָבִתָּה שֶׁה לְבַיִת:

וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מִהַיּוֹת מִשֶּׁה וְלָקַח הוּא
וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֵב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסַּת נַפְשׁוֹ
אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׁה:

שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדַת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבַּיִם:

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וְנָתְנוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל-הַמִּשְׁקָפָה עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

וְאָכְלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צֹלִי-אֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל-מִרְרִים יֹאכְלֶהוּ:

אֶל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל
בָּמִים כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל-כִּרְעָיו
וְעַל-קִרְבּוֹ:

וְלֹא-תִתְּרוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהַנֶּתֶר מִמֶּנּוּ
עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ:

וְכִכָּה־תֹּאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים
נַעֲלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח הוּא לֵיהֹנֶה:

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכִּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעַשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם
וְלֹא-יְהִיָּה בָכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכִּיתִי
בָּאָרֶץ מִצְרַיִם:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחֻגְתֶּם אֹתוֹ
תָּג לַיהוָה לְדִרְתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּלוּהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בֵּינֵם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבְּתֵיכֶם כִּי
כָל־אֶכֶל חֲמִץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וּבְיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבְיוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלָאכָה לֹא־יַעֲשֶׂה בָהֶם אֵד אֲשֶׁר
יֵאָכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַמִּצּוֹת כִּי בְעֶצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה
הוֹצֵאתִי אֶת־צְבָאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדִרְתֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב
תֹּאכְלוּ מִצָּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים
לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שָׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵתֵיכֶם כִּי
כָל־אֶכֶל מִחֲמֶצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בְּגֵר וּבְאֻזְרַח הָאֶרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל־מִחֲמֶצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל־מוֹשְׁבֵיכֶם
תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפסח פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כָּל הָעָם הָאֶרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16 All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַנֶּסֶךְ בַּחֲגִים וּבְחֻדָּשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה
אֶת־הַחֲטָאֹת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד בֵּית־יִשְׂרָאֵל:
(ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶבֶן־בָּקָר תָּמִים וְחֲטָאֹת
אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הַחֲטָאֹת וְנָתַן אֶל־מְזוֹזֹת
הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֹזָרָה לְמִזְבֵּחַ
וְעַל־מְזוֹזֹת שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שָׂגָה
וּמִפֶּלִי וּכְפַרְתֶּם אֶת־הַבַּיִת:

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שְׁבַע־יָמִים מִצֹּת וְאָכַל:

וַעֲשֵׂה הַנָּשִׂיא בֵּינוֹם הַזֶּה בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי
כָל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאֹת:

וּשְׁבַעַת יְמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שְׁבַעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם
שְׁבַעַת הִנְמִים וְחֲטָאֹת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל וַעֲשֵׂה
וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה:

בְּשַׁבְּעֵי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּחֹג
יַעֲשֵׂה כְּאֵלֶּה שְׁבַעַת הַיָּמִים כְּחֲטָאֹת
כְּעוֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית הַפָּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמִי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

And it shall be the prince's part to give the
burnt-offerings, and the meal-offerings, and the
drink-offerings, in the feasts, and in the new moons,
and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the
house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and
the meal-offering, and the burnt-offering, and the
peace-offerings, to make atonement for the house of
Israel.

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the
first day of the month, thou shalt take a young bullock
without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

And the priest shall take of the blood of the
sin-offering, and put it upon the door-posts of the
house, and upon the four corners of the settle of the
altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

And so thou shalt do on the seventh day of the month
for every one that erreth, and for him that is simple; so
shall ye make atonement for the house.

In the first month, in the fourteenth day of the month,
ye shall have the passover; a feast of seven days;
unleavened bread shall be eaten.

And upon that day shall the prince prepare for himself
and for all the people of the land a bullock for a
sin-offering.

And the seven days of the feast he shall prepare a
burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven
rams without blemish daily the seven days; and a
he-goat daily for a sin-offering.

And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a
bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an
ephah.

In the seventh month, in the fifteenth day of the
month, in the feast, shall he do the like the seven days;
to the sin-offering as well as the burnt-offering, and
the meal-offering as well as the oil.

Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court
that looketh toward the east shall be shut the six
working days; but on the sabbath day it shall be
opened, and in the day of the new moon it shall be
opened.

XLVI:1

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל-מְזוּזַת הַשַּׁעַר וַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת-עוֹלָתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל-מַפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשַּׁעַר לֹא-יִסָּגֵר
עַד-הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עִם-הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא
בְּשַׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר-יִקְרַב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת שֵׁשָׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִנְחָה מִתַּת
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה: (ו)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פָּר בֶּן-בָּקָר תְּמִימָם וְשֵׁשֶׁת
כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימָם יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵין
לְאֵיפָה:

וּבְבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר יָבֹא
וּבְדֶרְכוֹ יֵצֵא:

וּבְבֹא עִם-הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בְּמוֹעֲדִים
הַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר
אֲשֶׁר-בָּא בּוֹ כִּי נִכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) (ק' יֵצֵאוּ):

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבֹא וּבִצְאָתָם
יֵצְאוּ:

וּבְחֻגִּים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה
לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה: (פ)

And the prince shall enter by the way of the porch of
the gate without, and shall stand by the post of the
gate, and the priests shall prepare his burnt-offering
and his peace-offerings, and he shall worship at the
threshold of the gate; then he shall go forth; but the
gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the
door of that gate before the LORD in the sabbaths and
in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer unto
the LORD shall be in the sabbath day six lambs
without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram,
and the meal-offering for the lambs as he is able to give,
and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young
bullock without blemish; and six lambs, and a ram;
they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the
bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs
according as his means suffice, and a hin of oil to an
ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the
way of the porch of the gate, and he shall go forth by
the way thereof.

But when the people of the land shall come before the
LORD in the appointed seasons, he that entereth by
the way of the north gate to worship shall go forth by
the way of the south gate; and he that entereth by the
way of the south gate shall go forth by the way of the
north gate; he shall not return by the way of the gate
whereby he came in, but shall go forth straight before
him.

And the prince, when they go in, shall go in in the
midst of them; and when they go forth, they shall go
forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the
meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an
ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give,
and a hin of oil to an ephah.

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים
נְדָבָה לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפְּנִי
קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

וְכִבֹּשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשִׁמֹן שְׁלִישִׁית הֶהֱיִן לָרֶס
אֶת־הַסֵּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוֹת עוֹלָם
תָּמִיד:

(כ' ועש') [ק' יַעֲשֶׂה] אֶת־הַכֹּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשִּׁמֹן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא מִתְּנָהוּ
לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו תְּהִיָּה
אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו
וְתִיָּתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא
אֵד נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תְּהִיָּה:

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

And when the prince shall prepare a freewill-offering,
a burnt-offering or peace-offerings as a
freewill-offering unto the LORD, one shall open for
him the gate that looketh toward the east, and he shall
prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as
he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and
after his going forth one shall shut the gate.

And thou shalt prepare a lamb of the first year without
blemish for a burnt-offering unto the LORD daily;
morning by morning shalt thou prepare it.

And thou shalt prepare a meal-offering with it
morning by morning, the sixth part of an ephah, and
the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour:
a meal-offering unto the LORD continually by a
perpetual ordinance.

Thus shall they prepare the lamb, and the
meal-offering, and the oil, morning by morning, for a
continual burnt-offering.

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto
any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to
his sons; it is their possession by inheritance.

But if he give of his inheritance a gift to one of his
servants, it shall be his to the year of liberty; then it
shall return to the prince; but as for his inheritance, it
shall be for his sons.

Moreover the prince shall not take of the people's
inheritance, to thrust them wrongfully out of their
possession; he shall give inheritance to his sons out of
his own possession; that My people be not scattered
every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 – 24.

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּי־יָמִי עוֹלָם וְכִשְׁנִים קִדְמִנִיָּת:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be
pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as
in ancient years.

וְקִרְבֹּתַי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּיתִי עֵד
מִמֶּהָר בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאֲפִים וּבְנֹשְׁבָעִים
לְשָׁקֵר וּבְעֹשֵׂי שְׂכָר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיִּתְּנוּ
וּמִטִּי־גֵר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֹׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֹא כִלִיתֶם:

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סִרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְאָמַרְתֶּם בְּמָה נָשׁוּב׃

הֲיִקָּבַע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאָמַרְתֶּם בְּמָה קֹבְעֵנוּךְ הַמַּעֲשֵׂר
וְהַתְּרוּמָה:

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים
הַגּוֹי כָּלֹ:

הַבִּיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית הָאוֹצָר
וַיְהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֻנּוֹנִי נָא בִּזְאוֹת אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת
אֲרָצוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקֹתִי לָכֶם בִּרְכָה
עַד־בְּלִי־דִי:

וְגִעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֶל וְלֹא־יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרִי הָאָדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן
בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

וְאֶשְׂרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אִתָּם
אֶרֶץ חֶפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאָמַרְתֶּם
מַה־נִּדְבָּרְנוּ עָלַיךְ:

אָמַרְתֶּם שְׁוֵא עֲבַד אֱלֹהִים וּמַה־בָּצַע כִּי
שָׁמַרְנוּ מִשְׁמֶרֶתוֹ וְכִי הִלְכְנוּ קִדְרָתִּית מִפְּנֵי
יְהוָה צְבָאוֹת:

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם־נִבְנוּ עֲשֵׂי
רָשָׁעָה גַם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

And I will come near to you to judgment; and I will be
a swift witness against the sorcerers, and against the
adulterers, and against false swearers; and against those
that oppress the hireling in his wages, The widow, and
the fatherless, and that turn aside the stranger from his
right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob,
are not consumed.

From the days of your fathers ye have turned aside
from Mine ordinances, and have not kept them.
Return unto Me, and I will return unto you, Saith the
LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this
whole nation.

Bring ye the whole tithe into the store-house, that
there may be food in My house, and try Me now
herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open
you the windows of heaven, and pour you out a
blessing, that there shall be more than sufficiency. .

And I will rebuke the devourer for your good, and he
shall not destroy the fruits of your land; Neither shall
your vine cast its fruit before the time in the field,
Saith the LORD of hosts.

And all nations shall call you happy; For ye shall be a
delightful land, Saith the LORD of hosts.

Your words have been all too strong against Me, Saith
the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken
against thee?'

Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is
it that we have kept His charge, and that we have
walked mournfully because of the LORD of hosts?'

And now we call the proud happy; yea, they that work
wickedness are built up; yea, they try God, and are
delivered.'

אִז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לְפָנָיו לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סִגְלָה וְחַמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר יַחְמֹל
אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

וּשְׁכַתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עֲבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

כִּי־הִנֵּה חַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתָנוֹר וְהָיוּ
כָּל־זֵדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא־יֵעָזֵב לָהֶם שָׁרֵשׁ וְעֵנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וּזְרָחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שְׁמַשׁ צָדִיקָה
וּמִרְפָּא בְּכִנְפֶיהָ וַיֵּצְאֲתָם וַיַּשְׁתֵּם כְּעֹגְלֵי
מִרְבֶּק:

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתָם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: (פ)

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זָכוּרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא
לְפָנַי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב בָּנִים
עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהָכִיתִי אֶת־הָאָרֶץ
חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא
לְפָנַי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]